

TARTU ÜLIKOOL
SOTSIAALTEADUSTE VALDKOND
Õigusteaduskond
Avaliku õiguse osakond

Laura Kuklase

**INTERNETIPIRAATLUSE RAHVUSVAHELISE REGULEERIMISE
KITSASKOHAD**

Magistritöö

Juhendajad
Professor Julia Laffranque
Professor Aleksei Kelli

Tartu
2018

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	3
1. AUTORIÕIGUSE JA INTERNETIPIRAATLUSE ARENG RAHVUSVAHELISEL TASEMEL.....	10
1.1. Autoriõiguse kaitse eesmärk ja Internet.....	10
1.2. Autoriõigused ja teised ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioonis sätestatud inimõigused Interneti kontekstis.....	17
1.3. Autoriõiguse kaitse rahvusvahelistes õigust mõistvates ja vaidlusi lahendavates institutsioonides	27
2. AUTORIÕIGUSE RAHVUSVAHELISE JÕUSTAMISE REGULATSIOONIPROBLEEMID INTERNETIPIRAATLUSEGA SEoses.....	37
2.1. Autoriõiguse rahvusvahelise jõustamise regulatsioonikatsed.....	37
2.2. Autoriõiguse jõustamise reguleerimise kitsaskohad ja rahvusvaheline õigus	49
KOKKUVÕTE.....	60
The Problems of Internet Piracy Regulation in International Law	66
KASUTATUD MATERJALID	72
Kasutatud kirjandus	72
Kasutatud õigusaktid.....	79
Kasutatud õiguspraktika.....	81
Muud allikad	84
KASUTATUD LÜHENDID	88

SISSEJUHATUS

Tänapäeva infoühiskonnas on Internet kättesaadav kõigest nutiseadme või arvuti puudutusega. Piisab vaid mõnest sõrmeliigutusest või lausunud sõnast, et minna Interneti virtuaalmaailma. Hinnanguliselt on aastaks 2030 Internet kättesaadav ligikaudu viiekümnele protsendile maailma elanikkonnast.¹ Seejuures tuleb arvestada, et näiteks ühe maailma rahvaarvult suurima riigi, Hiina Rahvavabariigi Interneti kasutamise võimalus on piiratud filtritega.² Olenemata Interneti kasutamise piirangutest tuleb mõelda sellele, et Interneti kasutamine on üle maailma kasvav trend.³ Alanud on uus ajastu, mis on mingil määral juba maailma muutnud. Kas tärkav Internetiajastu võib muuta ka senini kehtinud rahvusvahelise õiguse põhimõtteid? Vastust sellele küsimusele oskab näidata üksnes aeg. Autoriõiguse aspektist tuleb arvestada, et Internet on justkui maailma suurim koopiamasin.⁴ Õigusteaduse jaoks jääb alati probleemiks pidada järke tehnoloogia arenguga.⁵ Selline olukord on aga suur väljakutse nii Euroopale kui ka rahvusvahelisele õigusele.⁶ Tekkinud on olukord, kus Interneti piiriülese olemuse ning õigussubjektide kindlaksmääramise reguleerimine erinevates valdkondades on tõsine proovilepanek.⁷ Mõne hiirekliki või kuvatõmmisega isiku telefonis on võimalik alla laadida erinevaid autoriõigusega kaitstud teoseid, salvestades teosest koopiafaili teise seadmesse.

Autoriõiguse kaitse ei pruugi erinevates riikides olla reguleeritud sarnaselt, kuid Internetis riigipiirid puuduvad. OECD uuringu kohaselt võib intellektuaalomandi piraatkaubanduse turuväärtus olla kuni 462 miljardit dollarit, mille hulka ei ole veel arvestatud Internetis levivaid

---

¹ Global Trends to 2030: Can the EU meet the challenges ahead? European Strategy and Policy Analysis System. ESPAS Report 2015, p 20. Available: <http://ec.europa.eu/epsc/sites/epsc/files/espas-report-2015.pdf>. 10.02.2018.

² M. B. Land. Google, China, and Search. Washington: The American Society of International Law 2010/14, Issue 25, p 115-202. Available: <https://www.asil.org/insights/volume/14/issue/25/google-china-and-search>. 11.03.2018.

³ OECD Southeast Asia Regional Forum. Opportunities and policy Challenges of Digitalisation on Southeast Asia. OECD 24.08.2017. Available: https://www.oecd.org/southeast-asia/events/regional-forum/Forum_Note_Digital_Transformation_STI.pdf. 10.03.2018.

⁴ The advantages of adherence to the wipo copyright treaty (WCT) and the WIPO performances and phonograms treaty (WPPT). Document prepared by the International Bureau of WIPO, p 5. Available: http://www.wipo.int/export/sites/www/copyright/en/activities/pdf/advantages_wct_wppt.pdf. 13.01.2018.

⁵ D. Svantesson. A Legal Method for Solving Issues of Internet Regulation. – International Journal of Law and Information Technology 2011/19, Issue 3, p 244.

⁶ A. Ringnalda. National and International Dimensions of Copyright Law in the Internet Age. – European review of Private Law 2009/5, p 922.

⁷ B. Maier. How Has the Law Attempted to Tackle the Borderless Nature of the Internet. – International Journal of Law and Information Technology 2010/18, Issue 2, p 175.

piraatikaupu.⁸ Ainuüksi Euroopa ühtsel turul oodatakse, et iga aastaga kasvab ühtne digitaalne turg ligikaudu 415 miljardit eurot,⁹ mille tõttu võib kasvada ka digitaalsete piraatikaupade osakaal. Virtuaalses maailmas on autoriõiguse rikkumised lihtsasti toimepandavad võrreldes teoste paberil kopeerimisega. Seejuures kasutatakse rikkumiste puhul ära virtuaalmaailma rahvusvahelist tasandit.

„Autoriõigus on intellektuaalse omandi alaliik, millega kaitstakse kirjandus-, kunsti- ja teadusteoseid.”¹⁰ Autoriõigusi kaitstakse Euroopa Liidu põhiõiguste harta¹¹ artikli 17 kohaselt omandiõigusena.¹² Euroopa Inimõiguste Kohus (edaspidi EIK) on samuti välja toonud, et autoriõigusi kaitstakse omandina.¹³ ÜRO inimõiguste ülddeklaratsiooni (edaspidi nimetatud ka UDHR)¹⁴ artikli 27 kohaselt on igal inimesel õigus teaduslikest töödest, kunsti- ja kirjandusteostest, mille autoriks ta on, tulenevate mittevaraliste ja varaliste huvide kaitsele. Lisaks on autoriõiguse kaitse ette nähtud Berni kirjandus- ja kunstiteoste kaitse konventsioonis (edaspidi Berni konventsioon)¹⁵, intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide lepingus¹⁶

---

⁸ OECD. Trade in Counterfeit and Pirated Goods. Mapping the Economic Impact. – Paris: OECD Publishing 2016, p 81. Available: https://read.oecd-ilibrary.org/governance/trade-in-counterfeit-and-pirated-goods_9789264252653-en#page51. 31.03.2018.

⁹ OECD: Tax Challenges of Digitalisation. Comments Received on the Request for Input – Part II: p 5. Ibec. Submission to the Task Force on the Digital Economy addressing the tax challenges of the digital economy, 2017. Available: <https://www.oecd.org/tax/beps/tax-challenges-digitalisation-part-2-comments-on-request-for-input-2017.pdf>. 10.03.2018.

¹⁰ K. Kurisoo. V. Kaur. P. Ant. Intellektuaalne omand. – Tallinn: Äripäev 2009, lk 23.

¹¹ Euroopa Liidu põhiõiguste harta. – ELT C 326/39, 26.10.2012, lk 391-407 (BG, ES, CS, DA, DE, ET, EL, EN, FR, IT, LV, LT, HU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SL, FI, SV).

¹² Euroopa Kohtus on välja toonud, et omandiõiguse kui ühe põhiõiguse hulka kuuluvad ka intellektuaalomandi õigused, sealhulgas autoriõigused. Kõnealune seisukoht on välja toodud järgmises lahendis: ELKo 29.01.2008, C-275/06, Productores de Música de España, p 55.; Lisaks sellele on autoriõigusele kui omandiõigusele viidatud järgmistes lahendites: ELKo 12.09.2006, C-479/04, Laserdisken, p 65.; ELKo 16.02.2012, C-360/10, SABAM vs Netlog NV, p 42.; ELKo 18.07.2007, C-275/06, p 55.; ELKo 11.07.1989, 265/87, Schräder, p 15.; ELKo 28.05.1998, C-200/96, Metronome Musik, p 21.; ELKo 06.12.2005, liidetud kohtuasjades C-453/03, C-11/04, C-12/04 ja C-194/04, ABNA jt, p 87.; ELKo 15.10.1987, 222/86, Heylens jt, p 14.; ELKo 25.07.2002, C-50/00 P, Unión de Pequeños Agricultores vs nõukogu, p 39.; ELKo 13.05.2007, C-432/05, Unibet, p 37.

¹³ EIK välja toonud, et intellektuaalomand on kaitstav konventsiooni artikli 1 kohaselt omandina. Mainitud seisukoht on välja toodud järgmises lahendis: EIKo Balan vs Moldova, p 34 jj, 29.01.2008.

¹⁴ Inimõiguste ülddeklaratsioon. ÜRO PA Res. 217A, 12.12.1948, ÜRO dok. A/810.

¹⁵ Berni kirjandus- ja kunstiteoste kaitse konventsioon. – RT II 1994, 16, 49.

¹⁶ Intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide leping. – RT II 1999, 22, 123.

(edaspidi TRIPS leping), WIPO autoriõiguse lepingus¹⁷ (edaspidi WCT) ning WIPO esituse ja fonogrammide lepingus¹⁸ (edaspidi WPPT). Sellest tõttu on autoriõiguse puhul tegemist üle maailma kaitstava õigusega, mille puhul peab arvestama nii füüsiliste kui ka virtuaalmaailmas levivate teostega.

Olenemata autoriõiguse rahvusvahelisest tunnustamisest, on autoriõigused seotud territoriaalsuse põhimõttega, mille kohaselt autoriõigus on piiratud territooriumiga, ning eksisteerivad üksnes selle riigi jurisdiktsioonis, millega nad on tagatud.¹⁹ Sellega seoses on autoriõiguse kaitse üks põhiseaduslikult tagatud õigusi,²⁰ mille peaks iga riik tagama eraldi ning jõustamine peaks peamiselt toimuma siseriiklikul tasemel. Teisest küljest pole Interneti vahendusel avanevas digitaalmaailmas otseselt olemas riigipiire, mis võib muuta õiguste kaitse keerulisemaks. Seepärast on territoriaalsuse põhimõtte probleematika ületamiseks loodud rahvusvahelised konventsioonid ning rahvusvahelised lepingud ÜRO-ga ühinenud riikide vahel, andes Rahvusvahelisele Intellektuaalomandi Organisatsioonile (edaspidi WIPO) õiguse kindlate intellektuaalomandit puudutavate küsimuste lahendamiseks.²¹ Samas ei lahendata WIPO-s otseselt Internetipiraatlusega seotud küsimusi, vaid WIPO arbitraazis ja lepituskeskuses²² on arutelu all eraisikute vahelised kaubanduslikud vaidlused.²³ Lisaks sellele tegeleb intellektuaalomandi küsimustega Maailma Kaubandusorganisatsioon (edaspidi WTO), millel on lähtuvalt TRIPS lepingus määrati eraldi roll intellektuaalomandi kaitsmisele ning jõustamisele, arvestades üldist avalikku huvi.²⁴

---

¹⁷ WIPO autoriõiguse leping (WCT). – EÜT L 89, 11.4.2000, lk 8-14 (eestikeelne eriväljaanne: ptk 11, kd 033, lk 210 – 216).

¹⁸ WIPO esitlus ja fotogrammide leping (WPPT). – EÜT L 89, 11.4.2000, lk 6-7 (eestikeelne eriväljaanne: ptk 11, kd 033, lk 208 – 209).

¹⁹ WIPO Intellectual Property Handbook. WIPO 2004. WIPO Publication No 489, p 7. Available: <http://www.wipo.int/about-ip/en/iprm/>. 24.11.2017.

²⁰ Näiteks sätestab Eesti Vabariigi põhiseaduse § 39, et autoril on võõrandamatu õigus oma loomingule ning riik kaitseb autori õigusi (Eesti Vabariigi põhiseadus. – RT I, 15.05.2015, 2.).

²¹ WIPO Intellectual Property Handbook, p 7.

²² Inglise keeles *WIPO Arbitration and Mediation Centre*.

²³ WIPO Alternative Dispute Resolution. WIPO Homepage. Available: <http://www.wipo.int/amc/en/center/faq/index.html>. 24.11.2017.

²⁴ World Trade Organization. Understanding The WTO: The Agreements. Intellectual property: protection and enforcement. Homepage. Available: https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/agrm7_e.htm. 15.03.2018.

Olenemata asjaolust, et autoriõigused on üle maailma tunnustatud, on jätkuvalt autoriõiguse jõustamisel probleem terav. Seejuures on proovitud sõlmida riikide vahel intellektuaalomandi jõustamise aspektist võltsimisvastast kaubanduslepingut (edaspidi ACTA)²⁵, kuid lepingute läbirääkimistel ei ole jõutud kaugemale.²⁶ Riikidevaheliste salajaste läbirääkimiste tulemusena olevat lekkinud leping ka Interneti,²⁷ mille tulemusena elavnes järjest rohkem avalik arutelu.²⁸ Lisaks on ACTA ühiskonnas esile kutsunud suuri proteste.²⁹ Tekkinud on olukord, kus autoriõiguse rahvusvaheline jõustamine on suureks väljakutseks.³⁰ See on aga suureks väljakutseks nii Euroopa kui ka rahvusvahelise õiguse jaoks.³¹ Interneti piiriülene olemus ning õigussubjektide kindlaksmääramise reguleerimine erinevates valdkondades on väga keeruline.³² Õigusteaduse jaoks jääb alati probleemiks pidada järke tehnoloogia arenguga.³³ Lisaks ACTA-le on Ameerika Ühendriikides arutelu all olnud veel COICA,³⁴ PIPA³⁵ ning

---

²⁵ Anti-Counterfeiting Trade Agreement. Consolidated Text Prepared for Public Release. PUBLIC Predecisional/Deliberative Draft: April 2010. Available: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2010/april/tradoc_146029.pdf. 15.03.2018.

²⁶ European Parliament. European Parliament rejects ACTA. – European Parliament Press Releases. 04.07.2012. Available: <http://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20120703IPR48247/european-parliament-rejects-acta>. 10.03.2018.

²⁷ Tänapäevaks on Euroopa Liidu poolt avaldatud 2010. aastal ACTA tekst (Anti-Counterfeiting Trade Agreement. Consolidated Text Prepared for Public Release). Samas arutelu lepingu üle olevat alanud juba 2008. aastal seoses Wikileaksis avaldatud andmete üle (P. K. Yu. Six Secret (and Now Open) Fears of ACTA. – SMU Law Review 2011/64, Issue 3, p 982, 1016). Tänapäeval Internetis olevad lingid esialgse tekstis ei tööta või erinevad sõltuvalt konkreetsest allikast.

²⁸ Meedias tõusetus avalik arutelu ACTA üle ning mõned näited ilmunud arutelude üle järgmistes allikates: D. Meyer. Act on Acta now if you care about democracy and free speech? – The Guardian 03.02.2012. Available: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2012/feb/03/act-acta-democracy-free-speech>. 26.03.2018.; D. Lee. Acta: European Parliament's Schulz criticises treaty. – BBC News 08.03.2012. Available: <http://www.bbc.com/news/technology-17012832>. 26.03.2018.

²⁹ D. Lee. ACTA protests: Thousands take to streets across Europe. – BBC News. 08.03.2012. Available: <http://www.bbc.com/news/technology-16999497>. 10.03.2018.

³⁰ P. K. Yu. Enforcement, Enforcement, What Enforcement? – IDEA: The Intellectual Property Law Review 52/2012, p 283.

³¹ A. Ringnalda. National and International Dimensions of Copyright Law in the Internet Age, p 922.

³² B. Maier. How Has the Law Attempted to Tackle the Borderless Nature of the Internet, p 175.

³³ D. Svantesson. A Legal Method for Solving Issues of Internet Regulation, p 244.

³⁴ Combating Online Infringements and Counterfeits Act (COICA). United States 111th Congress (2009-2010). Available: <https://www.congress.gov/bill/111th-congress/senate-bill/3804>. 10.03.2018.

³⁵ Protect-IP Act (PIPA). United States 112th Congress (2011-2012). Available: <https://www.congress.gov/bill/112th-congress/senate-bill/968>. 11.03.2018.

SOPA,³⁶ mis tegelesid võimaliku raamistiku loomisega, et kaotada peamised veebilehed, mis on seotud autoriõiguse rikkumisega.³⁷ Üks olulisemaid probleeme rahvusvahelises plaanis peitub asjaolus, et võimaliku rahvusvaheliselt efektiivse intellektuaalomandi, sealhulgas autoriõiguse jõustamise lepingu jaoks peaks sellesse kaasama kõik peamised riigid Internetipiraatluse vallas.³⁸ Selline eesmärk kõikide riikide kaasamisena rahvusvahelisel tasemel on aga keerukas ülesanne.

Probleem saab alguse sellest, et kui autoriõigused põhinevad territoriaalsusel, kuid küberruum ei ole kindla territooriumiga piiratud.³⁹ Eelnevas seisneb kõnealuse temaatika eripära. Ühelt poolt tunnustatakse autoriõiguse kaitset üle maailma rahvusvaheliste konventsioonide ja lepingutega, kuid teiselt poolt on autoriõiguse kaitse piiratud riigi territooriumiga ning õiguste jõustamine rahvusvahelisel tasemel on küsimusi tekitav. Loodud on rahvusvahelised instituudid, mis tegelevad erinevate vaidluste lahendamisega, kuid õiguste jõustamisel on nad seotud rahvusvaheliste lepingute ning konventsioonidega, mis selles vallas on oluliselt piiratud.

Käesoleva magistritöö eesmärk on välja tuua kitsaskohad, mis võivad esineda, kui soovitakse autoriõiguse jõustamist reguleerida suuremas ulatuses rahvusvahelises õiguses Internetipiraatluse osas. Võimalike lahenduste väljapakkumine saab kõnealusel juhul olla käesolevat teemat arvestades teise teadustöö eesmärgiks ning käesoleva tööga tuuakse välja üksnes probleemistik. Magistritöö autor juhindub hüpoteetilisest seisukohast, et rahvusvahelises õiguses Internetipiraatluse laiaulatuslikul reguleerimisel valitsevad probleemid, mida ei ole võimalik ületada. Seetõttu on töö autor püstitanud eesmärgi täitmiseks kaks uurimisülesannet. Esiteks uuritakse, kui laiaulatuslikult on autoriõiguse rahvusvaheline jõustamine rahvusvahelises õiguses Internetipiraatluse suhtes reguleeritud, tulenevalt rahvusvahelistest konventsioonidest. Teiseks uuritakse, millised probleemid esinevad rahvusvahelise Internetipiraatluse reguleerimisel.

---

³⁶ Stop Online Piracy Act (SOPA). United States 112th Congress (2011-2012). Available: <https://www.congress.gov/bill/112th-congress/house-bill/3261>. 11.03.2018.

³⁷ K. Weatherall. Three Lessons from ACTA and Its Political Aftermath. - Suffolk Transnational Law Review 2012/3, p 581.

³⁸ P. K. Yu. Enforcement, Enforcement, What Enforcement, p 268.

³⁹ J. C. Ginsburg. Cyberian Captivity of Copyright: Territoriality and Authors' Rights in a Networked World. Santa Clara Computer & High-Technology Law Journal 1999/15, Issue 2, p 347.

Lähtuvalt eelnevalt esitatud eesmärgist ning uurimisküsimustest on magistritöö jaotatud kaheks peatükiks. Selleks, et analüüsida Internetipiraatluse rahvusvahelise reguleerimise kitsaskohti, tuleb esialgu uurida kehtivat regulatsiooni rahvusvaheliste konventsioonide ja lepingute kontekstis. Esimeses peatükis välja autoriõiguse rahvusvahelise kaitse ja Internetipiraatluse areng. Seejärel analüüsitakse autoriõiguse kaitse eesmärki lähtuvalt UDHR-i artiklist 27, mis sätestab, et igal inimesel on õigus teaduslikest töödest, kunsti- ja kirjandusteostest, mille autoriks ta on, tulenevate mittevaraliste ja varaliste huvide kaitsele. Esimese peatüki teises alapeatükis analüüsitakse autoriõigusi teiste kollideeruvate inimõiguste aspektist lähtuvalt UDHR-is sätestatud õigustest. Sealjuures analüüsitakse ÜRO väljatoodud kommentaare ning ÜRO Inimõiguste Komitee (edaspidi Inimõiguste Komitee) praktikat. Siseriiklik kohtupraktika jäetakse käesolevas töös kõrvale, kuna tegemist on rahvusvahelise õiguse analüüsiga. Lisaks eelnevale tuuakse analüüsis võrdlusena EIK ja Euroopa Liidu Kohtu (edaspidi ELK) kohtupraktikat UDHR-i tõlgendamisel. Esimese peatüki kolmandas alapeatükis analüüsitakse, kuidas on autoriõiguse kaitse ette nähtud rahvusvahelistes õigust mõistvates ja vaidlusi lahendavates institutsioonides. Töö teises peatükis kirjeldatakse autoriõiguse rahvusvahelise jõustamise reguleerimise probleeme Internetipiraatluse vallas. Selleks uuritakse reguleerimise katsetena koostatud ACTA eelnõud, mille kohta esitatakse õiguskirjanduses väljatoodud seisukohti problemaatiliste õigussätete puhul. Teise peatüki teises alapeatükis tuuakse välja võimalikud kitsaskohad autoriõiguse rahvusvahelise jõustamise reguleerimisel seoses Internetipiraatlusega.

Käesoleva magistritöö eesmärgi saavutamiseks kasutatakse eelkõige analüütilist ja seadusandluse süstemaatilist uurimismeetodit. Töö peamiste õigusaktidena kasutatakse Berni konventsiooni, TRIPS lepingut ning UDHR-i. Lisaks uuritakse ACTA eelnõud ning seda puudutavaid enam esiletõstetud problemaatilisi sätteid. Tegemist on kehtivate rahvusvaheliste konventsioonide õigusliku analüüsiga. Magistritöö seisukohtade kaitsmiseks tuuakse välja olulisemad põhimõtted nii autoriõiguses kui ka rahvusvahelises õiguses, kasutades asjakohast õiguskirjandust. Osaliselt kasutatakse analüüsis võrdlevat meetodit, tuues rahvusvahelisele õigusele inimõiguste puhul võrdlusena välja Euroopa kohtupraktika.

Autor on tutvunud magistritöödega, mis on kirjutatud käesoleva töö valdkonnas. Uuritaval teematikal on koostatud 2012. aastal magistritööd „Autoriõiguste kaitse ja rahvusvaheline

võltsimisvastane kaubandusleping⁴⁰ ning „Digitaalvormis teostega seonduvad autoriõiguselased probleemid.”⁴¹ Viimati nimetatud töö eesmärk oli välja selgitada, kas kehtivad õigusnormid on digitaalvormis teostele täies ulatuses kohaldatavad ning võimaldavad arvestada kõikide digitaalvormis teoste eripäradega.

---

⁴⁰ K. Namm. Autoriõiguste kaitse ja rahvusvaheline võltsimisvastane kaubandusleping. Magistritöö. Tartu: Tartu Ülikooli Õigusteaduskond 2012.

⁴¹ L. Unt. Digitaalvormis teostega seonduvad autoriõiguselased probleemid. Magistritöö. Tallinn: Tartu Ülikooli Õigusteaduskond 2012.

1. AUTORIÕIGUSE JA INTERNETIPIRAATLUSE ARENG RAHVUSVAHELISEL TASEMEL

1.1. Autoriõiguse kaitse eesmärk ja Internet

Autoriõiguse kaitse on üle maailma ette nähtud rahvusvaheliste konventsioonidega. UDHR-i artikli 27 lõike 2 kohaselt on igal inimesel õigus kunsti- ja kirjandusteostest, mille autoriks ta on, tulenevate mittevaraliste ja varaliste huvide kaitsele. Ühtlasi on väljatoodud sätte puhul tegemist erinevate kultuuriõiguste kaitsega.⁴² ÜRO Majanduse-, Sotsiaal- ja Kultuuriõiguste Komitee (edaspidi CESCR) on selgelt rõhutanud, et autoriõigus on inimõigus.⁴³ Lisaks on eelnevalt artikli 27 lõike 2 pinnalt loodud majanduslike, sotsiaalsete ja kultuurialaste õiguste rahvusvaheline pakt (edaspidi nimetatud ka ICESCR),⁴⁴ mille artikli 15 lõige 1 punkt c sätestab, et igal inimesel on õigus „/.../ saada kaitset moraalsetele ja materiaalsetele huvidele, mis on tekkinud seoses mis tahes teaduslike, kirjanduslike või kunstialaste töödega, mille autoriks ta on.” Sellega seoses on ülddeklaratsioonis väljatoodud õigus esile tõstetud uue lepinguga, rõhutades selle väärtust. Autoriõiguse kaitse tähtsust rõhutavad ka stiimuli-, töö- ja tunnustusteooriad. Lisaks eelnevale on kõnealuses küsimuses määrava tähtsusega demokraatia põhimõtte, autoriõiguse loomuõiguse käsitus ning võimaliku „muiduleivasõõmise” ehk teiste töö pealt tulu teenimise vältimine.

Autoriõiguse kaitse kohaldub nii Internetis olevatele digitaalsetele kui ka paberkandjal eksisteerivatele teostele ning üldiselt on mõeldud autoriõigusega kaitstavaid teoseid.⁴⁵ 1886.

---

⁴² G. S. Alfredsson. A. Eide. The Universal Declaration of Human Rights: A Common Standard of Achievement. – Hague: Kluwer Law International 1999, p 575.

⁴³ Committee on Economic, Social and Cultural Rights (CESCR). Economic and Social Council. Consideration of reports submitted by States parties under articles 16 and 17 of the Covenant. Second periodic reports of States parties due in 2010. Slovenia. E/C.12/SVN/2. 26.06.2013, § 197.

⁴⁴ International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (ICESCR). – Adopted and opened for signature, ratification and accession by General Assembly resolution 2200A (XXI) of 16 December 1966 entry into force 3 January 1976, in accordance with article 27. – United Nations. Homepage. Available: <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CESCR.aspx>. 18.03.2018.; Eesti keelne versioon: Majanduslike, sotsiaalsete ja kultuurialaste õiguste rahvusvaheline pakt. – RT II 1993, 10, 13.

⁴⁵ Käesoleva magistritöö raames ei tooda välja autoriõiguse õiguste tekke teooriat. Õiguste tekkest tulenev temaatika ning arutelu õiguste kehtivuse ning autorluse üle on laiem teema. Sõltuvalt käesoleva magistritöö eesmärgist analüüsitakse üksnes kaitse eesmärki. Täpsemalt autoriõiguse tekke ning sellega seonduva kaitse

aastal esimest korda alla kirjutatud Berni konventsioonis ei tehta vahet digitaalsetel või paber kandjal olevatel teostel. Samas seoses Interneti levimisega arvati, et nimetatud konventsioon ei ole piisav uue Internetiajastu jaoks ning seetõttu loodi lisaks Berni konventsioonile veel niinimetatud Internetilepingud ehk WCT ning WPPT.⁴⁶ Sellepärast kohandati nimetatud lepingutega digitaalkeskonnaga kaasnevaid valdkondi näitena asjaoluga, et arvutiprogramme kaitstakse kui kirjandusteoseid.⁴⁷ Samuti ei ole käesolevaga mainitud lepingutega ette nähtud, et digitaalteoste kaitse oleks nõrgem võrreldes paber kandjal olevate teostega ning kaitse ulatus on sarnaselt sätestatud.

Autoriõiguse kaitse on riigi poolt loodud stiimul, et soodustada innovatsiooni, loovust ja kultuuri arendamist ühiskonna kui terviku jaoks.⁴⁸ Nimetatud rahvusvahelise konventsiooni olemasolu näitab, et rahvusvaheliselt tunnustatakse autoriõigusi ning nende kaitse erinevates riikides on olulise väärtusega. Berni konventsiooni artikkel 1 sätestab, et riigid, „/.../ kelle suhtes käesolev konventsioon kehtib, moodustavad Liidu autorite õiguste kaitseks nende kirjandus- ja kunstiteoste.“ Õigusliku regulatsiooniga soovitakse üldjuhul suunata mingeid käitumisreegleid või lihtsalt soodustada inimeste mingisugust käitumist. Autoriõiguse kaitse õiguslikus regulatsioonis väljatoomine näitab, et riik soovib luua soodsa pinnase, et paljude teiste argumentidena soodustada nii innovatsiooni, loovust kui ka kultuuri arendamist.

Stiimuliteooria kohaselt peab vaatama, mis on suuremas plaanis hea ühiskonnale ning avalikkusele.⁴⁹ Nimelt erinevad autoriõigusega kaitstud raamatud, filmid, muusika ja kunst on avalikkusele olulised ning väärtuslikud.⁵⁰ Ühiskonnas avaldub läbi autoriõiguse süsteemi suurem loovus ning ühtlasi tunnustatakse loomise väärtust.⁵¹ Ühiskonna jaoks on laiemas

---

ulatuse kohta saab lugeda järgmisest allikast: L. Bently. B. Sherman. Intellectual Property Law. 4th Ed. New York: Oxford University Press 2014, p 91 etc.

⁴⁶ The Advantages of Adherence to the WIPO Copyright Treaty (WCT) and the WIPO Performances and Phonograms Treaty (WPPT), p 2.; Samas: A. Abovyan. Challenges of Copyright in the Digital Age: Comparison of the Implementation of the EU Legislation in Germany and Armenia. – München: Herbert Utz Verlag 2013, p 27.

⁴⁷ P. Goldstein. P. B. Hugenholtz. International Copyright: Principles, Law, and Practice. 3rd Ed. New York: Oxford University Press 2013, p 107.

⁴⁸ Committee on Economic, Social and Cultural Rights (CESCR). Economic and Social Council. General Comments No 17. E/C.12/GC/1712. January 2006, § 1.

⁴⁹ L. Bently. B. Sherman. Intellectual Property Law, p 37.

⁵⁰ *Ibid.*

⁵¹ J. P. Fishman. Creating around Copyright. – Harvard Law Review 2015/128, Issue 5, p 1403.

plaanis kasulik jätta jälg võimalikku kultuuripärandisse, et seda tulevastele põlvetele edasi anda. Erinevad autoriõigusega kaitstud teosed on läbi ajaloo olnud inimestele väärtuslikud, väljendades muuhulgas ajastute eripära. Internetiajastuga tekkinud autoriõigusega kaitstud teoste erinev vorm on võrreldes varasemaga erinev, kuid üldises plaanis on peamine eesmärk jäänud samaks. Lihtsalt teoste esitlemise ja avaldamise viis on muutunud, kuid võimaliku jälje jätmise kultuuripärandisse on siiani oluline. Autoriõiguse kaitsega saab soodustada erinevate teoste loomist.

Üks põhjus, miks autoriõigusi kaitstakse, on asjaolu, et see aitab kaasa innovatsioonile.⁵² Näiteks võib tuua erinevad arvutiprogrammid, mida kaitstakse samuti Berni konventsiooniga. Hoolimata sellest, et arvutiprogramme pole sõnaselgelt konventsioonis sätestatud, kaitstakse neid kui kirjandusteoseid.⁵³ Erinevate arvutiprogrammide loomisega on võimalik lahendada kõikvõimalikke ühiskonnas esinevaid probleeme ja tõsta inimeste üldist heaolu. Seetõttu on innovatsiooni soodustamiseks vajalik kaitsta erinevaid teoseid, et luua stiimul nende loomiseks ning võimaluseks investeerida loometöösse. Ühiskonna kui terviku aspektist on oluline luua sobiv pinnas erinevate uute teaduslike või tehniliste avastuste jaoks.

Autoriõiguse kaitse tuleneb loomuõigusest.⁵⁴ Nimelt tuuakse loomuõiguse pooldajate poolt välja, et autoriõiguse kaitse on ette nähtud põhjusel, et avalikkus saab sellest kasu ning selline õiguste kaitse on kõlblik käitumine.⁵⁵ Internetis avaldatud teoste puhul võib avalikkuse kasu väljenduda mitmel viisil. Kuna autoriõigusega võivad kaitstud olla väga erinevad teosed, siis sõltuvalt konkreetsest teosest võib väljenduda kasu erinevatel viisidel. Filmide, muusika või kirjandusteoste puhul võib kasu seisneda meelelahutuses, kui inimesed saavad avaldatud muusikat kuulata või filme vaadata. Kõlblik käitumine sellisel puhul võiks väljenduda selles, et kasusaavad isikud maksavad tasu teoste kasutamise eest. Näiteks võib tuua kaasuse, kus üks Euroopa sihtasutus, kes kaitseb autoriõiguse omajate huve, esitas taotluse blokeerida veebis oleva failijagamise platvormi „*The Pirate Bay*” domeeninimed ning IP-aadressid, mille kaudu tehakse tehniliste meetodite abil üldsusele kättesaadavaks autoriõigusega kaitstud teoseid ilma

---

⁵² Committee on Economic, Social and Cultural Rights. General Comments No 17, § 9.

⁵³ P. Goldstein, P. B. Hugenholtz. *International Copyright: Principles, Law, and Practice*. Third ed. Oxford: Oxford University Press 2013, p 107.

⁵⁴ Committee on Economic, Social and Cultural Rights. Consideration of reports submitted by States parties under articles 16 and 17 of the Covenant. Second periodic reports of States parties due in 2010, § 197.

⁵⁵ L. Bently. B. Sherman. *Intellectual Property Law*, p 36.

õiguste omajate loata.⁵⁶ Seejuures tõi ELK välja, et asjaolu, et failijagamisplatvormi administraatorid ise ei ole faile üles laadinud, vaid selle kasutajad, ei oma suurt tähtsust, kuna administraatorid haldavad platvormi ning eesmärk on teha teoseid kättesaadavaks.⁵⁷ Seetõttu tuleb arvestada, et võimalike platvormide puhul võib kättesaadavaks tegemine olla laiem mõiste ning tuleb lähtuda faktidest. Oluline on aga asjaolu, et autoriõiguse omajad ei saa tasu oma teoste eest, kuid teoste kasutajad saavad kasu, mis võib väljenduda erinevatel viisidel. Loomuõiguse järgi oleks kõlblik käitumine, kui teoste kasutajad maksaksid autoriõigusega kaitstud teoste eest tasu õiguste omajatele.

Seejuures on loomuõiguse puhul välja toodud, et tegemist on osaliselt autori isiksuse väljendusega, mida peab kaitsma.⁵⁸ UDHR-i artikli 27 lõikes 2 väljenduvad moraalsed huvid, mille eesmärk on tagada moraalsed õigused autorite tööle.⁵⁹ Ühtlasi väljendub teose looja isiksus autori isiklikus loomingus ja tema loodud teostes.⁶⁰ Sarnaselt CESCR üldkommentaaridega leiab ELK, et autoriõiguse kaitse vallas on olulised moraalsed huvid. Nimelt on ELK rõhutanud, et moraalsete „/.../ õiguste kaitse võimaldab autoritel ja artistidel eelkõige seista vastu oma teoste moonutamisele, kärpimisele või teisiti muutmisele nende au ja mainet kahjustaval viisil.”⁶¹ Seetõttu võimaldab autoriõiguse kaitse tagada konkreetse autori moraalsed õigused, mis aitavad omakorda kindlustada autorite maine, et ühtlasi julgustada neid ka oma teoseid avaldama. Olenemata autoriõiguse kaitsest, tuleb autoritel alati arvestada väljendusvabadusega, millega seoses on olemas teoste vaba kasutuse õigused.

Lisaks sellele on loomuõiguse argumentide juures nimetatud J. Locke'i tööteooria.⁶² Selle kohaselt on autoril isikuna loomulikud õigused oma töö viljade suhtes.⁶³ Autoritel on materiaalne huvi võimaldada endale elementaarseid elamistingimusi.⁶⁴ Kui autorite

---

⁵⁶ ELKo 14.07.2017, C-610/15, , Stichting Brein vs Ziggo BV jt, p 2-15.

⁵⁷ ELKo C-610/15, p 36, 45.

⁵⁸ L. Bently. B. Sherman. Intellectual Property Law, p 36.; Samas: J. Hughes. The Philosophy of Intellectual Property. London: Routledge 2016.

⁵⁹ Committee on Economic, Social and Cultural Rights. General Comments No 17, § 12.

⁶⁰ Committee on Economic, Social and Cultural Rights. General Comments No 17, § 12-14.

⁶¹ ELKo 20.10.1993, C-92/92 ja C-326/92, Phil Collins jt. EKL 1993, lk I-5145, p 20.; Moraalsete huvide kaitsele viidatakse ka järgmises lahendis: ELKo 14.02.2006, C-169/05, Uradex SCRL, p 20.

⁶² L. Bently. B. Sherman. Intellectual Property Law, p 36.

⁶³ J. Hughes. The Philosophy of Intellectual Property.; Samas: L. Bently. B. Sherman. Intellectual Property Law, p 36.

⁶⁴ Committee on Economic, Social and Cultural Rights. General Comments No 17, § 15.

igapäevategevuseks ja tööks on oma loomingu arendamine ning erinevate teoste kallal töötamine, siis tema töö viljaks on konkreetne valmis teos. Sellega seoses on autoritel lisaks emotsionaalsele huvile ka eesmärgiks tagada endale elementaarsed elamistingimused, et nad saaksid jätkuvalt oma loominguga teha. Tulenevalt tööteooriast peaks autorid ka oma loodud teoste eest saama tasu, et neil oleks võimalik endale lubada elementaarseid elamistingimusi.

ÜRO ülddeklaratsiooni artikli 27 lõikes 2 on sätestatud sarnaselt Euroopa Liidu direktiivi 2001/29/EÜ⁶⁵ artikli 3 lõikega 1 autori õiguste kaitse. Näiteks oli ELK-is kaasus, kus isik müüs meediamängijat, mis võimaldab autoriõigusega kaitstud teostega tutvuda vabalt, ilma autoriõiguse omajate loata.⁶⁶ Sellisel juhul jäid aga autoriõiguse omajad oma töö viljadest kui autori tasust ilma. ELK rõhutas, et Euroopa Liidu direktiivi 2001/29/EÜ artikli 3 lõikes 1 esitatud autori õiguste kaitse „/.../ põhieesmärk on kehtestada autoritele kõrgetasemeline kaitse, mis võimaldab neil saada nende teoste kasutamise eest nõuetekohast tasu, eelkõige üldsusele edastamise korral.”⁶⁷ Kuna ÜRO ülddeklaratsiooni artikli 27 lõikes 2 on samuti sätestatud autori varaliste huvide kaitse, siis sarnaselt ELK otsusega võib väita, et sätte üks eesmärk on võimaldada autoritel saada nende teoste kasutamise eest nõuetekohast tasu nende töö viljade eest.

Autoriõiguse kaitse poolt räägib inimlik õiglustunne. Nimelt arvatakse tunnustusteooria kohaselt, et õiglane on kiita autoreid, sest nad on võtnud vaevaks teha töid, mida saab jagada avalikkusega.⁶⁸ Samuti saab autoriõiguse tunnustamisega motiveerida autoreid looma rohkem teoseid, et edendada kultuuri ning inimeste loovust üldiselt.⁶⁹ Seepärast on välja toodud, et autoriõigus eksisteerib väljendamaks tänulikkust autorite suhtes, sest nad on näinud vaeva, et teha avalikkuse tavapärasest ootusest midagi enamat.⁷⁰ Avalik tunnustus on autorite jaoks

---

⁶⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas. – ELT L 167, 22.06.2001, lk 0010 – 0019 (eestikeelne eriväljaanne: ptk 17, kd 001, lk 230-239).

⁶⁶ ELKo 26.04.2017, C-527/15, Stichting Brein vs Jack Frederik Wullems, p 2.

⁶⁷ ELKo C-527/15, p 27.; Samas: ELKo 07.03.2013, C-607/11, ITV Broadcasting Ltd jt vs TV Catchup Ltd, p 20.

⁶⁸ L. Bently. B. Sherman. Intellectual Property Law, p 37.

⁶⁹ J. E. Cohen. Creativity and Culture in Copyright Theory. – U.C. Davis Law Review 2007/40, Issue 3, p 1151 etc.; Sama seisukoht järgmises allikas: Committee on Economic, Social and Cultural Rights. Consideration of reports submitted by States parties under articles 16 and 17 of the Covenant. Second periodic reports of States parties due in 2010, § 197.

⁷⁰ J. E. Cohen. Creativity and Culture in Copyright Theory, p 1151.

inimlikust aspektist hea motivatsioon ning aitab kaasa võimalike teoste avalikustamisele. Seetõttu saab autoriõiguse kaitsega tagada, et erinevaid teoseid kaitstakse õiguslikust aspektist, kiites heaks autorite tööd ja sellest tulenevat loomingut. Ühtlasi saab läbi tunnustuse motiveerida autoreid edendama kultuuri kui tervikut.

Teisalt tunnustusteooria vastu olevad isikud leiavad, et tunnustus on vajalik juhul, kui isik on töötanud mingi konkreetse teose kallal ning investeerinud oma aega loomise protsessi.⁷¹ Olenemata erinevatest seisukohtadest, saab autorite tunnustamisega väljendada tänulikkust kultuuri arendamise eest. Argument võimaliku teose looja töö ajalise faktori kohta saab olla arusaadav, kui hinnata teose originaalsust konkreetse teose õiguste kaitstes, mitte õiguste kaitse üldist eesmärki. Kaitse üldist eesmärki silmas pidades tuleb arvestada, et tunnustusteooria aitab soodustada võimalikku autorite loomingut.

Inimliku õiglustunde ja autoriõiguse kaitse poolt räägib ka võimaliku „muiduleivasöömise” vältimine. Nimelt ei ole võimalikku „muiduleivasöömise” peetud eetiliseks käitumiseks.⁷² Eelnevalt mainitud failijagamise platvormi „*The Pirate Bay*” kaasuses tõi ELK välja, et platvormi haldamise eesmärk on saada suurt reklaamitulu.⁷³ Sellist teenimist autoriõigusega kaitstud teoste pealt võib pidada „muiduleivasöömise”, kui tegevus toimub autorite nõusolekuta ning tegelikud autorid ei saa teoste pealt oodatavat tasu. Inimlik õiglustunne aga ütleb, et autorid peaksid saama oma teoste eest tasu, mitte ei tohiks kogu tulu laekuda võimalike Internetipiraatlusega tegelevatele veebiplatvormidele. Selleks, et ühiskonnas vältida ebaetilist käitumist ning teiste töö pealt tulu teenimist, tuleb kaitsta autoriõigusi. Riik ei saa oma õigusloomega küll kindlustada isikute kõlblelist käitumist, kuid üldiselt on õigusnormid tervikuna kõlblusnormis, kus nähakse ette eetiline käitumine.

Samuti tuuakse autoriõiguse kaitstes välja demokraatia põhimõtte. Nimelt soodustavad autoriõigused rohkemate teoste loomist ning sellega seoses saab tekitada loomingu autonoomsuse ning väljenduste mitmekesisuse.⁷⁴ Üldiselt on nimetatud kultuuriõiguste asutamise eesmärk positiivne sotsiaalne suhtlus isikute ning ühiskonna vahel, tagades

---

⁷¹ J. E. Cohen. *Creativity and Culture in Copyright Theory*, p 1151.

⁷² M. E. Kenneally. *Misappropriation and the Morality of Free-Riding*. – *Stanford Technology Law Review* 2015/18, Issue 2, p 291.

⁷³ ELKo C-610/15, p 46.

⁷⁴ L. Bently. B. Sherman. *Intellectual Property Law*, p 39.; Samas: N. W. Netanel. *Copyright and a Democratic Civil Society*. – *The Yale Law Journal* 1996/106, Issue 2, p 283, 291.

kultuuride mitmekesisuse.⁷⁵ Seejuures ei ole tehtud Interneti puhul erandeid ning autoriõiguse kaitstes kehtivad samad põhimõtted. Olenemata asjaolust, kas tegemist on digitaalsvormis või paber kandjal oleva teosega, on demokraatlikus ühiskonnas oluline soodustada loomingute mitmekesisust.

Samas tuleb arvestada, et autoriõiguse puhul peaks pidevalt üle vaatama selle õiguslikku külge.⁷⁶ Nimelt on arutelu all olnud avalikus domeenis olevate teoste autoriõiguslik kaitse.⁷⁷ Lisaks on rõhutatud, et autoriõigused võivad hoopis lämmatada võimalikku innovatsiooni.⁷⁸ Olenemata erinevatest seisukohtadest, tuleb arvestada, et siiani on autoriõigused kaitstud erinevate rahvusvaheliste lepingutega ning autoriõigusi tunnustatakse üle maailma. Sealjuures ei ole tehtud erandeid digitaalsetele teostele ning õiguste kaitse on sarnane paberil olevate teostega. Internetiajastuga on teoste avaldamine ning vorm võrreldes varasemaga muutunud. Tuleb vaadata, missugune on autoriõiguse kaitse eesmärk üldises plaanis ning missuguste põhimõtetega teoseid kaitstakse. Hoolimata erinevast avaldamise viisist ning vormist, on autoriõiguse vallas teoste kaitse eesmärk jäänud samaks.

Autoriõigusi kaitstakse rahvusvaheliste lepingutega ning kaitse kohaldub nii Internetis olevatele digitaalsetele kui ka paber kandjal eksisteerivatele teostele. Rahvusvaheliste lepingutega ei ole ette nähtud, et digitaalsete kaitse oleks nõrgem võrreldes paber kandjal olevate teostega ning kaitse ulatus on sarnaselt sätestatud. Seejuures kaitse eesmärki väljendab stiimuliteooria, mille kaudu saab ühiskonna kui terviku jaoks soodustada innovatsiooni ning arendada loovust ja kultuuri. Läbi erinevate autoriõiguse kaitse saab luua soodsa pinnase erinevate uute teaduslike või tehniliste avastuste jaoks. Autoriõiguse kaitse on mingis mõttes ka kõlblik käitumine ning tuleneb loomuõigusest. Avalikkus saab teostest kasu erinevatel viisidel ning autoritele jääb õigus oma töö viljade suhtes. Autorite tunnustamine läbi õiguste kaitse tekitab stiimuli luua uusi teoseid ning arenda seeläbi kultuuri. Lisaks tuleb arvestada, et demokraatlikus ühiskonnas on autoriõiguse kaitse oluline, sest see annab soodsama pinnase erinevate väljenduste mitmekesisuseks. Seejuures ei ole tehtud digitaalsete ning Internetis

---

⁷⁵ Committee on Economic, Social and Cultural Rights (CESCR). Economic and Social Council. General Comments No 21. E/C.12/GC/21. 21.12.2009, § 1.

⁷⁶ L. Bently. B. Sherman. Intellectual Property Law, p 35.

⁷⁷ B. Hugenholtz. L. Guibault. The Future of the Public Domain: Identifying the Commons in Information Law. New York: Kluwer Law International 2006.

⁷⁸ M. A. Carrier. SOPA, PIPA, ACTA, TPP: An Alphabet Soup of Innovation-Stifling. – Northwestern Journal of Technology and Intellectual Property 2013/11, Nr 2, p 21-31.

avaldatud teoste puhul erandeid ning autoriõiguse kaitses kehtivad samad põhimõtted. Olenemata asjaolust, kas tegemist on digitaalvormis või paberkandjal oleva teosega, on demokraatlikus ühiskonnas oluline soodustada loomingute mitmekesisust. Asjaolu, et käesoleval ajal on suurem osa teoseid muutunud digitaalseks, ei saa olla määravaks aspektiks, et vähendada nende kaitset. Teoste vormi muutumine aja jooksul on vaid üks osa ühiskonna arengust kui tervikust.

1.2. Autoriõigused ja teised ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioonis sätestatud inimõigused Interneti kontekstis

UDHR-i artikli 27 lõige 2 näeb ette autoriõiguse kaitse. Lisaks on kaitse tagatud ka teiste rahvusvaheliste lepingutega nagu Berni konventsioon ning ICESCR. Seejuures on oluline arvestada käesoleva töö punktis 1.1 välja toodud autoriõiguse kaitse eesmärki. Hoolimata asjaolust, et erinevate rahvusvaheliste lepingutega on sätestatud autoriõiguse kaitse, esinevad autoriõiguse jõustamisel jätkuvalt probleemid.⁷⁹ Küsimuste lahendamiseks on rahvusvahelisel tasemel astunud samme näiteks ACTA lepinguga,⁸⁰ et lahendada tekkinud olukorda ning tagada õiguste kaitse suuremas ulatuses. Samas on ACTA Euroopa Parlamendi poolt tagasi lükatud ning toonitatakse, et see võib ohustada kodanike vabadusi.⁸¹ Kirjanduses on välja toodud, et võis tekkida olukord, kus autorite õigused ning teised inimõigused võisid olla tasakaalust väljas.⁸² Samas on oluline leida autorite majanduslike õiguste ning teiste inimõiguste vahel tasakaal, saades aru inimõiguste tähtsusest.⁸³ Seetõttu on käesoleva alapeatüki eesmärk analüüsida autoriõiguse kollisiooni UDHR-is sätestatud omandiõiguse, väljendusvabaduse, teabeõiguse, privaatsusõiguse ja õigusega haridusele. Analüüsi käigus tuuakse lisaks CESCR ja Inimõiguste Komitee kommentaaridele võrdlusena välja EIK ja ELK praktikat.

---

⁷⁹ P. K. Yu. Enforcement, Enforcement, What Enforcement, p 240.

⁸⁰ ACTA ning teiste võimalike autoriõiguse jõustamiste lepingute kohta arutletakse täpsemalt käesoleva töö punktis 2.1. Käesolevas töö punktis 1.2 käsitletakse autoriõiguse ja teiste inimõiguste seoseid.

⁸¹ European Parliament. European Parliament rejects ACTA. – European Parliament. Press Releases. 04.07.2012.

⁸² S. Al-Sharieh. Towards a Human Rights Method for Measuring International Copyright Law's Compliance with International Human Rights Law. – Utrecht Journal of International and European Law 2016/32, Nr 5, p 11-12.

⁸³ R. Ellis. Conflicts at the Intersection of ACTA & Human Rights: How the Anti-Counterfeiting Trade Agreement Violates the Right to Take Part in Cultural. – Intellectual Property Brief 2011/2, Issue 3, p 67.

UDHR-i artikkel 17 sätestab, et igäihel on õigus omada vara ning kellelki ei tohi tema vara meelevaldselt ära võtta. Lisaks toob ICESCR-i artikli 15 lõike 1 punktis c välja, et igal inimesel on õigus saada kaitset moraalsetele ja materiaalsetele huvidele, mis on tekkinud seoses mis tahes teaduslike, kirjanduslike või kunstialaste töödega, mille autoriks ta on. Mainitud UDHR-i artikli 17 omandiõiguse puhul on CESCR-i üldkommentaaris rõhutatud, et autorite materiaalsel õigustel on tihe seos ICESCR-i artikli 15 lõike 1 punktiga c, mis näeb ette autori moraalsete ja materiaalsete huvide kaitse.⁸⁴ Seetõttu tuleb UDHR-i ning ICESCR-i nimetatud sätteid tõlgendada koos, et leida õiguste tasakaal. UDHR-i artikli 17 kui üldise omandiõiguse kaitse puhul tuleb arvestada ICESCR-is sätestatud autorite moraalsete ja materiaalsete huvide kaitsega nii teaduslike, kirjanduslike kui ka kunstialaste tööde vallas.

Sarnaselt ÜRO seisukohtadega on Euroopas intellektuaalomand, sealhulgas autoriõigused kaitstud omandina. Nimelt on autoriõiguse kaitse Euroopas tagatud inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga,⁸⁵ tulenevalt selle konventsiooni artikli 1 esimesest protokollist.⁸⁶ Sellest järelduvalt on EIK tähelepanu juhtinud, et intellektuaalomand on kaitstav konventsiooni artikli 1 kohaselt omandina.⁸⁷ Seejuures ei ole tehtud erisusi digitaalsete ning paber kandjal olevate teoste ning intellektuaalomandi, sealhulgas autoriõiguse kaitsele tuleb lähtuda omandiõiguse sätetest. Sellega seoses saab analoogia korras vajadusel kasutada UDHR-is sätestatud, mille tõlgendamisel EIK seisukohti, et sisustada autoriõiguse ning omandiõiguse omavahelist seost. UDHR-is sätestatud omandiõiguse kaitse alla kuulub ka autoriõigus sarnaselt Euroopa Liidus sätestatud õigusliku regulatsiooniga.

Sõltumata autoriõiguse ning omandiõiguse kaitsest, tuleb arvestada teiste kollideerivate inimõigustega. Sealjuures on vajalik leida tasakaal nii privaatsust puudutavate õiguste kui ka

---

⁸⁴ Committee on Economic, Social and Cultural Rights. General Comments No 17, § 15.

⁸⁵ Inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioon. – RT II 2000, 11, 57.

⁸⁶ Inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni protokollid. – RT II 2010, 14, 55.

⁸⁷ EIKo Balan vs Moldova, p 34 jj, 29.01.2008.; Lisaks on ELK-s välja toodud, et omandiõiguse kui ühe põhiõiguse hulka kuuluvad ka intellektuaalomandi õigused, sealhulgas autoriõigused. Kõnealune seisukoht on välja toodud järgmistes lahendites: ELKo 29.01.2008, C-275/06, Productores de Música de España, p 55.; ELKo 12.09.2006, C-479/04, Laserdisken, p 65.; ELKo 16.02.2012, C-360/10, SABAM vs Netlog NV, p 42.; Samuti on intellektuaalomandi kui omandi põhiõigusele viidatud järgmistes lahendites: ELKo 18.07.2007, C-275/06, p 55.; ELKo 11.07.1989, 265/87, Schräder, p 15.; ELKo 28.05.1998, C-200/96, Metronome Musik, p 21.; ELKo 06.12.2005, liidetud kohtuasjades C-453/03, C-11/04, C-12/04 ja C-194/04, ABNA jt, p 87.; ELKo 15.10.1987, 222/86, Heylens jt, p 14.; ELKo 25.07.2002, C-50/00 P, Unión de Pequeños Agricultores vs Nõukogu, p 39.; ELKo 13.05.2007, C-432/05, Unibet, p 37.

majanduslike inimõigustega.⁸⁸ Nimelt on autoril nii moraalsete kui ka materiaalsete õiguste kaitse puhul kindlad piirangud ning need peavad olema tasakaalus teiste võimalike inimõigustega, mis on tunnustatud demokraatlikus ühiskonnas.⁸⁹ Selline õiguspärane õiguste piirang on välja toodud ka UDHR-i artikli 29 lõikes 2, mis sätestab, et seaduses kindlaks määratud õigusi saab piirata juhul, kui demokraatlikus ühiskonnas on vajalik teiste inimõiguste tunnustamine ja austamine. Autoriõiguse ja teiste inimõiguste vahel tuleb leida tasakaal, kuid see saab esineda üksnes juhul, kui kaasneb mingite õiguste piiramine.⁹⁰ Näiteks võib väljendusvabaduse kaitsel tekkida vastuolu autoriõigusega, kui ühelt poolt on autorite teosed kaitstud ning neid ei tohi ilma autori loata kasutada ning teiselt poolt on isikutel õigus avaldada oma arvamust. Seepärast on demokraatlikus ühiskonnas oluline leida tasakaal nende kahe õiguse kokkupõrkes, kuid harmoonia tekib üksnes juhul, kui piiratakse ühte nendest õigustest.

Õiguste piirangud peavad olema proportsionaalsed, millest lähtuvalt tuleb mitut tüüpi piirangute puhul leida vähem piiravad meetmed.⁹¹ Autoriõiguse kaitsel tuleb arvestada teiste kollideerivate inimõigustega, mis võivad mingil määral piirata mõnd konkreetset inimõigust. Juhul kui autoriõigused piiravad teisi UDHR-is sätestatud inimõigusi, siis tuleks õiguste piiramisel leida abinõud, millega on võimalik vähendada õiguste riive ulatust. Samuti on olukord ka vastupidine, kui teised UDHR-is välja toodud inimõigused piiravad autoriõigusi. Eriti oluline on leida vähem piiravaid meetmeid, kui on võimalik valida erinevate abinõude vahel. Seetõttu tuleb autoriõiguse riive puhul leida meetmeid, mis toovad kaasa võimalikult väikse piirangu vastavalt konkreetsele eesmärgile.

CESCR-i üldkommentaaris seisab, et erinevate õiguste piirangud peaks olema proportsionaalsed.⁹² Inimõiguste Komitee on oma lahendites korduvalt esile tõstnud, et

---

⁸⁸ D. Gervais. Fair Use, Fair Dealing, Fair Principles: Efforts to Conceptualize Exceptions and Limitations to Copyright. – Journal, Copyright Society of the U.S.A. 2010/57, p 503.

⁸⁹ Committee on Economic, Social and Cultural Rights. General Comments No 17, § 22.

⁹⁰ S. Al-Sharieh. Towards a Human Rights Method for Measuring International Copyright Law's Compliance with International Human Rights Law, p 6, 17.

⁹¹ Committee on Economic, Social and Cultural Rights. General Comments No 17, § 23.; Sama põhimõtte välja toodud järgmises kommentaaris: Committee on Economic, Social and Cultural Rights. General Comments No 21, § 19.

⁹² Committee on Economic, Social and Cultural Rights. General Comments No 17, § 23.; Sama põhimõtte on välja toodud järgmises kommentaaris: Economic and Social Council. General Comments No 21, § 19.

inimõiguste riive peab alluma kindlale proportsionaalsuse testile.⁹³ Inimõiguste analüüsis saab sarnaselt põhiõiguste kollisiooni hindamisega kasutada proportsionaalsuse põhimõtte testi.⁹⁴ Nimelt on kõnealune põhimõtte ning selle erinevad dimensioonid olulised inimõiguste analüüsis.⁹⁵ Põhiõiguste analüüsis on R. Alexy poolt kasutatud proportsionaalsuse testi,⁹⁶ kus on kolm astet, milleks on sobivus, vajalikkus ning mõõdukus.⁹⁷ Inimõiguste Komitee on samuti välja toonud, et UDHR-is sätestatud õiguste hindamisel on vajalik kasutada proportsionaalsuse põhimõtet, millega seoses tuleb esialgu hinnata riive sobivust vastavalt kaitsefunktsioonile.⁹⁸ Teiseks on oluline hinnata, et õiguste riive ulatus oleks vajalik, millega seoses oleks riive kõige vähem sekkuv võrreldes teiste sarnaste vahenditega.⁹⁹ Kolmandaks tuleb vaadata riive mõõdukust vastavalt konkreetsete huvide kaitsele.¹⁰⁰ Mainitud proportsionaalsuse test on sarnane R. Alexy käsitlesega ning sellest lähtuvalt peaks ka UDHR-is sätestatud võimaliku inimõiguste riive puhul kaaluma riive sobivust, vajalikkust ning mõõdukust. Näiteks võib autoriõiguse kaitset puudutav riive olla sobiv, kui sellega täidetakse eesmärk kaitsta sõnavabadust ja sellega seoses võimalike paroodiate tegemist. Vajalikkuse astmes peaks

---

⁹³ Inimõiguste Komitee on proportsionaalse põhimõtet kasutanud näiteks järgmistes lahendites: HRC Kostenko Philippe Arkadyevich vs Russian Federation.07.12.2015. No 2141/2012. U.N. Doc. CCPR/C/115/D/2141/2012, § 3.2.; HRC Valery Misnikov vs Belarus. 16.09.2016. No 2093/2011. U.N. Doc. CCPR/C/117/D/2093/2011, § 9.3.; HRC Margarita Korol vs Belarus. 30.08.2016. No 2089/2011. U.N. Doc. CCPR/C/117/D/2089/2011, § 7.3.

⁹⁴ Inimõiguste ning konstitutsiooniliste õiguste (põhiõiguste) vahekorra suhtes on palju arutletud. Ühelt poolt peetakse neid eraldiseisvateks ning teiselt poolt leitakse, et põhiõigused on üks osa universaalsetest õigustest (L. Henkin. Constitutional Rights and Human Rights. – Harvard Civil Rights-Civil Liberties Law Review 1978/13, Issue 3, p 632.; G. L. Neuman. Human Rights and Constitutional Rights: Harmony and Dissonance. – Stanford Law Review 2003/55, Issue 5, p 1864.). Käesoleva töö raames peetakse inimõiguste all silmas UDHR-is sätestatud õigusi ning põhiõiguste all erinevate riikide põhiseaduses sätestatud õigusi.

⁹⁵ J. Cianciardo. The Principle of Proportionality: The Challenges of Human Rights. – Journal of Civil Law Studies 2010/3, Issue 1, p 177.

⁹⁶ R. Alexy. A Theory of Constitutional Rights. Oxford: Oxford University Press 2009, p 66 etc.; Avaldatud saksa keeles: R. Alexy. Theorie der Grundrechte. Frankfurt am Main: Suhrkamp 1986.

⁹⁷ R. Alexy. A Theory of Constitutional Rights, p 66 etc.; R. Alexy. Constitutional Rights and Proportionality. – Journal for Constitutional Theory and Philosophy of Law 2014/22, p 52-54.

⁹⁸ Human Rights Committee (HRC). International Covenant on Civil and Political Rights (CCPR). General Comment No 34. Article 19: Freedoms of opinion and expression. CCPR/C/GC/34. 12.09.2011, § 34.; Human Rights Committee (HRC). International Covenant on Civil and Political Rights (CCPR). General Comment No 27. Article 12: Freedoms of movement. CCPR/C/21/Rev.1/Add9. 02.09.1999, § 14.

General comment No 27, § 14; Lisaks on seisukoht toodud välja järgmises Inimõiguste Komitee lahendites: Communications No 1128/2002, Marques vs Angola; No 1157/2003, Coleman vs Australia.

⁹⁹ Human Rights Committee. General Comment No 34, § 34.

¹⁰⁰ *Ibid.*

vaatama, kas on olemas teisi autoriõigusi vähem riivavaid vahendeid ning mõõdukuse puhul peaks juba kaaluma kollideerivate õigustena sõnavabadust ning autoriõigusi.

Sõnavabadus on ette nähtud UDHR-i artikliga 19, mille riive osas tuleb arvestada, et see ei tohiks olla ülemäärased ning peavad alluma rangele proportsionaalsuse testile.¹⁰¹ Erinevate õiguste omavahelisel kaalumisel tuleb leida tasakaal, kasutades proportsionaalsuse põhimõtet. Selle tõttu saab UDHR-i artikli 27 lõike 2 autoriõiguse kaitse ning artikli 19 väljendusvabaduse omavahelise kollisiooni tasakaalu leidmisel kasutada proportsionaalsuse põhimõtet. Seejuures tuleb arvestada Inimõiguste Komitee seisukohta, et väljendusvabadus on vaba ja demokraatliku ühiskonna alustala.¹⁰² Sarnaselt Inimõiguste Komiteega on EIK rõhutanud, et sõnavabadus on demokraatlikus ühiskonnas üks alustalasid.¹⁰³ Seetõttu ei saa ühelt poolt üle tähtsustada autoriõigust ning teiselt poolt on oluline arvestada kollideeruva õigusena sõnavabadust.

UDHR-i artiklis 19 sätestatud õigust on peetud aluseks võimalikule Internetiõigusele, andes tugeva põhja individuaalsetele õigustele.¹⁰⁴ Nimelt sätestab UDHR-i artikkel 19, et „/.../ õigus kätkeb vabadust sekkumiseta oma veendumustest kinni pidada ja vabadust informatsiooni ja ideid otsida, saada ja levitada igasuguste abinõudega ja riigipiiridest sõltumata.” Seejuures Internet on mingis ulatuses loodud kaitsma nimetatud väljendusvabadust.¹⁰⁵ Kõnealusel juhul võib analoogia korras välja tuua EIK kaasust, kus isikule oli blokeeritud Internetis juurdepääs populaarsele videojagamise platvormile *Youtube*.¹⁰⁶ EIK leidis, et sellise tegevusega rikutakse Euroopa Inimõiguste Konventsiooni (edaspidi EIÕK) artiklis 10 sätestatud väljendusvabadust.¹⁰⁷ Internet on oluliseks allikaks, kus tänapäeval on võimalik informatsiooni ja ideid nii otsida, saada kui ka levitada. Nimelt kuuluvad UDHR-i artikliga 19 sätestatud väljendusvabaduse alla ka erinevad Internetipõhised mudelid.¹⁰⁸ Seetõttu on väljendusvabaduse

---

¹⁰¹ *Ibid.*

¹⁰² Human Rights Committee. General Comment No 34, § 2.

¹⁰³ EIKo 10.10.2013, *Delfi vs Eesti*, p 78.; Sama seisukoht on järgmistes lahendites EIKo 22.04.2013, *Animal Defenders International vs Ühendkuningriik*, p 100.

¹⁰⁴ M. Land. *Toward an International Law of the Internet*, p 394.

¹⁰⁵ L. Shaver. C. Sganga. *The Right to Take Part in Cultural Life: On Copyright and Human Rights*. – *Wisconsin International Law Journal* 2009-2010/27, Issue 4, p 657.

¹⁰⁶ European Court of Human Rights. *Access to Internet and freedom to receive and impart information and ideas*. Press Unit 2018, p 2. Available: https://www.echr.coe.int/Documents/FS_Access_Internet_ENG.pdf. 01.04.2018. Lahendid: EIKo 01.12.2015, *Cengiz vs Turkey*.; EIKo 18.12.2012, *Ahmet Yıldırım vs Turkey*, p 17.

¹⁰⁷ EIKo *Cengiz vs Turkey*.

¹⁰⁸ Human Rights Committee. General Comment No 34, § 12.

kaitse puhul oluline vaba Internet, mis üldjuhul ei sõltu olulises ulatuses riigipiiridest, sest sellele on võimalik ligi saada maailma erinevates nurkades. Olenemata asjaolust, et osades maailma riikides on Interneti kasutamise võimalus piiratud filtritega,¹⁰⁹ on siiski oluline fakt, et läbi Interneti on isikutel võimalik teostada UDHR-i artiklis 19 välja toodud õigust.

Autoriõigusel ja Internetil on aga oluline roll väljendusvabaduse vallas. Osaliselt on kujunenud seisukoht, et õigusaktid lausa kutsuvad üles Internetis valitsevale vabadusele.¹¹⁰ Seejuures tuleb informatsiooni ja ideede otsimise vabaduse puhul arvestada autoriõigusega. Internetil on väljendusvabaduse puhul oluline osa, sest isikutel üle maailma on läbi erinevate veebiplatvormide võimalik otsida informatsiooni ning ideid ning samal ajal iseseisvalt levitada oma arvamusi. Samas on oluline ka kaitsta UDHR-i artikli 27 lõikes 2 sätestatud autoriõigusi. Sarnaselt UDHR-is sätestatud arvamuse- ja sõnavabadusega on Euroopas kaitstud nimetatud inimõigus. Näiteks oli EIK-s kaasus, kus oli blokeeritud juurdepääs ühele muusikajagamise veebilehele, kuid kohus tunnistas hagi vastuvõetamatuks ning leidis, et tegemist ei ole rikkumisega ning ligipääs oli piiratud, kuna veebilehel rikuti autoriõigusi.¹¹¹ Sellega seoses tekkis olukord, kus ühelt poolt oli kaitstud vabadus saada informatsiooni ja ideid ning teiselt poolt seisis autoriõiguse kaitse. Eelnevast järelduvalt tuleb alati kaaluda erinevate vabaduste mitmekesisust Internetikaasustes, arvestades võimalike kollideeruvate õigustega. Seejuures tuleb arvestada autoriõiguse kaitsega ning asjaoluga, et ideede ja informatsiooni ammutamine peab toimuma õiguspäraselt. Sarnaselt EIK-s olnud kaasusega tuleb ka UDHR-i kohaldamisel arvestada erinevate inimõiguste tasakaalu leidmisega.

UDHR-is ei sätestata otseselt ettevõtlusvabadust erinevalt Euroopa põhiõiguste harta artiklist 16. Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklist 16 tuleneb otsesõnu ettevõtlusvabadus, millega tuleb arvestada ka Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 17 lõikest 2 sätestatud intellektuaalomandi õiguste kaitsele. Nimelt oli ELK kaasus SABAM vs Netlog NV, kus autorite kollektiivse esindamise organisatsioon soovis, et Internetiühenduse pakkuja looks filtreerimissüsteemi, mis võimaldaks kindlaks teha õigusvastase failivahetuse.¹¹² Kohus tõi

---

¹⁰⁹ Näitena on Hiina Rahvavabariigis Google kasutus piiratud (M. B. Land. Google, China, and Search, p 115-202).

¹¹⁰ L. Shaver. C. Sganga. The Right to Take Part in Cultural Life: On Copyright and Human Rights. – Wisconsin International Law Journal 2009/27, p 661.

¹¹¹ Access to Internet and freedom to receive and impart information and ideas. Akdeniz vs Turkey. Lahend: EIKo 11.03.2014. Akdeniz vs Turkey.

¹¹² ELKo, C-360/10, p 15 jj.; Samas: ELKo 24.11.2011, C-70/10, Scarlet vs SABAM, p 49 jj.

välja, et sellise süsteemi loomise ettekirjutuse tegemine kohtu poolt rikuks Internetiühenduse pakkuja ettevõtlusvabadust, sest see paneks talle kohustuse enda kulul luua keerukas ning kulukas süsteem.¹¹³ Olenemata asjaolust, et UDHR-is pole otseselt sätestatud ettevõtlusvabadust¹¹⁴, tuleb arvestada, et UDHR-is on artiklis 17 sätestatud omandiõigus ning artiklis 23 elukutse valiku õigus. Mainitud õiguste puhul tuleb arvestada, et Internetiettevõtteid võivad kindlatel juhtudel toetuda nimetatud õigustele ettevõtlusvabaduse vallas.¹¹⁵ Sellest järelduvalt on isikutel õigus omada ettevõtet ning elukutsena valida ettevõtte juhtimine. Autoriõiguse kaitsel tuleks aga samuti arvestada teiste isikute omandiõiguse ning elukutse valikuga.

Lisaks eelnevatele UDHR-is välja toodud õigustele sätestab ICESCR-i artikkel 15 punktis a ja b täpsemini, et isikutel on õigus osa võtta kultuurielust ning kasutada teaduse saavutusi ja rakendada neid praktikas. Siinjuures võib Internetiga seotud autoriõiguse kaitse kollideeruda teiste kultuuriõigustega, sest ühelt poolt peaks isikud saama ligi teostele ning teiselt poolt peaks teoseid kaitsma. Erinevate õiguste limiteerimine peaks aga olema proportsionaalne.¹¹⁶ Võimalikuks kultuurielust osavõtmiseks võib pidada näiteks filmide vaatamist. Seejuures õiguste tasakaal saavutatakse võimalike teoste eest tasu maksmisega, kui ühel pool on autoriõiguse kaitse ning teisel pool ICESCR-i artikli 15 punktis a sätestatud teised kultuuriõigused. Lisaks tasulistele võimalustele on osade teoste puhul võimaldatud tasuta vaatamine.

Võimalik õiguste kollisioon võib tekkida ka autoriõiguse kaitse ning UDHR-i artikliga 26, mis sätestab õiguse haridusele. Näiteks saab võimaliku õiguste tasakaalu luua raamatukogude rajamisega, kus ühest küljest on tagatud autoriõiguse kaitse ning teisalt on võimaldatud teoste kasutamine hariduslikul eesmärgil. Samuti on Internetis paljud teosed kättesaadavad nii tasuta kui ka tasu eest. Lisaks on Euroopas olemas avalikud raamatukogud¹¹⁷ ning osad

---

¹¹³ ELKo C-70/10, p 48 jj.

¹¹⁴ Lisaks inimõigustele tuleb ettevõtlusvabaduse osas arvestada rahvusvahelise kaubandusõigusega ning sellest tulenevate rahvusvaheliste lepingutega. Kõnealune teemaatikat puudutatakse käesoleva töö punktis 2.2.

¹¹⁵ R. Uerpmann-Witzack. Principles of International Internet Law. – German Law Journal 2010/11, p 1250.

¹¹⁶ Committee on Economic, Social and Cultural Rights. General Comments No 21, § 19.

¹¹⁷ S. Al-Sharieh. Towards a Human Rights Method for Measuring International Copyright Law's Compliance with International Human Rights Law, p 24.

raamatukogud võimaldavad läbi Interneti tutvuda erinevate andmebaasidega.¹¹⁸ Seetõttu on koostöös autoritega leitud õiguspärane lahendus, et isikutel oleks võimalik end erinevate teoste abil harida, vältides võimalikku Internetipiraatlust.

Autoriõiguse kaitsmisel tuleb arvestada isikute privaatsusõigusega. ÜRO inimõiguste ülddeklaratsiooni artikkel 12 sätestab, et kellegi „/.../ era- ja perekonnaellu, kodupuutumatusse või kirjavahetusse ei tohi meelevaldselt sekkuda ega teotada kellegi au ja head nime.” Sellest lähtuvalt on artikliga osaliselt tagatud privaatsusõigus ning võimalikul õiguste kollideerumisel peab kaaluma erinevaid õigusi, kasutades proportsionaalsuse põhimõtet. CESCRI kommentaaride kohaselt tuleb erinevate kultuuriõiguste puhul arvestada privaatsusõigusega ning igasuguse piiramise korral selle proportsionaalsusega.¹¹⁹ Seetõttu tuleb autoriõiguse kaitsel arvestada võimalike privaatsusõiguse sätetega nii era- kui perekonnaelu kaitsel. Interneti osas on privaatsusõiguse arvestamine samuti oluline, kuna toimub pidev kasutajate delikaatsete andmete kogumine. Sellega seoses on äärmiselt tähtis leida tasakaal ühelt poolt autoriõiguse kaitse ning teiselt poolt erinevate privaatsusõiguse sätetega. Võimalikus õiguste kollisioonis peab õiguste riive olema proportsionaalne.

Privaatsusõiguse alla võib kuuluda ka isikuandmete kaitse ning võimalike õiguste kollisioon tuleb lahendada erinevaid õigusi kaaludes. Interneti puhul tuleb aga arvestada, et seal kogutakse suurel hulgal isikuandmeid, kasutades meetodeid ja vahendeid alates nutikelladest lõpetades erinevate tehniliste veebirakendustega.¹²⁰ Euroopa Liidus on kehtiva Euroopa põhiõiguste harta artikli 8 alusel ette nähtud isikuandmete kaitse. Näiteks oli ELK-s kaasus, kus autoriõiguse valdajate ühing soovis Internetiteenuse pakkuja poolt salvestatud andmete abil tuvastada kasutajaid, kes on failide vahetamisega rikkunud autoriõigusi.¹²¹ Siinjuures tekkis olukord, kus ühel pool seisis autoriõiguse infoühiskonna direktiiv ning teisel pool andmekaitse sätteid¹²². Kui

---

¹¹⁸ Näiteks Tartu ülikooli raamatukogus võimaldatakse juurdepääsu erinevatele andmebaasidele: <https://utlib.ut.ee/andmebaasid>. 22.03.2018.

¹¹⁹ Committee on Economic, Social and Cultural Rights. General Comments No 21, § 19.

¹²⁰ L. Mishchenko. The Internet of Things: Where Privacy and Copyright Collide. – Santa Clara High Technology Law Journal 2016/33, Issue 1, p 90-92.

¹²¹ ELKo 18.07.2007, C-275/06, p 1.

¹²² ELK otsuses nr C-275/06 viitab kohus varasemalt kehtinud andmekaitse direktiivile (Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta. – EÜTL 281, 23.11.1995, lk 31-50 (eestikeelne eriväljaanne: ptk 13, kd 015, lk 355 – 374)). Hetkel kehtivad samad põhimõtted järgmises allikas: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2016/680, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset seoses pädevates asutustes isikuandmete töötlemisega süütegude tõkestamise, uurimise, avastamise

tegemist on veebiplatvormidega, mis koguvad ka delikaatseid isikuandmeid, siis võib õiguste kaitsel tekkida vastuolu isikuandmete avaldamisel. Nimelt kogutakse Internetis IP-aadresse, mis võimaldavad mingis ulatuses kindlaks teha Internetiteenuse pakkuja kaudu selle teenuse võimaliku kasutaja, kes võimaliku faili alla laadis.¹²³ ELK tõi aga välja, et erinevate direktiivide sätted on üldisemad ning siseriiklikud kohtud peavad ise leidma tasakaalu, arvestades ühenduse üldpõhimõtteid, sealhulgas proportsionaalsuse põhimõtet.¹²⁴ Sellega seoses on jäetud siseriiklikele kohtutele kohustus kaaluda erinevaid kollideeruvaid põhiõigusi. Kuna UDHR-i artiklis 12 on sätestatud samuti privaatsusõigus, siis sarnaselt ELK seisukohtadega privaatsusõiguses, tuleb ka rahvusvahelises õiguses arvestada isikuandmete kaitsega seoses Interneti ja intellektuaalomandiga.

UDHR-is sätestatud privaatsusõiguse puhul tuleb arvestada, et teave, mis on edastatud läbi Interneti on samuti privaatsusõiguse kaitse all. Nimelt on eelnevalt välja toodud, et Euroopa Liidu õiguses on privaatsusõigusel sarnane kaitse võrreldes UDHR-is sätestatud õigusega. Selle tõttu saab analoogia korras kasutada EIK lahendit Ühendkuningriigi kohta, kus kohus leidis, et töötaja Internetikasutus on osa tema privaatelust ning sellega seoses õiguslikult kaitstud.¹²⁵ Võimaliku autoriõiguse kaitse puhul tuleb arvestada privaatsusõigusega, kui võimalike õiguste jõustamisel nähakse ette mingite andmete töötlemine, et selgitada välja autoriõiguse rikkumine. Juhul kui riivatakse Internetis autoriõiguse kaitsel isikute privaatsusõigust, siis peaks riive olema proportsionaalne.

Eelnevalt kirjeldatud lahendis SABAM vs Netlog NV leidis ELK samuti, et võimalik autoriõiguse kaitsel loodav vaidlusalune filtreerimissüsteem võib rikkuda teenuse kasutajate õigusi Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 8 ja 11 puhul nii isikuandmete kaitse, teabe saamise kui levitamisel.¹²⁶ Sarnaselt Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 11 sätestab UDHR-i artikkel 19 igapäevase õiguse arvamuse- ja sõnavabadusele. Seejuures tuleb arvestada, et UDHR-i artikli 19 õigus on sätestatud sarnaselt põhiõiguste hartaga ning kätkeb õigust teabe saamisele ja levitamisele. Seetõttu tuleb Interneti autoriõiguse kaitsmisel arvestada teiste

---

ja nende eest vastutusele võtmise või kriminaalkaristuste täitmisele pööramise eesmärgil ning selliste andmete vaba liikumist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu raamotsus 2008/977/JSK. – ELT L 119, 04.05.2016, lk 89-131 (BG, ES, CS, DA, DE, ET, EL, EN, FR, HR, IT, LV, LT, HU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SL, FI, SV).

¹²³ ELKo 18.07.2007, C-275/06, p 30 jj.

¹²⁴ ELKo C-275/06, p 70.

¹²⁵ EIKo 03.04.2007, Copland vs United Kingdom, p 41-42.

¹²⁶ EKo, C-360/10, p 48.

isikute UDHR-i artiklis sätestatud arvamuse- ja sõnavabadusega. Kui panna Internetiteenuse pakkujatele kohustuseks jälgida erinevate kasutajate teavet ning autoriõigusega kaitstud teoste levitamist, siis see võib olulisel määral riivata teiste isikute isikuandmeid ning õigusi teabe saamisele ja levitamisele.

UDHR-i artikli 19 lõikes 2 sätestatu puhul tuleb arvestada, et Internetiteenuse pakkujatel on oluline roll väljendusvabaduse ning teabe saamise ja levitamise jõustamisel.¹²⁷ Teenuse pakkujate valduses on oluline osa teabest, mida levitatakse Internetis. Seejuures tuleb teabe levitamisel ning saamisel leida võimalik õiguste tasakaal inimõiguste kaitset silmas pidades. Kõnealuste inimõiguste kaitse puhul on välja toodud, et Internetiteenuse pakkujad ning teised tehnoloogiaettevõtted peaksid samuti olema aktiivsed, et kaitsta inimõigusi virtuaalmaailmas.¹²⁸ Väljapakutud idee kohaselt ei ole inimõiguste kaitse üksnes riigi ülesanne, vaid ka ettevõtjad peaksid õiguste kaitse vallas olema aktiivsed. Näiteks PIPA ja SOPA¹²⁹ õigusaktide protestis ühinesid ka suurimad Internetiplatvormid nagu Google ning Wikipedia.¹³⁰ See näitab, et kindlad Internetiettevõtted on osaliselt juba astunud samme erinevate inimõiguste kaitse osas. Olgugi, et protestiga eesmärkideks võisid olla ka teised põhjused, ei saa jätta tähelepanuta, et õigusaktide terava vastuolu argumentidena toodi välja võimalike inimõiguste riive.

UDHR-i artikli 27 lõikega 2 on tagatud autoriõiguse kaitse. Arvestades, et iga teise õiguste kaitse suhtes tuleb arvestada kollideeruvate õigustega, siis autoriõiguse kaitsel tuleb samuti arvestada teiste inimõigustega. Seejuures peab silmas pidama nii omandiõigust, väljendusvabadust, privaatsusõigust, sõnavabadust kui ka õigust haridusele. Erinevate õiguste kollisiooni saab lahendada proportsionaalsuse põhimõtet arvestades ning erinevaid õigusi kaaludes, et leida õiguste tasakaal. Internetis on UDHR-is sätestatud autoriõiguse kaitse samuti oluline, kuid tähtis on leida tasakaal teiste UDHR-is sätestatud inimõigustega, mis väljenduvad Interneti vahendusel. Demokraatlikus ühiskonnas on Internet üheks oluliseks vahendiks

---

¹²⁷ M. Land. Toward an International Law of the Internet. – Harvard International Law Journal 2013/54, Issue 2, p 458.

¹²⁸ M. Land. Toward an International Law of the Internet, p 457.

¹²⁹ Lähemalt PIPA ja SOPA õigusaktidest räägitakse käesoleva töö punktis 2.1. Üheks protesti põhjuseks oli asjaolu, et õigusaktide osas leiti, et need riivavad inimõigusi.

¹³⁰ A. Goodman. The Sopa blackout protest makes history. – The Guardian. 18.01.2012. Available: <https://www.theguardian.com/commentisfree/cifamerica/2012/jan/18/sopa-blackout-protest-makes-history>. 26.03.2018.

väljendusvabaduse esile toomisel. Samuti ei saa märkimata jätta, et võimalike autoriõiguse rikkumiste kindlakstegemisel tuleb leida tasakaal privaatsusõiguse sätete puhul, kui autoriõiguse kaitse toimub Internetiteenuse pakkujate poolt kogutud andmete suhtes.

1.3. Autoriõiguse kaitse rahvusvahelistes õigust mõistvates ja vaidlusi lahendavates institutsioonides

Internet on ühendanud inimesi üle maailma ning seetõttu muutub ka rahvusvaheliste õigust mõistvate ja vaidlusi lahendavate institutsioonide¹³¹ roll aina suuremaks. Rahvusvahelised organisatsioonid, institutsioonid ning lepingud omavad järjest suurenevat mõju ning rahvusvahelistel institutsioonidel on otsuste tegemisel võrreldes varasemaga üha kaalukam osa.¹³² Seejuures rahvusvahelises õiguses kaitstakse autoriõigusi peamiselt Berni konventsiooni, TRIPS lepingu, WCT ning WPPT-ga. Lisaks rahvusvahelistele konventsioonidele on loodud rahvusvahelised õigust mõistvad ja vaidlusi lahendavad institutsioonid. Autoriõiguse küsimustes võib rahvusvahelisel tasemel olulisemate õigust mõistvate ja vaidlusi lahendavate institutsioonidena nimetada WTO-d ning WIPO-t. Seejuures on rahvusvahelises õiguses otsuste tegemisel olulisel kohal WTO vahekohus ning WIPO arbitraaž ning lepituskeskus. Kirjanduses on lisaks mainitud ka Rahvusvahelise Kohtu (edaspidi ICJ)¹³³ osatähtsust autoriõiguse vallas pigem teoreetilisena.¹³⁴ Missugune osa on nendel rahvusvahelistel õigust mõistvatel ja vaidlusi lahendavatel institutsioonidel autoriõiguse jõustamisel?

ICJ on rahvusvaheline õigust mõistev institutsioon, mis on ühinenud ÜRO-ga.¹³⁵ Kõige olulisem ülesanne ICJ-l on lahendada juriidilisi probleeme ÜRO-ga liitunud riikide vahel või anda asjakohaseid arvamusi.¹³⁶ Sellega seoses saavad ICJ jurisdiktsioonis olla ÜRO-ga liitunud

---

¹³¹ Käesolevas töös peetakse õigust mõistva rahvusvahelise institutsiooni all silmas eelkõige siduvaid otsuseid tegevaid organeid. Vaidlusi lahendavate institutsioonide all mõeldakse mittesiduvaid otsuseid tegevaid organeid.

¹³² J. K. Cogan. The Regulatory Turn in International Law. – Harvard International Law Journal 2011/52, Issue 2, p 371.

¹³³ The International Court of Justice (ICJ).

¹³⁴ L. A. Askew. The ECJ, the ICJ and Intellectual Property: Is Harmonization the Key. – Tulsa Journal of Comparative and International Law 2000/7, Issue 2, p 39.

¹³⁵ The International Court of Justice. The Court. Homepage. Available: <http://www.icj-cij.org/en/court>. 24.03.2018.

¹³⁶ *Ibid.*

riigid.¹³⁷ Sellepärast on oluline, et võimaliku ICJ otsuste tegemine saab toimuda üksnes nimetatud reeglite kohta ning kohtu jurisdiktsioon on ÜRO-ga liitunud riikide vahel. Võimalike ICJ kaasuste puhul on vajalik vaadata ÜRO liikmelisust ning lähtuvalt asjaoludest saab ICJ anda asjakohaseid arvamusi.

ICJ ise lahendab kohtuasju peamiselt komisjonides, mis puudutavad üldjuhul eelarveid, raamatupidamist ja administratsiooni.¹³⁸ Lisaks on olemas veel kojad, mis käsitlevad peamiselt äri-, töajõu- või teisi valdkondi.¹³⁹ Seega üldiselt ei lahendata ICJ-s intellektuaalomandi küsimusi ning ICJ on mõeldud pigem teistsuguste õiguslike probleemide lahendamiseks. Oluline osa ICJ kodadest on koondatud seega äri- ja töajõu valdkondadesse. Samas ei ole teiste valdkondade puhul välistatud, et moodustatakse ka uusi kodasid, mis tegeleksid senise praktikaga võrreldes teistsuguste õiguslike probleemidega.

Teoreetiliselt on võimalik, et ICJ võib hakata lahendama intellektuaalomandi küsimusi, vaadates Euroopa Liidu mudeleid ning harmoniseerides intellektuaalomandi rahvusvahelisel tasemel, läbi ÜRO.¹⁴⁰ Seega teoorias on esile toodud, et iseenesest oleks võimalik, et ICJ ette tuuakse ka intellektuaalomandi küsimusi, sealhulgas autoriõigusi puudutavaid kaasuseid. Erinevate küsimuste lahendamise loetelu ei ole suletud ja seetõttu pole teiste õiguslike valdkondade lahendamine võrreldes varasema praktikaga ei ole välistatud. Samas tuleb arvestada, et senini ei ole ühtki intellektuaalomandi vaidlust ICJ ette toodud.¹⁴¹ Nimelt lahendatakse tavaliselt rahvusvahelised intellektuaalomandi küsimused läbi WTO või WIPO vaidluste lahendamise süsteemi.¹⁴² Seetõttu on teoorias välja pakutud variant, et ICJ hakkab lahendama intellektuaalomandi küsimusi, väga teoreetiline ning siiani ei ole kõnealune teooria kasutust leidnud. Tõenäoliselt ei ole olnud põhjust moodustada ICJ-s eraldi intellektuaalomandi küsimusi lahendavat komisjoni, kui on olemas eraldi spetsialiseerunud õigust mõistvad institutsioonid.

---

¹³⁷ The International Court of Justice. Handbook. Hague: The International Court of Justice 2004 (the information contained in the handbook was last updated on 2013). Available: <http://www.icj-cij.org/files/publications/handbook-of-the-court-en.pdf>. 24.03.2018.

¹³⁸ The International Court of Justice. The Court. Homepage.

¹³⁹ *Ibid.*

¹⁴⁰ L. A. Askew. The ECJ, the ICJ and Intellectual Property: Is Harmonization the Key, p 39.

¹⁴¹ *Ibid.*

¹⁴² X. Seuba. The Global Regime for the Enforcement of Intellectual Property Rights. New York: Cambridge University Press 2017, p 135.

Lisaks eelnevale on aruteludes rõhutatud, et Rahvusvahelisel Kriminaalkohtul (edaspidi ICC¹⁴³) võib olla mingi jurisdiktsioon osade küberkuritegude üle.¹⁴⁴ Peamiselt on silmas peetud suuremaid küberkuritegusid, nagu näiteks juhtus Eesti valitsuse veebilehtedega.¹⁴⁵ Rahvusvahelise Kriminaalkohtu Rooma statuudi¹⁴⁶ artikli 5 punktide a kuni d kohaselt kuuluvad kohtu jurisdiktsiooni alla genotsiid, inimsusevastased kuriteod, sõjakuriteod ja agressioon. Sellest selgub, et ICC on loodud kõige raskemate kuritegude jaoks rahvusvahelisel tasemel.¹⁴⁷ Seega võimalikud autoriõiguse küsimused ning nendega seostuv üldisem Internetipiraatlus võib ICC jurisdiktsioonist kaugemale jääda, sest kohtu jurisdiktsiooni alla kuuluvad raskemad kuriteod, mis on ühiskonna terviku jaoks prioriteediks. Olenemata faktist, et intellektuaalomandi kuriteod puudutavad enamasti moraalseid küsimusi, mitte vägivalda, ei tähenda, et kriminaalõigusel ei ole siin midagi teha.¹⁴⁸ Üldjuhul aga tavalised Internetipiraatluse kaasused ei kvalifitseeru näiteks genotsiidi, agressiooni või sõjakurjateona. Seni kuni Internetipiraatlus ei paigutu rahvusvahelises lepingus välja toodud õiguslike sätete alla, ei ole põhjust lahendada ICC-s tavapäraseid Internetipiraatluse küsimusi.

Rahvusvahelistes intellektuaalomandi küsimustes on olulisel kohal WTO või WIPO vaidluste lahendamise süsteem. Neil kahel organisatsioonil, WTO-l ja WIPO-l, on suhteliselt sarnased tingimused.¹⁴⁹ Samuti on kahe organisatsiooni vahel ka kokkulepe, et nad toetavad teineteise tegevust ning teevad omavahel koostööd.¹⁵⁰ Seetõttu täidavad mõlemad organisatsioonid olulist rolli võimalike intellektuaalomandi vaidluste puhul. Mõlemal organisatsioonil on eraldi

---

¹⁴³ International Criminal Court (ICC).

¹⁴⁴ D. Weissbrodt. Cyber-Conflict, Cyber-Crime, and Cyber-Espionage. – Minnesota Journal of International Law 2013/22, p 369.

¹⁴⁵ D. Weissbrodt. Cyber-Conflict, Cyber-Crime, and Cyber-Espionage, p 349-350. Sarnaseid juhtumeid on esinenud veel: M. Kuul. Tundmatud häkkerid ründasid Eesti välispoliitika instituudi veebilehte, kus vahetuvad erinevad pildid ning kõlab taustamuusika. – ERR uudised. 06.09.2015. Arvutivõrgus: <https://www.err.ee/544894/hakkerid-rundasid-eesi-valispoliitika-instituudi-kodulehte>. 24.03.2018.

¹⁴⁶ Rahvusvahelise Kriminaalkohtu Rooma statuut. – RT II 2002, 2, 5.

¹⁴⁷ The International Criminal Court. Understanding the International Criminal Court. – Hague: The International Criminal Court, p 3. Homepage. Available: <https://www.icc-cpi.int/iccdocs/pids/publications/uicceng.pdf>. 23.03.2018.

¹⁴⁸ M. Bitton. Rethinking the Anti-Counterfeiting Trade Agreement's Criminal Copyright Enforcement Measures. – Journal of Criminal Law and Criminology 2012/102, Issue 1, p 73.

¹⁴⁹ S. Frankel. D. K. Gervais. Advanced Introduction to International Intellectual Property. Cheltenham: Edward Elgar Publishing 2016, p 48.

¹⁵⁰ Agreement Between the World Intellectual Property Organization and the World Trade Organization. Geneva on 22.12.1995. Available: https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/wtowip_e.htm. 18.11.2017.

vaidluste lahendamise süsteem. WTO-l on vaidluste lahendamise süsteem, kus lahendatakse vaidlusi seoses WTO lepingutega¹⁵¹ ning WIPO-s on olemas WIPO arbitraaž ja lepituskeskus.¹⁵² Samas lähtuvalt konkreetse organisatsiooni eesmärgist on nendevahelised ülesanded jaotatud vastavalt, et vältida võimalikku kollisiooni. Vastavalt sellele lahendavad need kaks organisatsiooni erinevaid kaasuseid, mis nende ette tuuakse.

Rahvusvahelised isikutevahelised intellektuaalomandi vaidlused lahendatakse peamiselt WIPO arbitraažis ja lepituskeskuses.¹⁵³ WIPO näol on tegemist intellektuaalomandi organisatsiooniga, mis on ühtlasi üheks spetsialiseeritud osaks ÜRO-st.¹⁵⁴ WIPO arbitraaž ja lepituskeskus on iseseisev osa WIPO-st, mis on jaotatud kaheks.¹⁵⁵ Üks osa on lepituskeskus ning teine osa arbitraaž, mistõttu on neil ka erinevad protseduurid.¹⁵⁶ Sellepärast kuuluvad WIPO tegevusalasse isikutevahelised vaidlused ning konkreetsete riikide omavahelised küsimused lahendatakse teistsuguste meetoditega.

WIPO lepituskeskus keskendub, nagu nimigi viitab, pooltevahelise kokkuleppe leidmisele ning arbitraaž on siduv protsess, mille käigus tehakse lõplik otsus.¹⁵⁷ Võimalike autoriõigusega seotud vaidluste puhul tuleks valida poolte jaoks sobiv meetod, et protsess laheneks mõlemale osapooltele sobivamal viisil. Peamiselt kasutatakse WIPO arbitraaži ja lepituskeskust infotehnoloogia valdkonnas või kaubamärgi küsimustes.¹⁵⁸ Nimetatud vaidluste lahendamise süsteem on alternatiiv siseriiklikule kohtule, mille osas saab kokku leppida pooltevahelises lepingus.¹⁵⁹ Sellega seoses saab WIPO arbitraažis või lepituskeskus lahendada tsiviilõiguslikke intellektuaalomandi vaidlusi puudutavaid rahvusvahelisi kaasuseid. Sealjuures on isikutel võimalik vaielda autoriõiguslike küsimuste üle, mis on seotud Internetiga. Vastavalt poolte valitud protsessimeetodist konkreetsetes kaasuses langetatakse otsus või saavutatakse kokkulepe.

---

¹⁵¹ WTO Dispute Settlement. WTO Homepage. Available: https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/dispu_e.htm. 21.03.2018.

¹⁵² WIPO Alternative Dispute Resolution. WIPO Homepage.

¹⁵³ *Ibid.*

¹⁵⁴ A Brief History. WIPO Homepage. Available: <http://www.wipo.int/about-wipo/en/history.html>. 20.11.2017.

¹⁵⁵ WIPO Arbitration and Mediation Centre. Guide to WIPO Arbitration, p 2. Available: http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/arbitration/919/wipo_pub_919.pdf. 18.11.2017.

¹⁵⁶ Guide to WIPO Arbitration, p 2.

¹⁵⁷ Guide to WIPO Arbitration, p 3.

¹⁵⁸ T. M. Cook. I. A. Garciap. International Intellectual Property Arbitration. Holland: Kluwer Law International 2010, p 218.

¹⁵⁹ Guide to WIPO Arbitration, p 1.

Samas tuleb arvestada, et tegemist on rahvusvahelise õigust mõistva ja vaidlusi lahendava institutsiooniga, kus lahendatakse eraisikutevahelisi intellektuaalomandi vaidlusi.¹⁶⁰ Seepärast jäävad kriminaalasjad ning võimalikud Internetipiraatlusega seotud kriminaalõiguslikud vaidlused WIPO tegevusalast välja. WIPO vaidluste lahendamise süsteem on eelkõige loodud selleks, et lahendada tsiviilõiguslikke isikutevahelisi vaidlusi, mille osapoolteks on juriidiline või füüsiline isik. Kõnealune süsteem on loodud justkui sõltumatuks otsuste tegemise alternatiiviks, et osapooltel oleks võimalik omavahelistes vaidlustes leida lahendusi.

Lisaks WIPO arbitraaži ja lepituskeskusele on olemas veel WTO vaidluste lahendamise süsteem, kus lahendatakse vaidlusi seoses WTO lepingutega.¹⁶¹ Seejuures lähtub WTO oma tegevuses TRIPS lepingust, mis on üks olulisemaid rahvusvahelisi lepinguid mitte ainult autoriõiguse, vaid ka teiste intellektuaalomandi õiguse vallas nagu patent või kaubamärk. TRIPS leping on olulise tähtsusega, kuna annab lisaks üldistele põhimõtetele ka juhised intellektuaalomandi õiguste kaitse tagamiseks ning vaidluste ennetamiseks ja lahendamiseks.¹⁶² Süsteemi üheks eesmärgiks on eelkõige leida tasakaal erinevate riikide huvide vahel ning soodustada riikidevahelist kaubandust.¹⁶³ See tõttu on intellektuaalomandi küsimustes WTO vaidluste lahendamise süsteemi ülesandeks tagada TRIPS lepingu täitmine ning sellega seoses ennetada ja lahendada võimalikke riikidevahelisi vaidlusi.

Hetkel kehtib rahvusvahelises õiguses autoriõiguse jõustamise puhul TRIPS leping ning selle kolmas jagu sätestab intellektuaalomandi õiguste kaitse tagamise. Nimelt seatakse artikliga 41 liikmetele kohustus oma seadustega tagada TRIPS lepingus määratletud kaitsmismenetlusi intellektuaalomandi õiguste iga rikkumise vastu. Sellepärast on TRIPS lepinguga osaliselt autoriõiguse jõustamismehhanisme puudutav kohustus pandud liikmesriikidele. Seejuures on lepingu loomise eesmärk kindlustada, et olulisemad intellektuaalomandi reeglid oleks tagatud kõikide lepingu osapoolte õigussüsteemides.¹⁶⁴ Ühtlasi prooviti WTO-s TRIPS lepinguga

---

¹⁶⁰ WIPO Alternative Dispute Resolution. WIPO Homepage.

¹⁶¹ WTO Dispute Settlement. WTO Homepage. Available: https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/dispu_e.htm. 21.03.2018.

¹⁶² World Trade Organization. Overview: the TRIPS Agreement. Available: https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/intel2_e.htm. 31.01.2018.

¹⁶³ N. P. Stoianoff. The Influence of the WTO over China's Intellectual Property Regime. – Sydney Law Review 2012/ 34, Issue 1, p 74.

¹⁶⁴ World Trade Organization. Understanding the WTO. Geneva: WTO Publication 2015, p 40. Available: https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/understanding_e.pdf. 15.03.2018.

vähendada õiguslikke lünki intellektuaalomandi kaitsel üle maailma ning tuua õiguste kaitse ühtse rahvusvahelise reeglistiku alla.¹⁶⁵ Samas õiguste jõustamisel on siiani küsimused vastamata ning probleemile viitavad ka ACTA-ga¹⁶⁶ seoses sõlmitud lepingud. Koostöös WTO vaidluste lahendamise süsteemi ning TRIPS lepinguga on loodud süsteem, et ühtlustada autoriõiguse jõustamise reeglistikku üle maailma.

Eelnevast lähtuvalt on loodud TRIPS lepinguga kindel autoriõiguse jõustamise mehhanism. Sealjuures on olemas WTO vaidluste lahendamise süsteem, milles on lepingu osapooled kokku leppinud, et võimalike kaubanduslike kokkulepete rikkumisel kasutatakse olemasolevat vaidluste lahendamise süsteemi.¹⁶⁷ Kogu WTO vaidluste lahendamise süsteemis on kokku olnud ligikaudu 500 kaasust ning nende hulgas on lahendatud ka intellektuaalomandi ning TRIPS lepingu täitmise kaasuseid.¹⁶⁸ Peamiselt on kaasused esitatud Ameerika Ühendriikide poolt seoses TRIPS lepingu täitmisega. Näiteks esitas Ameerika Ühendriik 1996. aastal kaebuse Jaapani vastu TRIPS lepingu artikli 14 täitmata jätmise tõttu ning 1997. aastal leidsid pooled lahenduse.¹⁶⁹ Sarnased TRIPS lepingu täitmata jätmise kaebused on Ameerika Ühendriikide poolt esitatud Iirimaa,¹⁷⁰ Taani,¹⁷¹ Rootsi¹⁷² ning Kreeka¹⁷³ vastu. Sellest tulenevalt on kaasused olnud üldisemat laadi ning suunatud eelkõige konkreetse riigi

---

¹⁶⁵ World Trade Organization. Understanding the WTO, p 39.

¹⁶⁶ ACTA ning teiste võimalike autoriõiguse jõustamiste lepingute teemal arutletakse täpsemalt käesoleva töö punktis 2.1.

¹⁶⁷ World Trade Organization. Understanding the WTO, p 55.

¹⁶⁸ World Trade Organization. WTO Dispute Settlement. Geneva: WTO Publication 2014. WTO Homepage. Available: https://www.wto.org/english/thewto_e/20y_e/dispute_brochure20y_e.pdf. 15.03.2018.

¹⁶⁹ World Trade Organization. Homepage. Dispute Settlement: DS28. Japan – Measures Concerning Sound Recordings. Available: https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds28_e.htm. 15.03.2018.

¹⁷⁰ World Trade Organization. Homepage. Dispute Settlement. DS82: Ireland – Measures Affecting the Grant of Copyright and Neighbouring Rights. Available: https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds82_e.htm. 15.03.2018.

¹⁷¹ World Trade Organization. Homepage. Dispute Settlement. DS83: Denmark – Measures Affecting the Enforcement of Intellectual Property Rights. Available: https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds83_e.htm. 15.03.2018.

¹⁷² World Trade Organization. Homepage. Dispute Settlement. DS86: Sweden – Measures Affecting the Enforcement of Intellectual Property Rights. Available: https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds86_e.htm. 15.03.2018.

¹⁷³ World Trade Organization. Homepage. Dispute Settlement. DS125: Greece – Enforcement of Intellectual Property Rights for Motion Pictures and Television Programs. Available: https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds125_e.htm. 15.03.2018.

õigussüsteemis olevatele puudujääkidele intellektuaalomandi kaitsel. Konkreetse Internetipiraatluse õigusrikkumise puhul WTO vaidluste lahendamise süsteemi eraisikud ei saa kaevata. Intellektuaalomandi küsimustes on süsteem loodud eelkõige rahvusvaheliste konventsioonide täitmiseks ning selleks, et riigid teeksid erinevates küsimustes koostööd erimeelsuste lahendamisel.

Ühtlasi on WTO organisatsiooni ning TRIPS lepingut peetud näiteks, kuidas on üldiseks eesmärgiks peetud globaalset intellektuaalomandi harmoniseerimist.¹⁷⁴ Samas tuleb arvestada, et TRIPS lepingu artikli 1 kohaselt on liikmetel „/.../ õigus valida sobiv meetod käesoleva lepingu sätete rakendamiseks oma õigussüsteemis ja -praktikas.” Seetõttu ei ole kogu süsteem täielikult harmoniseeritud ning riikidele on õigustatult jäetud otsustusõigus oma jurisdiktsioonis oleva õigussüsteemi meetodite rakendamise eest. Võrdluseks võib tuua Euroopa Liidu süsteemi, kus pidevalt soovitakse harmoniseerida erinevate liikmesriikide õigussüsteeme. Sarnaselt TRIPS lepinguga on Euroopa Liidu õiguses jäetud liikmesriikidele kindlates küsimustes vabad käed, kuidas nad eesmarke ellu viivad, ning kohustusena on välja toodud üksnes asjaolu, et tegevus peab vastama kindlaksmääratud nõuetele.

Üheks olulisemaks vaidluseks WTO süsteemis seoses autoriõiguse ja piraatlusega võib pidada 2007. aastal Ameerika Ühendriikide poolt esitatud kaebust Hiina Rahvavabariigi vastu seoses TRIPS lepingu rikkumisega.¹⁷⁵ Nimelt esitasid Ameerika Ühendriigid kaebuse, kus üheks ette heiteks oli, et Hiina Rahvavabariigi kriminaalõiguses on autoriõiguse ja piraatluse vallas puudujäägid, kuna selle karistusõiguse kohaselt on kriminaalmenetlus ja karistus ette nähtud üksnes juhul, kui rikkumise asjaolud on rasked.¹⁷⁶ Sellepärast ei olnud Ameerika Ühendriikide hinnangul kriminaalmenetlus ja karistused piraatluse eest autoriõiguse rikkumisel piisavad ning seetõttu rikuvad TRIPS lepingu artikli 41 lõiget 1 ning artiklit 61.¹⁷⁷ Kirjanduses on seevastu

---

¹⁷⁴ N. P. Stoianoff. The Influence of the WTO over China's Intellectual Property Regime, p 73.

¹⁷⁵ L. Bently, J. Davis, J. C. Ginsburg. Copyright and Piracy: An Interdisciplinary Critique. Cambridge: Cambridge University Press 2010, p xvii.; World Trade Organization. Homepage. Dispute Settlement. DS362: China – Measures Affecting the Protection and Enforcement of Intellectual Property Rights. Available: https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds362_e.htm. 15.03.2018.

¹⁷⁶ World Trade Organization. China – Measures Affecting the Protection and Enforcement of Intellectual Property Rights. Request for Consultations by the United States. WT/DS362/1, IP/D/26, G/L/819. 16.04.2007 (07-1498), p I. Available: [https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/FE_Search/FE_S_S006.aspx?Query=\(%40Symbol%3d+wt%2fds362%2f*\)&Language=ENGLISH&Context=FomerScriptedSearch&languageUIChanged=true](https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/FE_Search/FE_S_S006.aspx?Query=(%40Symbol%3d+wt%2fds362%2f*)&Language=ENGLISH&Context=FomerScriptedSearch&languageUIChanged=true). 25.03.2018.

¹⁷⁷ *Ibid.*

välja toodud, et on väga küsitav, kas Hiina Rahvavabariik üldse rikub TRIPS lepingu artiklit 41.¹⁷⁸ TRIPS lepingu artikli 41 kohaselt oli liikmetel kohustus tagada tõhusad meetmed intellektuaalomandi õiguste rikkumise vastu ning artikli 61 kohaselt kriminaalmenetluse- ja karistuse autoriõiguse rikkumise eest.

Eelnevalt mainitud Ameerika Ühendriikide kaebusele järgnesid mitmed läbirääkimised ning nende tulemusena võttis 2010. aastal Hiina Rahvavabariigi kongress vastu autoriõiguse seaduse täiendused.¹⁷⁹ Viimaste andmete kohaselt jätkavad riigid omavahelist koostööd.¹⁸⁰ Samas on näitena välja toodud, et Hiina Rahvavabariigi puhul võib olla selge, et kõnealuse riigi tähtsus maailma majanduses aina suureneb ning Hiina Rahvavabariik soovib olla innovatiivsem.¹⁸¹ Sellega seoses võib tekkida ka suurem huvi rahvusvahelise koostöö vastu. Mainitud kaasus Hiina Rahvavabariigi ja Ameerika Ühendriikide vahel on ainult üks võimalikest näidetest, kus lõppeesmärgina soovitakse saavutada ühtne autoriõiguse kaitse erinevates riikides, olenemata, et riigisüsteemides on oluliselt erinevad filosoofiad. Omavahelise koostöö tulemusena on mingil määral juba astunud samme, et ühtlustada kogu autoriõiguse süsteemi erinevates riikides.

Kuna Majandus-, Sotsiaal- ja Kultuuriõiguste Komitee (CESCR) on selgelt rõhutanud, et autoriõigused on inimõigused,¹⁸² siis võib väita, et mingis ulatuses tegelevad ÜRO komiteed autoriõiguse kaitsega. Nimelt on ÜRO poolt loodud näiteks CESCR¹⁸³ ning Inimõiguste

---

¹⁷⁸ N. P. Stoianoff. The Influence of the WTO over China's Intellectual Property Regime, p 75.

¹⁷⁹ World Trade Organization. China – Measures Affecting the Protection and Enforcement of Intellectual Property Rights. Request for Consultations by the United States. WT/DS362/14/Add.2. 09.03.2010 (10-1245). Available: [https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/FE_Search/FE_S_S006.aspx?Query=\(%40Symbol%3d+wt%2fds362%2f*\)&Language=ENGLISH&Context=FomerScriptedSearch&languageUIChanged=true](https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/FE_Search/FE_S_S006.aspx?Query=(%40Symbol%3d+wt%2fds362%2f*)&Language=ENGLISH&Context=FomerScriptedSearch&languageUIChanged=true). 25.03.2018.

¹⁸⁰ World Trade Organization. China – Measures Affecting the Protection and Enforcement of Intellectual Property Rights. Request for Consultations by the United States. WT/DS362/15. 13.04.2010 (10-1889). Available: [https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/FE_Search/FE_S_S006.aspx?Query=\(%40Symbol%3d+wt%2fds362%2f*\)&Language=ENGLISH&Context=FomerScriptedSearch&languageUIChanged=true](https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/FE_Search/FE_S_S006.aspx?Query=(%40Symbol%3d+wt%2fds362%2f*)&Language=ENGLISH&Context=FomerScriptedSearch&languageUIChanged=true). 25.03.2018.

¹⁸¹ N. P. Stoianoff. The Influence of the WTO over China's Intellectual Property Regime, p 89.

¹⁸² Committee on Economic, Social and Cultural Rights (CESCR). Economic and Social Council. Consideration of reports submitted by States parties under articles 16 and 17 of the Covenant. Second periodic reports of States parties due in 2010. Slovenia. E/C.12/SVN/2. 26.06.2013, § 197.

¹⁸³ United Nations. Human Rights Bodies – Complaints Procedures. Homepage. Available: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/TBPetitions/Pages/HRTBPetitions.aspx>. 04.04.2018.

Komitee,¹⁸⁴ mille ülesandeks on analüüsida ÜRO lepinguriikide raporteid.¹⁸⁵ Seetõttu on näiteks CESCR oma raportis arutlenud Leedu autoriõiguse kaitse ja jõustamise standardite üle, mistõttu on CESCR toonud välja, et riigis on kindlad probleemid ning vähene kogemus intellektuaalomandi küsimustes.¹⁸⁶ Eelnevat arvesse võttes on CESCR-il kindel roll autoriõiguse kui inimõiguste kaitsel, et ühtlustada erinevate riikide regulatsioone. Kuid seejuures tuleb arvestada, et komiteede otsused ei ole õiguslikult siduvad ning on riikidele soovitusel.¹⁸⁷ Seetõttu tuleb arvestada, et autoriõiguse siduvat jõustamist erinevate ÜRO komiteedega ette kirjutada ei saa.

Lisaks saab Inimõiguste Komitee autoriõiguse kaitse vallas lahendada ka individuaalkaebusi, mis on seotud kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise paktiga¹⁸⁸ ja selle rikkumisega lepinguriigi poolt.¹⁸⁹ Sellega seoses on näiteks Inimõiguste Komitee lahendanud kaasuse, kus esitati kaebus Austraalia riigi kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti artikli 2 mittetäitmise pärast.¹⁹⁰ Kaasuses *Hew Raymond Griffiths vs Austraalia* oli olukord, kus Austraalias püsivalt elav kaebaja oli seotud Internetigrupiga, kes oma liikmetega tegid koopiaid ja levitas tarkvara ning arvutimänge oma liikmetega.¹⁹¹ Nimetatud Internetigruppi asuti uurima Ameerika Ühendriikide poolt, mille tulemusena leidis Ameerika Ühendriikide kohus, et kaebaja on seotud autoriõiguse rikkumistega, kuna erinevad materjalid laeti alla Ameerika Ühendriikide territooriumil.¹⁹² Seetõttu soovisid Ameerika Ühendriigid, et kaebaja antaks neile välja, mille järel ta Austraalias arreteeriti ning mingi aja möödudes vabastati.¹⁹³ Selle tõttu arvas kaebaja, et tema vahistamine oli meelevaldne, kuid Inimõiguste Komitee tõi välja, et kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti artikli 2 kohaselt on riigil kohustus võtta kasutusele

---

¹⁸⁴ United Nations. Human Rights Committee. Monitoring the economic, social and cultural rights. Homepage. Available: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CCPR/Pages/CCPRIntro.aspx>. 04.04.2018.

¹⁸⁵ United Nations. Committee on Economic, Social and Cultural Rights. Introductions. Homepage. Available: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CESCR/Pages/CESCRIntro.aspx>. 04.04.2018.

¹⁸⁶ Committee on Economic, Social and Cultural Rights. Economic and Social Council. Implementation of the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights. Second periodic reports submitted by States parties under articles 16 and 17 of the Covenant. Lithuania. E/C.12/LTU/2. 22.12.2011, § 1148.

¹⁸⁷ United Nations. Human Rights Bodies – Individual Communication. Homepage. Available: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/TBPetitions/Pages/IndividualCommunications.aspx>. 04.04.2018.

¹⁸⁸ Kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvaheline pakt. – RT II 1994, 10, 11.

¹⁸⁹ United Nations. Human Rights Committee. Monitoring the economic, social and cultural rights.

¹⁹⁰ HRC *Hew Raymond Griffiths vs Australia*. 26.01.2015. No 1973/2010. U.N. Doc. CCPR/C/112/D/1973/2010.

¹⁹¹ HRC *Hew Raymond Griffiths vs Australia*, § 2.1.

¹⁹² HRC *Hew Raymond Griffiths vs Australia*, § 2.2.

¹⁹³ HRC *Hew Raymond Griffiths vs Australia*, § 2.3.

abinõud seadusandlike või muude vahendite rakendamiseks.¹⁹⁴ Eelnevat kaasust silmas pidades saab Inimõiguste Komitee autoriõiguse küsimustes lahendada üksnes kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise paktiga seotud kaasuseid ning konkreetset autoriõiguse jõustamist ei saa ette näha.

Digitaalajastu võidukäik on toonud kaasa erakorralise vajaduse panna olemasolevale rahvusvahelisele intellektuaalomandile kindlad piirid.¹⁹⁵ Kehtiva õiguse kohaselt on õiguste jõustamiseks TRIPS leping ning selle kolmas jagu sätestab intellektuaalomandi õiguste kaitse tagamise. Samuti ei tegele WIPO rahvusvahelise organisatsioonina Internetipiraatluste küsimustega. Seevastu WTO vaidluste lahendamise süsteem on Internetipiraatluse küsimustes samuti olulises ulatuses piiratud ning saab kaasa aidata üksnes riikide omavahelistele läbirääkimistele. ÜRO loodud Inimõiguste Komitee ning CESCR saavad kaasa rääkida üksnes inimõiguste küsimustes ning anda riikidele soovitusi. Seejuures näiteks Euroopa Liidus EIK ning ELK ei lahenda küll otseselt rahvusvahelisi kaasusi, kuid on olulised õiguse arendamisel ning autoriõiguse jõustamise teematikale kaasärääkimises. Rahvusvahelised kohtud nagu ICJ ning ICC vahetult Internetipiraatlusega ei tegele. Samas autoriõiguse jõustamisel on siiani küsimused vastamata ning erinevatele probleemidele viitavad ka ACTA-ga seoses sõlmitud lepingud. Samuti on autoriõiguse jõustamismehhanismide kohustus pandud liikmesriikidele. Sellest hoolimata on õiguste jõustamisel kindlad probleemid ning küsimused lahendamata.¹⁹⁶ Tekkinud on olukord, kus Interneti piiriülese olemuse ning õigussubjektide kindlaksmääramise reguleerimine erinevates valdkondades on suureks väljakutseks.¹⁹⁷ Nimelt võib siseriiklikul tasemel jurisdiktsioon jääda piiratuks ning erinevatel rahvusvahelistel vaidlusel lahendavatel ning õigust mõistvatel institutsioonidel on samuti õiguste jõustamine piiratud.

---

¹⁹⁴ HRC Hew Raymond Griffiths vs Australia, § 7.2, 10.

¹⁹⁵ C. M. Correa. A. Yusuf. Intellectual Property and International Trade: The TRIPS Agreement. New York: Kluwer Law International 2008, p 6.

¹⁹⁶ P. K. Yu. Enforcement, Enforcement, What Enforcement, p 240.

¹⁹⁷ B. Maier. How Has the Law Attempted to Tackle the Borderless Nature of the Internet, p 175.

2. AUTORIÕIGUSE RAHVUSVAHELISE JÕUSTAMISE REGULATSIOONIPROBLEEMID INTERNETIPIRAATLUSEGA SEoses

2.1. Autoriõiguse rahvusvahelise jõustamise regulatsioonikatsed

Üks olulisemaid rahvusvahelisi lepingu eelnõusid autoriõiguse rahvusvahelisel jõustamisel käesoleval ajal on võltsimisvastane kaubandusleping ehk ACTA. Selle näol oli tegemist mitmepoolse rahvusvahelise lepinguga, mille eesmärk oli luua intellektuaalomandi jõustamise süsteem rahvusvahelises koostöös¹⁹⁸ ning ühtlasi leida majanduslikult efektiivne kaitse piraatluse vastu.¹⁹⁹ Lepingusse oli kaasatud suur osa riike üle maailma ning läbirääkimiste tulemusena oleks loodud süsteem, mis pidanuks tervikuna aitama kaasa intellektuaalomandi jõustamisele. Seejuures oli lepingu üks peamine eesmärk lahendada autoriõiguse kaitse vallas Internetipiraatlust puudutavaid probleeme, leides lahendusi üle terve maailma.

Lisaks ACTA-le on Ameerika Ühendriikides arutelu all olnud veel COICA, PIPA ning SOPA, mille üheks olulisemaks ülesandeks oli luua raamistik, et kaotada peamised autoriõiguse rikkumisega seotud veebilehed.²⁰⁰ Sellega seoses olid nimetatud aktid suunatud eelkõige veebilehtede vastu, mis tegelesid erinevate piraatteoste jagamisega. Samas tuleb arvestada, et ACTA lepingu puhul on tegemist õigusaktiga, kuhu oli kaasatud kõige suurem arv riike üle maailma, et muude ülesannete hulgas lahendada Internetipiraatlusega seotud problemaatikat. Teised Ameerika Ühendriikides arutelu all olnud õigusaktide, nagu COICA, PIPA ja SOPA, puhul oli tegemist siseriikliku regulatsiooniga.

2011. aastal allkirjastati ACTA leping Austraalia, Kanada, Jaapani, Maroko, Uus-Meremaa, Singapuri, Lõuna-Korea ning Ameerika Ühendriikide poolt.²⁰¹ ACTA läbirääkimistel osalesid ka Euroopa Liidu esindajad.²⁰² Seejuures suurriikidest ei olnud kaasatud näiteks Venemaa,

---

¹⁹⁸ Anti-Counterfeiting Trade Agreement. Consolidated Text Prepared for Public Release.

¹⁹⁹ L. G. Farrar. Is IP Law Modernization Possible – Assessing Approaches in ACTA, SOPA and Bill C-11. – Georgia Journal of International and Comparative Law 2014/42, Issue 2, p 528-529.

²⁰⁰ K. Weatherall. Three Lessons from ACTA and Its Political Aftermath, p 581.

²⁰¹ European Parliament. ACTA before the European Parliament. – European Parliament Press Services 2012, p 5. Available: http://www.europarl.europa.eu/pdfs/news/expert/background/20120217BKG38488/20120217BKG38488_en.pdf 26.03.2018.

²⁰² Euroopa Liit liitus võimaliku lepingu allkirjastamisega 2012. aastal Tokyos 22 Euroopa Liidu liikmesriigi ning nende esindajate poolt (European Parliament. ACTA before the European Parliament, p 5.); Samas läbirääkimised

Indiat ja Hiina Rahvavabariiki, mistõttu oli lepingu läbirääkimistest välja jäänud oluline osa maailma riikidest. Seetõttu oleks leping esialgu autoriõiguse jõustamise probleemi lahendamisel mõjutanud üksnes kindlat osa maailmast, olenemata, et Internet on kättesaadav laiemalt, kui lepingu läbirääkimisel osalenud riikides.

2012. aastal elavnes nii Eestis²⁰³ kui ka üldiselt terves Euroopas rahva poolt laiaulatuslik avalik arutelu²⁰⁴ ACTA lepingu üle ning pärast suurt vastukaja tõusis protest.²⁰⁵ Lisaks laekus enne allkirjastamist Euroopa Parlamendile 2.4 miljoni kodaniku poolt algatatud petitsioon selleks, et leping lükataks tagasi.²⁰⁶ 2012. aastal küsis Euroopa Komisjon ametlikku arvamust ka ELK-lt, et selgitada välja ACTA võimalikku kooskõla Euroopa Liidu õigusega, sealhulgas põhiõigustega.²⁰⁷ Enne võimaliku arvamuse kujundamist ELK poolt, lükkas 4. juulil 2012.

---

algasid juba 2008. aastal (Office of the United States Trade Representative. Trade Facts. 04.08.2008. Anti-Counterfeiting Trade Agreement (ACTA). Available: https://ustr.gov/archive/assets/Document_Library/Fact_Sheets/2008/asset_upload_file760_15084.pdf. 28.03.2018.)

²⁰³ Eestis oli meedias üleval suur arutelu, millele viitavad näitena järgmised meedias avaldatud artiklid: A. Alas. Karmen Turk: südikas emalõvi õigluse kaitsel. – Eesti Ekspress 03.02.2012. Arvutivõrgus: <http://ekspress.delfi.ee/kuum/karmen-turk-sudikas-emalovi-oigluse-kaitsel?id=63859186>. 26.03.2018.; K. Koppel. Advokaat: ACTA on praegu liiga üldsõnaline. – ERR uudised 24.01.2012. Arvutivõrgus: <https://www.err.ee/363167/advokaat-acta-on-praegu-liiga-uldsonaline>. 26.03.2018.; Samuti toimus Eestis avalik protest: A. Krjukov. ACTA-vastane protest toimub Vabaduse väljakul. – ERR uudised 24.01.2012. Arvutivõrgus: <https://www.err.ee/364485/acta-vastane-protest-toimub-vabaduse-valjakul>. 26.03.2018.

²⁰⁴ Meedias tõestetati arutelu ACTA üle terve Euroopa. Mõned näited meedias ilmunud arutelude üle järgmistes allikates: D. Meyer. Act on Acta now if you care about democracy and free speech?; D. Lee. Acta: European Parliament's Schulz criticises treaty.

²⁰⁵ D. Lee. Acta protests: Thousands take to streets across Europe.

²⁰⁶ European Parliament. Homepage. Parliament has received 2.4 million petition signatures against ACTA. Available: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+IM-PRESS+20120220FCS38611+0+DOC+XML+V0//EN#title7>. 28.03.2018.

²⁰⁷ European Commission. Overview of the European Commission's referral of ACTA to the European Court of Justice. – Press Release. Memorandum for publication. 11.05.2012. Available: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2012/may/tradoc_149464.doc.pdf. 28.03.2018.

aastal Euroopa Parlament ACTA tagasi,²⁰⁸ mille tulemusena oli mainitud lepingu võimalik kehtivus Euroopa Liidu jaoks lõppenud.²⁰⁹

Kõnealusel juhul on oluline tähele panna, et Internetist on saanud tähtis demokraatliku ühiskonna mõtete elluviija.²¹⁰ Arutelu ning kodanikualgatus tõstatati maailmas üles just Interneti enda abil. Lisaks tuleb arvestada, et ACTA leping puudutas olulisel määral Internetikasutajate edasist käitumist ning seepärast osutus leping erinevates Interneti meediakanalites populaarseks teemaks. Avalik arutelu ning protest näitasid demokraatlikus ühiskonnas rahva olulist rolli ühe võimaliku rahvusvahelise lepingu loomisele kaasarääkimises.

Kuna 2012. aastal lükati ACTA leping Euroopa Parlamendi poolt tagasi, lõppes sellega ka üks peatükk võimalikust autoriõiguse jõustamise laiemast reguleerimisest üle maailma. Ühtlasi jättis lepingu tagasilükkamine suure jälje tulevikus sõlmitavatele välislepingutele kõnealusel teemal. Teisest küljest on tulevikuperspektiivist oluline arvestada ACTA lepingu sõlmimisest õpitud praktikad ning huvigruppide kaasamise tähtsust. Lisaks tõi võimaliku lepingu sõlmimise praktika esile selle õigusliku analüüsi ning elavdas analüüsi autoriõiguse jõustamise teemal. Hoolimata ACTA tagasilükkamisest tuleb silmas pidada, et ACTA lepingut on peetud kehtiva TRIPS lepingu teiseks osaks.²¹¹ Seepärast tuleb arvestada, et olenemata ACTA Euroopa Liidu jaoks lõppemisest ning praegusest arutelu vaibumisest, ei tähenda, et tulevikus ei soovita sõlmida uut sarnast lepingut. Nimelt on tekkinud olukord, kus autoriõiguse rahvusvaheline jõustamine on väljakutse nii siseriiklikul kui ka rahvusvahelisel tasemel.²¹² Samuti tuleb märkida, et autoriõiguse jõustamisel on probleem siiani terav ning ühe etapi läbimine ei tähenda, et sellele ei tule tulevikus järgmist peatükki. Seetõttu analüüsitakse käesoleva töö eesmärki silmas pidades ACTA lepingu pinnalt esile kerkinud tähtsamaid õiguslikke küsimusi. Analüüs toimub eesmärgiga, tuua välja autoriõiguse rahvusvahelise reguleerimise

---

²⁰⁸ ELi ja selle liikmesriikide ning Ameerika Ühendriikide, Austraalia, Jaapani, Kanada, Korea Vabariigi, Maroko Kuningriigi, Mehhiko Ühendriikide, Singapuri Vabariigi, Šveitsi Konföderatsiooni ja Uus-Meremaa vaheline võltsimisvastane kaubandusleping. 04.07.2012. P7_TA(2012)0287. – ELT C 349E, 29.11.2013, lk 552-552 (BG, ES, CS, DA, DE, ET, EL, EN, FR, IT, LV, LT, HU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SL, FI, SV).

²⁰⁹ European Parliament. ACTA before the European Parliament, p 6. Samad andmed järgmises allikas: European Parliament. European Parliament rejects ACTA.

²¹⁰ Y. Benkler. The Wealth of Networks. London: Yale University Press 2006, p 272.; Samas: A. Power. Soft Law for the Internet, Lessons from International Law: A Journal of Law, Technology and Society 2011/8, Issue 1, p 36.

²¹¹ P. K. Yu. TRIPS and Its Achilles' Heel. – Journal of Intellectual Property Law 2011/18, Issue 2, p 504.

²¹² P. K. Yu. Enforcement, Enforcement, What Enforcement, p 283.

probleemsemad kitsaskohad, kui soovitakse autoriõiguse jõustamist reguleerida suuremas ulatuses rahvusvahelises õiguses Internetipiraatluse vallas.

Euroopa Liidu poolt avaldatud ACTA lepinguversiooni eelnõu on jaotatud kuueks peatükiks. Sarnaselt Euroopa Komisjoni nõukogu otsuse lisaga²¹³ on eelnõu peatükid järgmised: esmased sätted ja üldmõisted, intellektuaalomandi õiguskaitse õigusraamistik, õiguskaitsealane tegevus, rahvusvaheline koostöö, institutsiooniline korraldus ja lõppsätted. Seejuures Euroopa Liidu poolt avaldatud ACTA lepinguversiooni eelnõus on jäetud mõned sätted sulgudesse võimalike variantidena. Lisaks on joonealuste viidetena esitatud tähtsamad märkused. Kõige suuremat kriitikat on ACTA lepingus pälvinud selle teine peatükk, kus on välja toodud tsiviil- ja kriminaalõiguslik jõustamine teiste õiguste tasakaalu suhtes ning piiriülene mõju nii Euroopa Liidu siseselt kui ka rahvusvahelises õiguses.²¹⁴ Seetõttu analüüsitakse nimetatud teemasid rahvusvahelise õiguses, tuues välja üksnes olulisemaid eelnõu sätteid ning õiguskirjanduses korduvalt esile toodud seisukohti.

ACTA lepingu probleemkohaks peetakse selle artikli 23 lõiget 1, mis näeb ette kriminaalmenetluse ja –karistused, mis on toime pandud kaubanduslikus ulatuses.²¹⁵ Kaubanduslik ulatus on ACTA lepingus sätestatud laialivalguvalt, kuid lähtuvalt WTO lahendist Hiina Rahvavabariigi suhtes on kaubandusliku ulatuse all silmas peetud üksnes

---

²¹³ Euroopa Komisjon. Ettepanek: Nõukogu otsus võltsimisvastase kaubanduslepingu sõlmimise kohta Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning Ameerika Ühendriikide, Austraalia, Jaapani, Kanada, Korea Vabariigi, Maroko Kuningriigi, Mehhiko Ühendriikide, Singapuri Vabariigi, Šveitsi Konföderatsiooni ja Uus-Meremaa vahel. – KOM/2011/0380 lõplik. 2011/0167 (NLE). Kehtetu, kehtetuks muutumise kuupäev: 07.03.2015.

²¹⁴ Näitena on ACTA lepingu nimetatud artiklit kritiseeritud järgmistes allikates: Opinion of European Academics on Anti-Counterfeiting Trade Agreement. Institute for Legal Informatics. 11.02.2011. Leibniz Universität Hannover. Available: https://iri.uni-hannover.de/tl_files/pdf/ACTA_opinion_200111_2.pdf; C. Eckes. E. Fahey. M. Kanetake. International, European, and U.S. Perspectives on the Negotiation and Adoption of the Anti-Counterfeiting Trade Agreement (ACTA). – International Trade Law Journal 2012/20, Issue 2.; E. Robert. Conflicts at the Intersection of ACTA & Human Rights: How the Anti-Counterfeiting Trade Agreement Violates the Right to Take Part in Cultural Life. – Intellectual Property Brief 2011/2, Issue 3.; P. K. Yu. Enforcement, Enforcement, What Enforcement?; P. K. Yu. TRIPS and It's Achilles' Heel.

²¹⁵ Inglisekeelses versioonis kasutatakse sõna „*commercial scale*” ning käesolevas analüüsis kasutatakse sõna „kaubanduslikus ulatuses” (osaliselt kasutatakse eestikeelses tõlkes ka sõna „kommertseesmärgil” näiteks Euroopa Komisjoni ettepaneku tõlkes). Käesoleva töö autori hinnangu kohaselt on tõlge „kaubanduslik ulatus” eesti keeles sobilikum kui „kommertseesmärgil”.

kindlal tasemel tegevusi.²¹⁶ Mainitud säte võib olla problemaatiline, kuna on väga lai ning võib suurel määral mõjutada teisi rahvusvahelisi lepinguid WTO ning WIPO poolt.²¹⁷ Nimelt ei peeta kaubandusliku ulatuse all silmas üksnes ärieesmärke, vaid laiemalt tegusid, mis on otsesed või kaudsed kaubandusliku tulu saamiseks. Seetõttu ei peeta kõnealuse kaubandusliku ulatuse all silmas üksnes tulu teenimise eesmärgil saadud kasu. Samas arvutikuritegevuse konventsioon²¹⁸ näeb artiklis 10 ette eelkõige äritegevuse. Selle tõttu võib ACTA artikli puhul aga tekkida olukord, kus kriminaalkaristus kohaldub üksikisikutele, kellel puudub otseselt äriline eesmärk.²¹⁹ Siiani on aga riigid mainitud ärieesmärkide küsimustele lähenenud erinevatel viisidel.²²⁰ ACTA-s võib kaubandusliku ulatuse alla pidada silmas laiemat mõistet, kui erinevate riikide praktikast otseselt tuleneb.

Lisaks eelnevale on ACTA lepingus kriitika alla langenud selle artikkel 27, mis sätestab õiguskaitse tagamise digitaalses keskkonnas. Ühtlasi on nimetatud artiklit koostoimes artikli 23 lõigetega 4 ja 5 peetud võimalikuks kriminaalmenetluse algatamine Internetiteenuse pakkujate ja sotsiaalmeedia võrgustike, nagu Google ja Facebook, suhtes.²²¹ Nimelt tuleneb ACTA artiklist 27 lõikest 4, et lepinguosaline võib „/.../ anda oma pädevatele ametiasutustele õiguse nõuda Internetiteenuste pakkujalt, et ta avaldaks õiguste omanikule kiiresti teabe, mis on vajalik tuvastamiseks tellijat, kelle kontot rikkumise toimepanekuks väidetavalt kasutati, kui kõnealune õiguste omanik on esitanud õiguslikult piisava kaebuse /.../ autoriõiguse või sellega kaasnevate õiguste rikkumise kohta /.../.” Kõnealuse teabe kiiresti edastamisel tuleb aga arvestada isikute privaatsusõigusega ning nimetatud õiguste riive peaks toimuma kooskõlas teiste õigusaktidega. Sealjuures peaks võimaliku riive kohta olema toodud välja selle ulatus. Erinevate tellija kiiresti

---

²¹⁶ World Trade Organization. China – Measures Affecting the Protection and Enforcement of Intellectual Property Rights. Request for Consultations by the United States. WT/DS362/R, 26.01.2009, p 7.577. Available: [https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/FE_Search/FE_S_S006.aspx?Query=\(%40Symbol%3d+wt%2fds362%2f*\)&Language=ENGLISH&Context=FomerScriptedSearch&languageUIChanged=true](https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/FE_Search/FE_S_S006.aspx?Query=(%40Symbol%3d+wt%2fds362%2f*)&Language=ENGLISH&Context=FomerScriptedSearch&languageUIChanged=true). 25.03.2018.

²¹⁷ R. Ellis. Conflicts at the Intersection of ACTA & Human Rights: How the Anti-Counterfeiting Trade Agreement Violates the Right to Take Part in Cultural, p 65.; Lisaks on sarnasele probleemile viidatud järgmistes allikates: Opinion of European Academics on Anti-Counterfeiting Trade Agreement, p 6.; K. Yu. Enforcement, Enforcement, What Enforcement, p 264.

²¹⁸ Arvutikuritegevusvastane konventsioon. – RT II 2003, 9, 32.

²¹⁹ L. G. Farrar. Is IP Law Modernization Possible – Assessing Approaches in ACTA, SOPA and Bill C-11, p 529-530.

²²⁰ *Ibid.*

²²¹ C. Eckes. E. Fahey. M. Kanetake. International, European, and U.S. Perspectives on the Negotiation and Adoption of the Anti-Counterfeiting Trade Agreement (ACTA), p 28.

tuvastamise viiside puhul, kelle kontol pandi toime väidetav rikkumine, peab arvestama teiste kollideerivate õigustega, sealhulgas privaatsusõigusega.²²² Nimelt peaks ulatusliku privaatsusõigusesse sekkumise puhul olema menetluslikult riive ulatused selged.

ACTA artikli 27 sätte ulatust on peetud võimalikuks ohuks väljendusvabadusele ja privaatsusele, kuna see ei määratle võimalikku õiguste tasakaalu leidmist.²²³ Selline õiguste tasakaalutus võib olla aga ohuks UDHR-i artiklis 19 sätestatud väljendusvabadusele. Nimelt peaks võimalik õiguste riive väljendusvabadusele ja privaatsusele olema proportsionaalne²²⁴ ning seetõttu peaks õigusaktides olema selgelt väljendatud tasakaal erinevate õiguste kollisioonis. Inimõiguste Komitee on üldkommentaaris Interneti kohta eraldi rõhutanud globaalse võrgustiku tähtsust, kuna nii on võimalik levitada erinevaid ideid ja arvamusi, mis alati ei pruugi toetuda massimeedia arvamusele.²²⁵ Selle pärast on oluline, et ÜRO liikmesriigid astuks kõikvõimalikke samme, et võimaldada nimetatud meediumi sõltumatus ning kättesaadavus.²²⁶ Arvestades asjaolu, et UDHR-i artiklis 19 sätestatud väljendusvabadus on demokraatlikus ühiskonnas äärmiselt oluline, siis tuleb võimaliku õiguste riive korral leida selge tasakaal erinevate õiguste kollisioonis.

Argumendile, et artikli 27 lõige 4 on ohuks väljendusvabadusele ja privaatsusele, on Euroopa Komisjoni poolt esitatud vastuväide. Komisjoni arvamuses on välja toodud, et nimetatud artikkel on valikuline sarnaselt TRIPS lepingu artikliga 47.²²⁷ Lisaks on tähelepanu juhitud asjaolule, et ei ole korrektne väita, et ACTA ei taga piisavalt elementaarseid õigusi nagu väljendusvabaduse ning privaatsuse kaitset.²²⁸ Teisest küljest tuleb arvestada, et TRIPS lepingu nimetatud artikkel sätestab täpsemini, et kohtuorganitel on õigus kohustada teabele, mitte üldiselt pädevatel ametiasutustel, mille mõiste alla võib arvata laiemat ringi kui üksnes kohtuorganit. Seejuures on arusaadav, et siseriiklikus õiguses sätestatakse konkreetsed menetluslikud reeglid kõnealustes küsimustes, kuid tuleb arvestada, et kui rahvusvahelisel

---

²²² Privaatsusõiguset ning teisi UDHR-is sätestatud õigusi on täpemini käsitletud käesoleva töö punktis 1.2.

²²³ Opinion of European Academics on Anti-Counterfeiting Trade Agreement, p 6.

²²⁴ Antud proportsionaalsuse põhimõtet on käsitletud käesoleva töö punktis 1.2.

²²⁵ Human Rights Committee. General Comment No 34, § 15.

²²⁶ *Ibid.*

²²⁷ European Commission. Commission Services Working Paper. Comments on the "Opinion of European Academics on Anti-Counterfeiting Trade Agreement", p 19. 27.04.2011. Available: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2011/april/tradoc_147853.pdf.

²²⁸ *Ibid.*

tasemel on loodud TRIPS lepingu artikkel 47 ning on välja toodud pädeva asutusena kohtuorganid, siis peaks piirangud olema selged ka uutes sõlmitavates lepingutes.

Lisaks eelnevale tuuakse probleemkohana välja ACTA artikkel 11, kuna selles on erinevalt TRIPS artiklist 47 proportsionaalsus elimineeritud.²²⁹ Euroopa Komisjon esitas sellekohase vastuväite, et ACTA lepinguga ei ole proportsionaalsust elimineeritud ning see on sätestatud artikli 6 lõikes 2, mis toob välja kohustuse kaitsta kõikide menetlusosaliste õigusi.²³⁰ Tuleks arvestada, et nimetatud ACTA artiklis 11 ei ole erinevalt TRIPS artiklist 47 proportsionaalsust otseselt sätestatud, vaid see on üle viidud teise artiklisse. Seepärast võib jääda suur tõlgendusruum artikli 11 sisustamisel ning see võib osaliselt tekitada ohtu väljendusvabadusele ja privaatsusele. Kõikide võimalike UDHR-is sätestatud inimõiguste võimaliku riive puhul peaks olema leitud selge tasakaal ning riive peaks alati olema proportsionaalne. Artiklis 11 rõhutatakse suures ulatuses teabe nõudmist, kuid tasakaalustavat elementi ei ole sõnaselgelt välja toodud. Sellest lähtuvalt oleks vajalik leida lisaks üldistele sätetele õiguste tasakaal ka konkreetsetes sättes, et vältida vastuolulisi tõlgendusi. Asjaolu, et kindel proportsionaalsus on üle viidud teise paragrahvi, võib olla õigustatud näiteks juhul, kui viidatakse konkreetsele paragrahvile. Seejuures tuleb arvestada, et teiste inimõiguste riive korral tuleb tagada oluline kaitse õigusaktides, et vältida võimalikku vastuolulist tõlgendamist.

Nõrk proportsionaalsuse test ei taga alati täielikult tasakaalustatud õiguste kaitset, kuna see oleneb paljuski konkreetsest rikkumisest ning testi argumentidest.²³¹ ACTA-le on ette heidetud, et sellel on olemas küll proportsionaalsus, kuid ei ole selge, kas see läheb kokku ka Euroopa Liidu kohtupraktikaga.²³² Nimelt küsis Euroopa Komisjon ametlikku arvamust ACTA kohta ka ELK-lt,²³³ kuid enne võimaliku arvamuse kujundamist ELK poolt, lükkas Euroopa Parlament

---

²²⁹ Opinion of European Academics on Anti-Counterfeiting Trade Agreement, p 5.; Sarnane seisukoht välja toodud järgmises allikas: C. Eckes. E. Fahey. M. Kanetake. International, European, and U.S. Perspectives on the Negotiation and Adoption of the Anti-Counterfeiting Trade Agreement (ACTA), p 26.

²³⁰ European Commission. Commission Services Working Paper. Comments on the "Opinion of European Academics on Anti-Counterfeiting Trade Agreement".

²³¹ I. Baraliuc. S. Depreeuw. S. Gutwirth. Copyright Enforcement in the Digital Age: A Post-ACTA View on the Balancing of Fundamental Rights. – International Journal of Law and Information Technology 2013/21. Issue 1, p 101.

²³² *Ibid.*

²³³ European Commission. Overview of the European Commission's referral of ACTA to the European Court of Justice.

ACTA tagasi.²³⁴ Seetõttu puudub Euroopa Liidu õiguses selge arvamus nii ACTA sobivuse kohta põhiõigustega, kui ka selle proportsionaalsuse põhimõtet puudutav seisukoht. Tuleb arvestada, et proportsionaalsuse põhimõtet on senini kasutatud mitte üksnes Euroopa Liidus, vaid ka ÜRO-s inimõiguste tõlgendamisel. Nimelt on Inimõiguste komitee samuti välja toonud, et UDHR-is sätestatud õiguste hindamisel on vajalik kasutada proportsionaalsuse põhimõtet.²³⁵ Seetõttu peaks võimaliku välislepingu puhul erinevate inimõiguste riive korral arvestama proportsionaalsuse põhimõtet mitte üksnes Euroopa Liidus, vaid ka rahvusvahelises õiguses.

ACTA problemaatiliseks kohaks rahvusvahelises õiguses peetakse selle piiriülest kontrolli.²³⁶ Nimelt näeb ACTA artikkel 16 koostoimes artikliga 18 ette piiril võetavate meetmete kautsjoni või võrdväärse tagatise. Artikkel 18 sätestab piiratud hüvitise seoses sõnaühendiga „vaid erandjuhtudel” erinevalt TRIPS lepingu artikli 53 lõikest 2.²³⁷ Samas ei piira Euroopa Komisjoni kommentaaride kohaselt ACTA artikkel 18 TRIPS lepingus sätestatud reegleid.²³⁸ Õigusselguse huvides oleks parem, kui õigustloovad tekstid ei tekitaks segadust ning oleks selged ning arusaadavad. Isik, kes loeb konkreetset välislepingut, peaks üldjoontes saama aru, mida tahetakse konkreetse õigusaktiga öelda ning teistest lepingutest tulenevad erandid peaks olema selgemini välja toodud. Vastasel juhul võib tekkida olukord, kus erinevad välislepingud on vastuolulised ning praktikas raskesti kohaldatavad.

ACTA lepingule on ette heidetud ka selle majanduslikku külge seoses erinevate riikide võimekusega. Nimelt on ACTA puhul välja toodud, et sõltuvalt arenenud ning arenevate riikide piiratud eelarvest võib ohtu sattuda laiaulatuslik kriminaalne jõustamine nagu TRIPS lepingu täitmise edasilükkamisest on juba osaliselt selgunud.²³⁹ Toimiva kriminaalõigusliku

---

²³⁴ ELi ja selle liikmesriikide ning Ameerika Ühendriikide, Austraalia, Jaapani, Kanada, Korea Vabariigi, Maroko Kuningriigi, Mehhiko Ühendriikide, Singapuri Vabariigi, Šveitsi Konföderatsiooni ja Uus-Meremaa vaheline võltsimisvastane kaubandusleping.

²³⁵ Human Rights Committee (HRC). General Comment No 34. Article 19: Freedoms of opinion and expression, § 34.; Human Rights Committee (HRC). General Comment No 27. Article 12: Freedoms of movement, § 14.; Nimetatud proportsionaalsuse põhimõtet on täpsemalt käsitletud käesoleva töö punktis 1.2.

²³⁶ Opinion of European Academics on Anti-Counterfeiting Trade Agreement, p 5-6.

²³⁷ Inglise keeles *in exceptional circumstances*. (Opinion of European Academics on Anti-Counterfeiting Trade Agreement, p 5).

²³⁸ European Commission. Commission Services Working Paper. Comments on the "Opinion of European Academics on Anti-Counterfeiting Trade Agreement".

²³⁹ M. Bitton. Rethinking the Anti-Counterfeiting Trade Agreement's Criminal Copyright Enforcement Measures, p 116.

autoriõiguse jõustamise jaoks on oluline arvestada, et praktikas on riikidel selleks vaja rahalisi vahendeid.²⁴⁰ Seepärast tuleb võtta arvesse, et riikidel üle maailma on ilmselgelt erinevad õiguslikud reeglid intellektuaalomandi küsimustes. Selleks, et neil oleks võimalik viia oma regulatsioonid kooskõlla võimaliku intellektuaalomandi jõustamise välislepinguga, peaks neil olema lisaks siduvale lepingule ka rahalisi vahendeid, et rakendada kehtestatud reegleid. Vastasel juhul võib neil lihtsalt puududa huvi ühineda konkreetse lepinguga.

Analüüsitava ACTA eelnõu peatükiga 5 sooviti luua ACTA komitee, kes artikli 36 lõike 2 kohaselt kontrolliks ACTA lepingu rakendamist ja toimimist, arutaks lepingu toimimisega seotud küsimusi ja muudatusettepanekuid ning otsustaks WTO liikmete ACTA lepinguga ühinemise tingimuste üle. ACTA komitee loomist on aga peetud probleemiks, kuna selle läbipaistvus ei ole lepingus tagatud, sest näiteks artikli 38 kohaselt on võimalik komiteega lepingu täitmisel konfidentsiaalselt konsulteerida.²⁴¹ Samas on näiteks WIPO-s loodud spetsialiaalsed protseduuride reeglid.²⁴² Sellest lähtuvalt oleks ACTA lepinguga loodud komitee, kes tegeleb lepingu rakendamise ja toimimisega seotud küsimustega, kuid komitee võimalikud otsused pole nii läbipaistvad, nagu võiks eeldada ühe rahvusvahelise lepingu alusel loodud komitee puhul. Seetõttu võiks sarnaselt WIPO-ga avaldada tehtud otsuseid ning defineerida konkreetseid protseduuri reeglid.

Toimiva välislepingu jaoks on oluline leida erinevate huvide tasakaal ning vähemalt suuremal määral peaks erinevad huvigrupid nõustuma lepingus sätestatuga. Selleks, et avalikkus saaks aru, et autoriõiguse rikkumine ei ole moraalselt õige, on oluline roll avalikul teavitusel.²⁴³ ACTA tagasilükkamisel mängis selgelt suurt osa rahva häälekas vastukaja ning protest, mis näitab, et demokraatlikus ühiskonnas on veel rahva arvamusel mingi kaal. Seejuures ei arutata hetkel selle üle, kas protest oli õigustatud või mitte, vaid rõhutatakse, et käesoleval ajal on oluline leida vähemalt osaline toetus laiaulatuslike lepingute sõlmimiseks. Praegu on aga tekkinud olukord, kus mingi Internetikasutajaskonna jaoks on tavapärane erinevate teoste õigusvastane

---

²⁴⁰ *Ibid.*

²⁴¹ M. E. Kaminski. An Overview and the Evolution of the Anti-Counterfeiting Trade Agreement. – Albany Law Journal of Science & Technology 2011/21, Issue 3, p 417-418.; Samas: M. Bitton. Rethinking the Anti-Counterfeiting Trade Agreement's Criminal Copyright Enforcement Measures, p 112.

²⁴² WIPO General Rules of Procedure. World Intellectual Property Organization. Geneva. 02.10.1979. Available: http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/general/399/wipo_pub_399.pdf. 07.04.2018.

²⁴³ S. P. Green. Plagiarism, Norms, and the Limits of Theft Law: Some Observations on the Use of Criminal Sanctions in Enforcing Intellectual Property Rights. – Hastings Law Journal 2002-2003/54, Issue 1, p 239.

kasutamine ning olukorraga on harjutud. Seetõttu on käitumismudelite muutmiseks oluline eelnev harimine, et vähendada piraatlusega seotud käitumist. Seejuures esitatud seisukoht ei tähenda, et võimaliku lepingu loomisel ei peaks leidma tasakaalu teiste UDHR-is sätestatud inimõigustega.

Olenemata ACTA-st saadud kogemusest, ei ole siiani selge, mida intellektuaalomandi jõustamine või selle efektiivne jõustamine kaasa toob.²⁴⁴ Kriminaalõigusliku intellektuaalomandi kaitse puhul on oluline, et erinevates riikides on erinev karistusõiguse süsteem ning kõik riigid kontrollivad nende jurisdiktsioonis toimuvat jõustamist.²⁴⁵ Nimelt on rahvusvahelisest õigusest lähtuvalt kõikidel riikidel oma jurisdiktsioon ning nad saavad kontrollida üksnes oma territooriumil toimuvat. Seetõttu on välja toodud, et võimalik uus rahvusvaheline intellektuaalomandi jõustamise leping peaks ette nägema konkreetseid jõustamiskohustused riikidele eelkõige kiireloomuliste probleemide lahendamiseks.²⁴⁶ Näiteks lahendab Inimõiguste Komitee ka individuaalkaebused, mis on seotud kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise paktiga²⁴⁷ ja selle rikkumisega lepinguriigi poolt.²⁴⁸ Sellega seoses on näiteks käesoleva töö punktis 1.3 kirjeldatud Inimõiguste Komitee kaasust *Hew Raymond Griffiths vs Austraalia*, kus Austraalias püsivalt elava kaebaja kohta leidis Ameerika Ühendriikide kohus, et kaebaja on seotud autoriõiguse rikkumistega, kuna erinevad materjalid laeti alla Ameerika Ühendriikide territooriumil.²⁴⁹ Sellega seoses soovisid Ameerika Ühendriigid, et kaebaja antaks neile välja ning seejärel Austraalia riik esialgu vahistas ning seejärel vabastas isiku.²⁵⁰ Seetõttu ei olnud Ameerika Ühendriikidel võimalik sekkuda Austraalia riigi territooriumil toimuvasse. Kuid Austraalia sai rakendada kiireloomulisi meetmeid lähtuvalt kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti artiklist 2. Samas ei ole konkreetses kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelises paktis määratletud selgepiirilisel, mida peaks kõnealune riik tegema, kui tekib sarnane olukord, ning seetõttu

---

²⁴⁴ P. K. Yu. From Pirates to Partners: Protecting Intellectual Property in China in the Twenty-First Century. – American University Law Review 2000/50, Issue 1, p 927-928.; Samas: P. K. Yu. Enforcement, Enforcement, What Enforcement, p 265.

²⁴⁵ M. E. Kaminski. An Overview and the Evolution of the Anti-Counterfeiting Trade Agreement, p 409.; Samas: M. Bitton. Rethinking the Anti-Counterfeiting Trade Agreement's Criminal Copyright Enforcement Measures, p 112.

²⁴⁶ P. K. Yu. Enforcement, Enforcement, What Enforcement, p 265.

²⁴⁷ Kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvaheline pakt. – RT II 1994, 10, 11.

²⁴⁸ United Nations. Human Rights Committee. Monitoring the economic, social and cultural rights.

²⁴⁹ HRC Hew Raymond Griffiths vs Australia, § 2.2.

²⁵⁰ HRC Hew Raymond Griffiths vs Australia, § 2.3.

leidis aset ka vaidlus. Selle tõttu peaks võimaliku jõustamislepingu puhul olema selgelt sätestatud, mida jõustamine kaasa toob. Vastasel juhul võib tekkida olukord, kus on küll sõlmitud rahvusvaheline leping, aga lepingu praktiline väärtus selles vallas võib jääda küsitavaks ning mitmeti tõlgendatavaks.

Lisaks ACTA-le on Ameerika Ühendriikides intellektuaalomandi jõustamise teemal arutelu all olnud veel COICA, PIPA ning SOPA, mis tegelesid võimaliku raamistiku loomisega, et kaotada peamised veebilehed, mis on seotud autoriõiguse rikkumisega.²⁵¹ Ameerika Ühendriikides algas arutelu COICA õigusaktiga ning kasvas üle PIPA ning SOPA õiguslikuks regulatsiooniks.²⁵² Õigusaktide laiem eesmärk oli piraatlusega võitlemise teel leida tasakaal autoriõiguse kaitses ja sellega seoses kaotada piraatlusega tegelevad populaarsed veebilehed, et autoriõiguse omajad saaksid oodatavat tasu. Seejuures oleks loodud raamistik, mis oleks mingil määral suutnud lahendada esialgseid praktikas esinevaid probleeme, kuid oleks suure tõenäosusega tekitanud uusi kitsaskohti.

PIPA ja SOPA õigusaktidega sooviti lüüa võimalikud piraatlusega tegelevad veebilehed, et need ei oleks leitavad otsingumootorites vähemalt Ameerika Ühendriikides.²⁵³ Nimelt Ameerika Ühendriikide FBI andmete kohaselt eeldatakse, et kohalikud äriühingud kaotavad aastas 200 kuni 250 miljardit dollarit võltsitud kaupade tõttu.²⁵⁴ Lisaks vähendab see üksikisikute võimalusi tööturul, sest ligikaudu 750 000 töökohta jääb loomata eelmainitud kaupade pärast.²⁵⁵ Need andmed näitavad, et riigil on põhjust tegeleda kirjeldatud probleemi lahendamise, et edendada majandust. Sellest lähtuvalt oli eesmärk kaotada suuremad piraatlusega seotud veebilehed, et lahendada võimalikud probleemid autoriõiguse vallas ning läbi selle parandada probleemiga seotud majanduslikku aspekti.

Nimetatud PIPA ja SOPA õigusaktid pälvisid suurel määral avalikkuse tähelepanu ning tulemuseks oli laiaulatuslik protest Internetis, millega ühinesid ka suurimad Internetiplatvormid

---

²⁵¹ K. Weatherall. Three Lessons from ACTA and Its Political Aftermath, p 581.

²⁵² P. K. Yu. Enforcement, Enforcement, What Enforcement, p 251.

²⁵³ L. G. Farrar. Is IP Law Modernization Possible – Assessing Approaches in ACTA, SOPA and Bill C-11, p 540.

²⁵⁴ U.S. Government Accountability Office. Intellectual Property: Observations on Efforts to Quantify Economic Effects of Counterfeit and Pirated. GAO-10-423, p 18. Available: <https://www.gao.gov/new.items/d10423.pdf>. 02.04.2018.

²⁵⁵ *Ibid.*

nagu Google ning Wikipedia.²⁵⁶ Asetleidnud protest näitas selgelt, et avalikkusel võib olla suur roll autoriõiguse regulatsiooni diskussioonis.²⁵⁷ Pärast õiguste omajate ning Internetis olevate teenusepakkujate teravat vastukaja nõustusid mitmed õigusakte pooldavad isikud nimetatud aktidega seotud arutelu edasi lükkama.²⁵⁸ Sarnaselt ACTA lepinguga tuleb tulevikus võimaliku reguleerimise puhul arvestada, et demokraatlikus ühiskonnas võib rahval võimalike õigusaktide loomisele kaasarääkimises olla suur roll. Avalikkuse negatiivne vastukaja võib seejuures viia selleni, et õigusaktide tõttu ebaõnnestuvad võimalikud läbirääkimised.

Tuleb arvestada, et nende kolme õigusakti (COICA, PIPA ja SOPA) puhul oli tegemist üksnes Ameerika Ühendriikide siseseste õigusaktidega, mis oleks vastu võetud kongressi²⁵⁹ poolt. Erinevalt eelnevalt välja toodud õigusaktidest oli ACTA puhul tegemist aga välislepinguga, millesse olid kaasatud riigid üle maailma. Kogu intellektuaalomandi jõustamise suhtes tuleb arvestada, et kui juba siseriiklikul tasemel on keeruline leida õiguslikku lahendust, siis rahvusvahelisel tasemel on seda veel raskem teha.

Kirjanduses on välja toodud, et ACTA-s, PIPA-s ning SOPA-s sisalduvates normides oli väga üldiselt ning laialdaselt sätestatud autoriõiguse kaitse, mille tõttu võib tekkida olukord, kus võimalikud autoriõiguse omajad oleks hakanud agressiivselt oma õigusi kasutama.²⁶⁰ Selle tulemuseks võib ühe vaatenurga alt tekkida olukord, kus tegelikkuses innovatsioon hoopis väheneb, sest Internetis olev majandus võib pidurduda.²⁶¹ Samas tuleks arvestada, et piraatkaupade vähenemisel saavad tegelikkuses autorid eeldatavat tasu, mille tagajärjel võib elavneda ka majandus. Teisest küljest on arusaadav, et erinevate uute piirangute loomine võib kaasa tuua olukorra, kus reeglite tõttu ei ole võimalik soodustada innovatsiooni, kuna on loodud konkreetsed raamid. Eelnevalt on käesoleva töö punktis 1.1 välja toodud, et autoriõiguse kaitse üks eesmärk on soodustada innovatsiooni, kuid kirjeldatud asjaolu ei tähenda, et kaitse ulatus peab olema absoluutne. Autoriõiguse kaitsel peaks leidma tasakaalu sarnaselt teiste õigussüsteemis kaitstavate õigustega.

---

²⁵⁶ A. Goodman. The Sopa blackout protest makes history. – The Guardian. 18.01.2012. Available: <https://www.theguardian.com/commentisfree/cifamerica/2012/jan/18/sopa-blackout-protest-makes-history>. 26.03.2018.

²⁵⁷ Y. Lev-Aretz. Copyright Lawmaking and Public Choice: From Legislative Battles to Private Ordering. – Harvard Journal of Law & Technology, 2013/ 27, Issue 1, p 208.

²⁵⁸ P. K. Yu. Enforcement, Enforcement, What Enforcement, p 252.

²⁵⁹ 111th U.S. Congress and 112th Congress.

²⁶⁰ M. A. Carrier. SOPA, PIPA, ACTA, TPP: An Alphabet Soup of Innovation-Stifling, p 30-31.

²⁶¹ *Ibid.*

Eelnevad katsed reguleerida intellektuaalomandi, sealhulgas autoriõiguse, jõustamist rahvusvahelisel tasemel näitavad, et tegemist on suure väljakutsega. ACTA lepingu puhul sooviti intellektuaalomandit reguleerida suuremas mahus kui see oli võimalik.²⁶² Uute lepingute loomisel tuleb arvestada, et on vajalik leida õiguste tasakaal nii autoriõiguse kaitse kui ka teiste UDHR-is sätestatud inimõigustega. Seejuures olulisemate kollideerivate õiguste autoriõiguslikul kaitasel on tähtis leida tasakaal väljendusvabaduse ning privaatsusõiguse vahel. Võimaliku reguleerimise puhul tuleb pöörata olulist tähelepanu nendele õigustele, leides tasakaalu õiguste kollisioonis.

2.2. Autoriõiguse jõustamise reguleerimise kitsaskohad ja rahvusvaheline õigus

Tulenevalt käesoleva töö punktis 2.1 välja toodud autoriõiguse jõustamise temaatikast, peab tulevikus võimalikul reguleerimisel arvestama ACTA lepingust õpitud praktikat. Seejuures on oluline rahvusvahelisel reguleerimisel arvestada UDHR-is sätestatud inimõigustega. Lisaks eelnevale tuleb Internetipiraatluse rahvusvahelise reguleerimisel leida tasakaal rahvusvahelise õiguse põhimõtete ning autoriõigusest tulenevate omapäraga seoses territoriaalsuse põhimõttega. Rahvusvahelises õiguses on olulise tähtsusega nii erinevate riikide vastastikkuse ja suveräänsuse põhimõte kui ka rahvusvahelise koostöö kohustus. Samuti ei saa jätta tähelepanuta erinevate riikide eripärade ning võimekusega arvestamist.

Autoriõiguse rahvusvahelisel jõustamisel tuleb leida tasakaal teiste UDHR-is sätestatud kollideerivate inimõigustega. Käesoleva töö punktis 1.2 on välja toodud, et võimalikul reguleerimisel peab arvestama nii omandiõiguse, väljendusvabaduse, privaatsusõiguse, teabeõigusega kui ka õigusega haridusele. Seejuures ei tohiks autoriõiguse kaitstes üle tähtsustada intellektuaalomandit puudutavaid õigusi ning erinevate õiguste kollisiooni saab lahendada arvestades proportsionaalsuse põhimõtet. Tuleb leida tasakaal autoriõiguse ja teiste õiguste vahel, kaaludes erinevaid õigusi. Võimaliku autoriõiguse rahvusvahelise jõustamise regulatsiooni loomisel ei saa jätta tähelepanuta teisi UDHR-is sätestatud inimõigusi ning õiguste riive peab olema õiguspärane.

---

²⁶² D. Lifschitz. The ACTA Boondoggle: When IP Harmonization Bites off More than It Can Chew. – Loyola of Los Angeles Law Review 2012/46, Issue 1, p 236.

Lisaks inimõiguste kaitsele tuleb autoriõiguse võimalikul rahvusvahelisel jõustamisel arvestada maailma kaubandusõigusega. Nimelt on olemas 1947. aastal riikide vahel sõlmitud üldine tolli- ja kaubanduskokkulepe²⁶³ (edaspidi GATT) ja teenustekaubanduse üldleping²⁶⁴ (edaspidi GATS). Sellega seoses tuleb lisaks ettevõtlusvabadusele²⁶⁵ arvestada ka Internetiteenuse pakkujate võimalike huvidega. Mainitud rahvusvahelisest kaubandusõigusest saab leida aluse Interneti ettevõtlusvabadusele.²⁶⁶ Lisaks on UDHR-is sätestatud inimõigustele oluline leida tasakaal ka käesoleva töö punktis 2.1 kirjeldatud ettevõtlusvabadusega. Internetipiraatluse vallas on äärmiselt oluline vaadata kõikide puudutatud isikute huvisid ning leida tasakaal erinevate soovide vahel. Lisaks riikide ning üksikisikute huvidele on vajalik arvestada ka Internetis tegutsevate ettevõtjate huvidega.

Üks peamisi probleeme rahvusvahelises küsimuses peitub asjaolus, et võimaliku rahvusvaheliselt efektiivse intellektuaalomandi jõustamise lepingu jaoks peaks sellesse kaasama kõik peamised riigid Internetipiraatluses²⁶⁷ nagu näiteks Hiina Rahvavabariik. OECD uuringu kohaselt on suur osa piraatkaupu Hiina Rahvavabariigi turul.²⁶⁸ Seetõttu peaks võimaliku efektiivse intellektuaalomandi jõustamise lepingu rahvusvahelise süsteemi loomisesse olema kaasatud ka näiteks Hiina Rahvavabariik. Väljatoodud turg on ainult üks paljudest ning kogu süsteemi peaks vaatama kui tervikut, et luua võimalikult efektiivne süsteem. Käesoleva töö punktis 2.1 on mainitud, et ACTA lepingusse ei olnud maailma suurriikidest kaasatud näiteks Venemaad, Indiat ega Hiina Rahvavabariiki. Seetõttu oleks välislepingust välja jäänud oluline osa maailma riikidest. Samas tuleb arvestada, et lepingu eesmärk oli võidelda osaliselt piraatkaupadega ning jõustada intellektuaalomandit tervikuna. Kuid kui lepingusse ei ole kaasatud mitmeid suurriike, siis võib see kaasa tuua olukorra, kus piraatkaubad ja serverid koonduvad riikidesse, kus autoriõiguse kaitse on nõrgem.

Riigid on huvitatud rahvusvahelisest õiguste jõustamisest juhul, kui see on kasulik neile endale.²⁶⁹ Näiteks 18. sajandil olid Ameerika Ühendriigid üheks suurimaks piraatlusega

---

²⁶³ Üldine tolli- ja kaubanduskokkulepe (GATT). – RT II 1999, 22, 123.

²⁶⁴ Teenustekaubanduse üldleping. – RT II 1999, 22, 123.

²⁶⁵ Mainitud vabadust on käsitletud käesoleva töö punktis 1.2.

²⁶⁶ R. Uerpmann-Witzack, *Principles of International Internet Law*, p 1250.

²⁶⁷ P. K. Yu. *Enforcement, Enforcement, What Enforcement*, p 268.

²⁶⁸ OECD. *Trade in Counterfeit and Pirated Goods. Mapping the Economic Impact*, p 50.

²⁶⁹ P. K. Yu. *Cultural Relics, Intellectual Property, and Intangible Heritage*. – *Temple Law Review*, 2008/ 81, Issue 2, p 453.

tegelevaks riigiks.²⁷⁰ Juba Dickens, Gilbert, Sullivan ja teised kirjanikud väljendasid piraatlusega seonduvat frustratsiooni Ameerika Ühendriikides toimuva pärast.²⁷¹ Nüüd on olukord kujunenud aga vastupidiseks. Pidades silmas käesoleva töö punktis 1.3 esitatud WTO lahendeid, siis võib väita, et ühe suurima riigina on Ameerika Ühendriigid huvitatud autoriõiguse rahvusvahelisest jõustamisest. Seejuures on oluline, et OECD uuringu kohaselt võib intellektuaalomandi piraatkaubanduse turuväärtus olla kuni 462 miljardit dollarit, mille hulka ei ole veel arvestatud Internetis levivaid piraatkaupu.²⁷² Sellest lähtuvalt võib eeldada, et nii Ameerika Ühendriikides kui ka teistes riikides jääb seoses piraatteostega suur hulk makse laekumata. Võimalik maksude laekumata jäämine võib osaliselt olla aga ajendiks autoriõiguse rahvusvaheliseks reguleerimiseks riikide poolt, keda seni pole suudetud kaasata. Aja jooksul võib tekkida situatsioon, kus erinevad riigid, keda varem pole suudetud kaasata, saavad aru jõustamise kasutegurist ning seepärast on valmis tegema kõnealuses küsimustes rahvusvahelist koostööd.

Autoriõiguse puhul kehtib territoriaalsuse põhimõte, mis tähendab, et intellektuaalne omand on piiratud territooriumiga ning autoriõigused eksisteerivad üksnes selle riigi jurisdiktsioonis, millega nad on tagatud.²⁷³ Territoriaalsuse põhimõte kehtib ka paljudes teistes riikides, kuid ei leidu sõnaselgelt selle definitsiooni õigusaktides.²⁷⁴ Nimelt on Berni konventsiooni, TRIPS lepingu ning WIPO lepingu peamiseks aluseks territoriaalsuse põhimõte, kuid nendes ei defineerita otseselt seda põhimõtet.²⁷⁵ Mainitud printsibiiga on kehtiv õigus limiteeritud riigi territooriumiga ning seetõttu saab riik tagada autoriõiguse kaitse oma riigi territooriumil, kuid kui koopiad lähevad välismaale, siis otsene õiguste kaitse territooriumil põhimõtteliselt puudub.²⁷⁶ Interneti teel üles laetud teostele kehtib samuti territoriaalsuse põhimõte ning koopiade saatmisel välismaale võib kaduda otsene õiguste kaitse. Olenemata sellest peab arvestama, et riikide vahel on sõlmitud välislepingud, mis aitavad kaitsta teoseid ka välismaal.

---

²⁷⁰ P. K. Yu. *From Pirates to Partners: Protecting Intellectual Property in China in the Twenty-First Century*, p 225.

²⁷¹ P. K. Yu. *Enforcement, Enforcement, What Enforcement*, p 283.

²⁷² OECD. *Trade in Counterfeit and Pirated Goods. Mapping the Economic Impact*, p 81.

²⁷³ WIPO *Intellectual Property Handbook*, p 7.

²⁷⁴ P. Torremans. *Copyright Law: A Handbook of Contemporary Research*. Cornwall: Edward Elgar Publishing 2007, p 460.

²⁷⁵ *Ibid.*

²⁷⁶ P. Torremans. *Copyright Law: A Handbook of Contemporary Research*, p 461.

Berni konventsioon on üks olulisemaid rahvusvahelisi lepinguid autoriõiguse vallas ning sellega on ühinenud 175 riiki.²⁷⁷ Ühtlasi on nimetatud konventsioon tähtsaks piirikiviks autoriõiguse rahvusvahelise regulatsiooni ühtlustamisel, mis on ühtlasi üheks olulisemaks autoriõigusi puudutavaks õigusaktiks rahvusvahelises õiguses. Esimest korda 1886. aastal allakirjutatud konventsioonist tulenevad üldisemad põhimõtted. Ühe kaalukama printsiibina võib välja tuua artikli 3 lõikes 1 toodud sätte, mille kohaselt kaitstakse liitu kuuluvate riikide nii kodanike poolt avaldatud või avaldamata teoseid kui ka mittekodanikke, kelle teoseid on avaldatud ühes sellises riigis. Eelnevast selgub, et erinevates riikides kaitstakse välismaale saadetud teoseid ning Internetis avaldatud teoste puhul ei ole tehtud erandeid. Konkreetne õiguste kaitse toimub iga riigi territooriumil eraldi. Samas sätestatakse konventsiooniga üksnes õiguste kaitse, kuid konkreetne õiguste jõustamine toimub siseriiklikul tasemel

Kas tärkava Internetiajastuga tuleks muuta käesolevat süsteemi ning kaotada autoriõiguse territoriaalsus? Nimelt seisneb probleem selles, et kui autoriõigused põhinevad territoriaalsusel, siis küberruum ei ole kindla territooriumiga piiratud.²⁷⁸ Tekkinud on uued probleemid, kuna Internetis kopeerimine on väga lihtne.²⁷⁹ Seejuures ei esine autoriõiguse jõustamise probleemid üksnes rahvusvahelises õiguses, vaid ka Euroopa Liidu õiguses. Nimelt on harmoniseeritud Euroopa Liidu süsteemi loomisel territoriaalsuse põhimõtet peetud aga Achilleuse kannaks, kuna harmoniseeritud õiguskorra loomiseks on vajalik eemaldada barjäärid kaupade ja teenuste vabaks liikumiseks.²⁸⁰ Internetis puuduvad otsesed riigipiirid ning autoriõiguse rahvusvaheline jõustamine tekitab probleeme, kui kaasatud on mitmeid erinevaid riike. Kui juba Euroopa Liidu siseselt on autoriõiguse harmoniseerimine raskendatud, siis rahvusvahelises õiguses on seda kõikide riikide kaasamisega teha veel raskem. Teisest küljest on territoriaalsuse põhimõtte läbi aegade juurdunud ning on oluline iga riigi suveräänsuse aspektist. Territoriaalsuse põhimõttel on omad eelised ning alustalad, mistõttu on kõnealune printsiip ajale vastu pidanud. Siiani ei ole leitud adekvaatset põhjust, miks peaks olemasolevat süsteemi ning territoriaalsuse põhimõtet muutma.

---

²⁷⁷ WIPO-Administered Treaties. Available: http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?treaty_id=15. 25.01.2018.

²⁷⁸ J. C. Ginsburg. Cyberian Captivity of Copyright: Territoriality and Authors' Rights in a Networked World, p 347.

²⁷⁹ How to Make a Living in the Creative Industries. World Intellectual Property Organization. Geneva: WIPO 2017, p 13. Available: http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_cr_2017_1.pdf. 12.02.2018.

²⁸⁰ M. von Eechoud. P. B. Hugenholtz. S. von Gompel. L. Guibault. N. Helberger. Harmonizing European Copyright Law: The Challenges of Better Lawmaking. New York: Kluwer Law International 2009, p 307.

Territoriaalsuse põhimõte tähendab tegelikkuses olukorda, kus rahvusvaheline õiguslik regulatsioon ei ole suutnud luua rahvusvahelisi autoriõigusi.²⁸¹ Tuleb arvestada, et rahvusvahelises õiguses kehtivad põhiprintsiibid, millele tugineb kogu süsteem. Kehtib riikide suveräänsuse põhimõte, mille üheks osaks on riikide õigus territooriumi puutumatusete teiste riikide poolt.²⁸² Nimelt on ÜRO põhikirjas ning Rahvusvahelise Kohtu statuudis²⁸³ välja toodud olulisemad põhimõtted. Selle artikli 2 punkti 7 kohaselt ei anna põhikiri ÜRO-le õigust sekkuda asjadesse, mis oma loomult alluvad iga riigi jurisdiktsioonile. Seetõttu tuleb ka autoriõiguse rahvusvahelisel reguleerimisel arvestada riikide suveräänsusega ning üksnes autoriõiguse kaitse jaoks ei saa sekkuda teiste riikide territooriumil toimuvasse. Autoriõiguse rahvusvaheline jõustamine saab toimuda üksnes arvestades rahvusvahelise õiguse põhiprintsiipe. Riigid on suveräänsed ning seepärast kehtib territoriaalsuse põhimõte. Üks riik ei saaks minna teise riigi territooriumile, et jõustada võimalikke autoriõigusi ning Internetipiraatlusega tekkinud probleeme. Kogu süsteem saab toimuda üksnes siis, kui alustalad on tugevad ning teiste õiguste kategooriate, sealhulgas autoriõiguse, reguleerimise puhul peab suurel määral toetuma olemasolevatele olulistele rahvusvahelise õiguse põhimõtetele.

Territoriaalsuse põhimõte ei kehti ainult autoriõiguses, vaid rahvusvahelises õiguses üldiselt. Riigid on seotud territooriumiga ning seeläbi saavad kontrollida oma riigi piirides toimuvaid tegevusi ning teised riigid ei saa reguleerida riigisisest süsteemi.²⁸⁴ Riigid on suveräänsed, mille tõttu on neil formaalselt õigus iseseisvalt otsuseid teha ning vabadus seda praktiseerida.²⁸⁵ Seetõttu ei saaks sekkuda teiste riikide õigussüsteemi autoriõiguse jõustamise vallas, kuna rahvusvahelise õiguse põhimõtete järgi on riigid suveräänsed, mistõttu ei saa teised riigid reguleerida riigisisest õigust. Autoriõiguse jõustamiseks saavad riigid kontrollida üksnes oma territooriumil toimuvaid võimalikke õiguslikke rikkumisi. Võimaliku Internetipiraatluse puhul ei saa üks riik kontrollida teise riigi territooriumil toimuvat ning tuleb arvestada territoriaalsuse põhimõtet ning asjaolu, et autoriõiguse jõustamisel saavad riigid kontrollida üksnes nende riigipiirides toimuvaid tegevusi.

---

²⁸¹ *Ibid.*

²⁸² M. Kiviorg. K. Land. K. Miil. H. Vallikivi. Rahvusvaheline õigus. Tallinn: Juura 2004, lk 38.

²⁸³ Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikiri ning Rahvusvahelise Kohtu statuut. – RT II 1996, 24, 95.

²⁸⁴ V. Lowe. International Law. New York: Oxford University Press 2007, p 138-139.

²⁸⁵ *Ibid.*

Kas rahvusvahelises õiguses tuleks intellektuaalomandi puhul ümber mõelda suveräänsus Internetikaasustes? Kirjanduses on tõstatatud võimaliku suveräänsuse põhimõtte kontseptsiooni ümbermuutmine lähtuvalt Interneti aspektist.²⁸⁶ Arutletakse selle üle, et tehnoloogiaga on asjaolud oluliselt muutunud ning sellega võib kaasneda mingite põhimõtete ümberhindamine.²⁸⁷ Teisest küljest tuleb arvestada, et suveräänsuse printsiip on rahvusvahelisse õigusesse sügavalt juurdunud alusväärtus, mis on ennast läbi aegade märkimisväärselt õigustanud. Kui kaotada riikide suveräänsus Internetis, siis tekib küsimus, kes otsustab võimalike intellektuaalomandi küsimuste üle, kui mitte riigid ise. Keegi peaks tegema siduvaid otsuseid kaasuste lahendamisel. Senini on loodud rahvusvaheliste otsuste tegemisel üksnes rahvusvahelisi kohtuid, kuid õiguste jõustamine jääb siiani riikide tasemele. Sõltumata Internetis puuduvatest riigipiiridest, tuleb siiski arvestada faktiga, et serverid ning võimalik õiguste rikkuja ise asuvad veel teatud riigipiirides ning üldjuhul ei ole servereid ja isikuid veel riigipiiridest välja viidud. Sealjuures kosmose regulatsiooni kohta on olemas erinevad rahvusvahelised ÜRO lepingud.²⁸⁸ Võimalikud kaasused, kus serverid viiakse riigipiiridest väljapoole, saab lahendada üksnes rahvusvahelise koostöö ning lepingute abil. Küll aga ei ole välistatud, et Internetikaasuste kui globaalsete teemade puhul hakkavad tulevikus kehtima teised reeglid nagu ka võimalike kosmosekaasuste puhul.

Olenemata riikide suveräänsuse põhimõttest, tuleb silmas pidada, et riigid on nõustunud rahvusvaheliste kohustuste rahumeelse lahendamise ning koostööga. Riikidel on positiivne kohustus rahvusvahelise rahu ja turvalisuse huvides lahendada erimeelsusi rahumeelselt.²⁸⁹ Lisaks on riikidel kohustus teha koostööd, millest järelduvalt peaks arvestama, et sõltumata võimalikest erinevatest riikides valitsevatest filosoofiatest, peaks riigid tegema koostööd üldistes huvides.²⁹⁰ Sarnaselt andmekaitse valdkonnaga²⁹¹ on ka autoriõiguse puhul riikidel olulised õiguslikud ning kultuurilised erinevused. Sellest hoolimata on koostöö vajadus järjest

---

²⁸⁶ D. J. B. Svantesson. Sovereignty in International Law – How the Internet (Maybe) Changed Everything, But Not for Long. – Masaryk University Journal of Law and Technology 2014/8, Issue 1, p 152.

²⁸⁷ *Ibid.*

²⁸⁸ United Nations and the United Nations Office for Outer Space Affairs. International Space Law: United Nations Instruments. New York: United Nations 2017. Available: http://www.unoosa.org/res/oosadoc/data/documents/2017/stspace/stspace61rev_2_0_html/V1605998-ENGLISH.pdf. 04.04.2018.

²⁸⁹ V. Lowe. International Law, p 104.

²⁹⁰ V. Lowe. International Law, p 111.

²⁹¹ C. Kuner. Data Protection Law and International Jurisdiction on the Internet (Part 2). – International Journal of Law and Information Technology, 2010/18, Issue 3, p 243.

suurem. Erinevates riikides valitsevate ühiste probleemide puhul on esmajärguline lahendada erimeelsused rahumeelselt, et säilitada rahu ja turvalisus.

Internetiküsimustes on koostöö olulisus järjest enam suurenenud selle eripärast tulenevalt.²⁹² Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirja ning Rahvusvahelise Kohtu statuudi preambula ning artikli 1 punktid 1 ja 2 näevad ette rahu säilitamise. Samuti sätestab nimetatud põhikirja artikli 1 lõige 3 rahvusvahelise koostöö arendamise. Mainitud artiklitest lähtuvalt tuleks riikidel teha koostööd ka rahvusvaheliste lepingutega, mis võivad reguleerida võimalikku koostööd autoriõiguse ning Internetiga kaasnevatel teemadel. Seega tuleb riikidel ka Internetipiraatluse vallas arvestada lisaks oma riigi suveräänsusele samuti võimaliku vaidluste rahumeelse lahendamise ning riikidevahelise koostöö edendamisega. Kuna Internet ühendab riike ja inimesi üle maailma, siis suureneb järjest enam ka vajadus rahvusvahelise koostöö järgi.

Internetipiraatluse vastu võitlemise rahvusvahelise koostöö puhul on olulisel kohal arvutikuritegevusvastase konventsiooni artikli 10 lõige 1, mille kohaselt konventsiooniosaline rakendab „/.../ seadusandlikke ja muid meetmeid, et oma seaduses määratleda kuriteona autoriõiguse rikkumine, nagu see õigus on määratletud tema seaduses vastavalt kohustustele, mis ta on võtnud /.../.” Seejuures tuuakse selgelt välja asjaolu, et võimaliku kuriteo korral tuleb rakendada meetmeid juhul, „/.../ kui see pannakse toime tahtlikult, ärieesmärgil ja arvutisüsteemi abil.” Seetõttu on konventsiooni nimetatud artikliga selgelt ette nähtud, et peavad olema täidetud eelnevalt loetletud tingimused, et üldiselt võtta arutelu alla võimalikud kuriteod. Tuleb arvestada, et võimalike kuritegude puhul peaks toimuma riikidevaheline koostöö lähtuvalt arvutikuritegevusvastase konventsiooni preambulast ning teistest rahvusvahelistest konventsioonidest.

Kas autoriõiguse rahvusvahelisel jõustamisel ning sellega seotud Internetipiraatlusel saaks sarnaselt fonogrammide²⁹³ õiguslikule kaitsele kasutada emissiooni- ning vastuvõtuteooriat²⁹⁴? Nimelt emissiooniteooria kohaselt arvestatakse kohaldava õigusena riigi piire, kus lubatud

---

²⁹² R. Uerpmann-Witzack. Principles of International Internet Law, p 1263.

²⁹³ Guide to the Copyright and Related Rights Treaties administered by WIPO and Glossary of Copyright and Related Rights Terms. WIPO Publication No 891 (E), 2004, p 285.

²⁹⁴ WIPO-s selgitatakse emissiooni ja vastuvõttu, kui helide ja piltide läbi raadio, kaabli, õhu, satelliidi signaalide või teiste elektrooniliste protsesside levitamist. Copyright and Neighboring Right. WIPO. Copyright Law No 9610. 19.02.1998, p 1. Available: <http://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/br/br002en.pdf>. 29.01.2018.

edastamine või avalikustamine toimus.²⁹⁵ Vastuvõtuteooria kohaselt on olukord vastupidi ning arvestatakse asukohta, kus teos üldsusele kättesaadavaks tehti.²⁹⁶ Sellest lähtuvalt saaks õiguste jõustamisel kohaldada emissiooni teooria järgi riigipiiri, kus autoriõigusega kaitstud fail Internetis üles laeti. Vastuvõtuteooria kohaselt peaks arvestama selle riigi piiri, kus võimalik autoriõigusega kaitstud fail alla laeti. Probleem tekib aga siis, kui Internetipiraatluse puhul võimalike failide allalaadimise ja serverite asukoht on näiteks kolmandates riikides, kellega puuduvad võimalikud autoriõiguse rahvusvahelise jõustamise lepingud. Sellisel juhul ei ole erilist vahet, kas rakendada emissiooni- või vastuvõtuteooriat. Võimalik õiguste jõustamine Internetis avaldatud autoriõigusega kaitstud teose puhul, mis on alla laetud kolmandas riigis, kellega puuduvad rahvusvahelised lepingud, on väga ebatõenäoline.

Osades riikides kaitstakse intellektuaalomandi õigusi rohkem ning otsitakse intellektuaalomandi rahvusvahelist harmoniseerimist.²⁹⁷ Internetiga on tekkinud olukord, kus jurisdiktsioon ning õiguste jõustamine on globaalse tähtsusega.²⁹⁸ Autoriõigus on Interneti ja digitaalse maailma esilekerkimisega saavutanud rahvusvahelisel tasemel olulise tähtsuse.²⁹⁹ Tehnoloogia võidukäiguga ning aina enam peadtõstva digitaalse keskkonnaga on paber kandjal olevad teosed asendunud suurel hulgal digitaalsete failidega, mida saadetakse läbi Interneti või laetakse üles pilveteenustesse. Paari minutiga saab ühe digitaalse faili üles laadida serverisse ning inimene teisel pool maakera on võimeline vastu võtma selle sama faili. Samas õiguslik regulatsioon autoriõiguse aspektist selle digitaalse faili kasutamiseks võib ilma kokkulepeteta olla täiesti erinev. Kuna Internetis riigipiirid otseselt puuduvad, siis autoriõiguse rahvusvaheline jõustamise harmoniseerimine osade riikide poolt on tavapärane asjade käik. Samas tuleb arvestada, et olenemata erinevatest soovidest, Internetis hetkel veel võimalikku globaalset jurisdiktsiooni pole ning igal riigil on siiani veel Internetiküsimustes jurisdiktsioon nende territooriumil toime pandud tegude üle.

---

²⁹⁵ *Ibid.*

²⁹⁶ *Ibid.*

²⁹⁷ E. B. Gin. International Copyright Law: Beyond the WIPO & TRIPS Debate. – Journal of the Patent and Trademark Office Society 2004/86, Issue 10, p 764.

²⁹⁸ A. Connerty. Online Jurisdiction: ICANN, WIPO and the Need for International Action. – Asian Dispute Review 2006/8, Issue 3, p 94.

²⁹⁹ *Ibid.*

Avaliku ruumi tähendust on Internet oluliselt muutunud.³⁰⁰ Näiteks võib Interneti abil teatud juhtudel toime panna piiriüleseid küberkuritegusid.³⁰¹ Isikul on võimalik asuda ühes riigis ning Interneti vahendusel mõjutada mingeid asjaolusid teises riigis. Teada-tuntud reeglid, mis võivad kehtida faili üleslaadimise kohas, ei pruugi kehtida faili allalaadimise kohas. Autoriõiguse harmoniseerimine rahvusvaheliselt kõikide maailma riikide vahel ei ole tõenäoline, arvestades maailmas olevate riikide arvu ning erinevaid poliitilisi olukordi. Riikidel on erinev võimekus ja arengutase ning õiguste kaitse ulatus ei ole samal tasemel. Avaliku ruumi tähendus võib hetkel olla muutunud Internetiküsimustes, kuid Interneti puhul ei ole veel riikide jurisdiktsiooni muudetud. Riigid saavad kontrollida üksnes enda territooriumil toimuvat ega saa kehtestada oma reegleid näiteks teises riigis, kus konkreetne fail alla laeti.

Kuna erinevatel riikidel on erinevad arengutasemed, siis võimaliku autoriõiguse jõustamisel rahvusvahelisel tasemel on oluline kaaluda selle majanduslikku aspekti. Selle reguleerimisel on tähtis võtta arvesse erinevate riikide võimekust. Näiteks on kõnealuse probleemi lahenduseks välja pakutud võimalik intellektuaalomandi jõustamise fond.³⁰² Mainitud süsteemi mõtteks on, et võimalik WTO-sse loodav fond aitaks kaasa autoriõiguse edendamisele kindlates arengumaades, kus kaitse on nõrgem.³⁰³ Selline loodav süsteem võiks aidata kaasa autoriõiguse ühtlustamisele erinevates riikides, kui fondis olevat raha eesmärgipäraselt kasutada. Arvestades, et erinevates riikides on autoriõiguse kaitse tase väga erinev, siis oleks võimalik rahaliste vahendite abil kogu süsteemi tasakaalustada. Samas tuleks ka seejuures silmas pidada riikide suveräänsust ning iseseisvust, mis tõttu võib fondi eesmärgi täitmisel esineda raskusi.

Rahvusvahelises õiguses kehtib vastastikkuse põhimõte, mille kohaselt on riikidel omavahelises suhtluses kindlad rahvusvahelised kohustused, austades ja täites sõlmitud lepinguid.³⁰⁴ Seejuures on autoriõiguse kaitse vallas vajalik austada UDHR-is sätestatud teisi inimõigusi. Riigid peaks omavahel vastastikkuse põhimõtte kohaselt respektierima ja täitma kohustusi, kaitstes UDHR-is sätestatud autoriõigusi ning teiselt poolt võimalikke

---

³⁰⁰ A. Ringnalda. National and International Dimensions of Copyright Law in the Internet Age, p 906.

³⁰¹ A. Ghappour. Searching Places Unknown: Law Enforcement Jurisdiction on the Dark Web. - Stanford Law Review 2017/69, Issue 4, p 1084.

³⁰² A. Jaynes. Why Intellectual Property Rights Infringement Remains Entrenched in the Philippines. – Pace International Law Review 2009/21, Issue 1, p 74.; Samas: P. K. Yu. Enforcement, Enforcement, What Enforcement, p 275.

³⁰³ P. K. Yu. Enforcement, Enforcement, What Enforcement, p 276.

³⁰⁴ M. Kiviorg. K. Land. K. Miil. H. Vallikivi. Rahvusvaheline õigus. Tallinn: Juura 2004, lk 41.

kollideeruvad inimõigusi. Seejuures tuleks leida ühiselt lahendus võimalike UDHR-is sätestatud õiguste kaitseks, kui ei ole enam piisavalt tagatud konventsioonis sätestatud õigusi. Oluline on, et just nimelt Internetiküsimustes, sealhulgas autoriõiguse rikkumistes, arvestatakse vastastikkuse põhimõtet. Internetipiraatluse juhtumites peavad riigid austama ja täitma nii UDHR-is, TRIPS lepingus, arvutikuritegevusvastases konventsioonis kui ka teistes rahvusvahelistes lepingutes sätestatud reegleid.

Lisaks eelnevalt välja toodud rahvusvahelise õiguse üldistele põhimõtetele tuleb analüüsida, kas autoriõiguse jõustamise rahvusvaheline harmoniseerimine oleks võimalik läbi rahvusvaheliste õigust mõistvate ja vaidlusi lahendavate institutsioonide. Tänapäeval suureneb järjest enam rahvusvaheliste institutsioonide osatähtsus, millega seoses on nende tegevusel ja otsustel järjest enam kaalu.³⁰⁵ Internet ühendab erinevaid riike ning üksikisikuid üle maailma, mille tulemuseks on rahvusvaheliste suhete elavnemine. Käesoleva töö punktis 1.3 on kirjeldatud, kuidas erinevad rahvusvahelised organisatsioonid (WIPO, ICJ, ICC) ei tegele Internetipiraatluse küsimustega. Seevastu WTO vaidluste lahendamise süsteem on Internetipiraatluse küsimustes oluliselt piiratud ning saab kaasa aidata üksnes riikide omavahelistele läbirääkimistele. Samas on selge, et autoriõiguse rahvusvaheline jõustamine Internetikaasustes on väljakutseks rahvusvahelisel tasemel ning erinevad rahvusvahelised vaidlusi lahendavad ning õigust mõistvad institutsioonid on samuti oma tegevuses piiratud. Lisaks tuleb arvestada, et tulenevalt rahvusvahelise õiguse printsiipidest, ei saa võimalikele rahvusvahelistele autoriõigusega seotud vahekohtutele anda suuremat rolli võrreldes teiste olemasolevate rahvusvaheliste institutsioonidega. Rahvusvahelised vahekohtud toimivad üksnes aluspõhimõtetel ning uute süsteemide loomisel peaks läbi mõtlema kõik võimalikud asjaolud, et hoida kogu süsteemi tasakaalus.

Seejuures võimaliku regulatsiooni loomisel tuleb lisaks rahvusvahelise õiguse üldpõhimõtete ning rahvusvaheliste õigust mõistvate ja vaidlusi lahendavatele institutsioonidele arvestada kehtiva praktikaga. Nimelt on rahvusvahelises õiguses sarnaselt Rooma õiguse *Jus Naturale*'ga Internetiküsimustele välja pakutud alternatiivina *Jus Internet*'i, mis oleks eraldiseisev tavalisest rahvusvahelisest õigusest.³⁰⁶ Ühtlasi tooks see esile üldise ja paindliku praktika, sellesse oleks

---

³⁰⁵ J. K. Cogan. The Regulatory Turn in International Law, p 371.

³⁰⁶ J. Kulesza. R. Balleste. Signs and Portents in Cyberspace: The Rise of Jus Internet as a New Order in International Law. – Fordham Intellectual Property, Media & Entertainment Law Journal 2013/23, Issue 4, p 1344, 1340.

kaasatud vabatahtlikke ning Interneti kasutajaskonna seas tekiks omad omad reeglid.³⁰⁷ Seetõttu peaks ka Internetis olevatele autoriõigusega kaitstud teostele kehtima eraldi *Jus Interneti*'i reeglid, mis võiks mingis osas erineda tavalisest rahvusvahelisest õigusest. Samuti peaks sellisel juhul autoritele endale jätma suurema vastutuse, kui nad oma töid Interneti vahendusel jagavad. Arvestades hetkeolukorda, siis autoritel on juba praegu teatud riisiko Internetis teoste jagamisel. Vaadates tänast praktikat ning näiteks digitaalses maailmas laialt levivaid vabakasutuslitsentsidena kasutatavat *Creative Commons*'it, siis võib osaliselt olla *Jus Interneti* juba tekkinud. Nimelt on maailmas ulatuslikult kasutatavad *Creative Commons* litsentsid, mis võimaldavad vabalt ja lihtsasti kasutatavaid litsentse avalikkusele teoste jagamiseks.³⁰⁸ Sellise litsentsiga on liitunud tuntumatest platvormidest näiteks Youtube³⁰⁹, Vimeo³¹⁰, Wikipedia³¹¹ ja Flickr³¹². Ühtlasi on kirjanduses *Creative Commons*'it peetud üheks digitaalse ajastu väljakutseks,³¹³ kuid Internetikasutajaskond on üheskoos loonud eraldi reeglistiku Internetis teoste kasutamiseks. Arvestades kogu Interneti eripära, siis võiks ka autoritel endal olla mingi vastutus selle eest, kui jagavad teoseid ning õigus ise peaks kaasa minema loomuliku praktikaga.

Autoriõiguse jõustamine rahvusvahelisel tasemel seoses Internetipiraatluse problemaatikaga on suureks väljakutseks. Kui tulevikus soovitakse sõlmida kirjeldatud küsimuses rahvusvahelist lepingut, siis on võtmeteema autoriõiguse kaitse tasakaalu leidmine teiste inimõigustega. Lisaks on oluline arvestada rahvusvahelise õiguse üldiste põhimõtetega ning autoriõigusest tulenevate eripäradega, sealhulgas territoriaalsuse põhimõttega. Võimaliku loodava autoriõiguse jõustamislepingus on vajalik leida kooskõla nii riikide suveräänsuse, vastastikkuse kui ka rahvusvahelise koostöö kohustusega. Määrava tähtsusega on asjaolu, et efektiivse autoriõiguse jõustamislepingu jaoks peaks sellesse kaasama kõik peamised suurriigid, kes võivad olla seotud Internetipiraatlusega. Samuti on tingimata vajalik, et võimaliku reguleerimise puhul arvestataks, et riikidel on erinev võimekus ja huvid ning autoriõiguse kaitse tase erineb üle maailma.

---

³⁰⁷ *Ibid.*

³⁰⁸ Creative Commons. About. Available: <https://creativecommons.org/about/>. 20.01.2017.

³⁰⁹ Youtube. <https://www.youtube.com>. 25.01.2018.

³¹⁰ Vimeo. <https://vimeo.com>. 25.01.2018.

³¹¹ Wikipedia. <https://www.wikipedia.org>. 25.01.2018.

³¹² Flickr. <https://www.flickr.com>. 25.01.2018.

³¹³ S. von Gompel. *Formalities in Copyright Law: An Analysis of Their History, Rationales and Possible Future*. New York: Kluwer International Law 2011, p 9.

KOKKUVÕTE

Tärgav Internetiajastu on osaliselt juba muutnud maailma ning on vaid aja küsimus, et selle kasutajaskond suureneb. Interneti puhul on tegemist aga globaalse fenomeniga, mistõttu kasvab järjest enam vajadus pöörduda rahvusvahelise õiguse poole. Autoriõiguse aspektist tuleb aga arvestada, et Internetis puuduvad riigipiirid. Sellest lähtuvalt on järjest raskem jõustada autoriõigusi ning Interneti teel levib piraatkaupu. Rahvusvahelisel tasemel on proovitud sõlmida ACTA lepingut, mille üks eesmärk oli lahendada autoriõiguse jõustamise problemaatikat. Samas on manitud leping rahva seas tekitanud protesti ning see on saanud suure kriitikat osaliseks. Lepingu jõustamisel ei ole jõutud kaugele ning see on Euroopa Parlamendi poolt tagasi lükatud, kuid sellest hoolimata on autoriõiguse kaitse probleem lahendamata.

Käesoleva magistritöö eesmärk oli välja tuua kitsaskohad, mis võivad esineda, kui soovitakse autoriõiguse jõustamist reguleerida suuremas ulatuses rahvusvahelises õiguses Internetipiraatluse vallas. Seejuures tuleb arvestada autoriõiguse kaitse eesmärki tervikuna, mille puhul võib rõhutada innovatsiooni, loovuse ja kultuuri arendamist ühiskonna kui terviku jaoks. Autoriõiguse kaitse on mingis mõttes kõlblik käitumine ning autoritele jääb õigus oma töö viljadele. Autorid peaks saama nõuetekohast tasu oma loodud teoste eest. Näiteks ei saa olla kõlblik käitumine, kui mõni failijagamise platvorm teenib erinevate piraatteoste jagamise pealt suurt reklaamitulu, kuid teoste tegelikud autorid jäävad tegevuse tulemusena oodatavat tasust ilma.

Läbi autorite tunnustamise tekib õiguste kaitse tulemusena aga stiimul, mis võimaldab luua uusi teoseid ning arenda seeläbi kultuuri. Ühiskonna kui terviku aspektis on oluline jätta jälg kultuuripärandisse, et tulevastel põlvedel oleks võimalik teostega tutvuda. Ühtlasi on autoriõigused demokraatlikus ühiskonnas tähtsad, et välja tuua loomingute mitmekesisust ning autonoomsust. UDHR-i artiklis 19 sätestatud väljendusvabaduse kaitse jaoks on demokraatlikus ühiskonnas oluline kaitsta autoriõigusi. Seejuures ei oma tähtsust, kas teosed on avaldatud digitaalsel Interneti vahendusel või paberkandjal.

Töö esimese uurimisülesande eesmärk oli vaadelda, kui laiaulatuslikult on autoriõiguse rahvusvaheline jõustamine rahvusvahelises õiguses Internetipiraatluse suhtes reguleeritud, lähtuvalt rahvusvahelistest konventsioonidest. Sellega seoses toodi esimeses peatükis välja autoriõiguse kaitse olulisemates rahvusvahelistes konventsioonides. Seejuures analüüsiti UDHR-is sätestatud autoriõiguse kaitset koos teiste kollideerivate inimõigustega. Nimelt on

autoriõiguse rahvusvahelisel jõustamisel problemaatiline leida tasakaalu autoriõiguse ning omandiõiguse, väljendusvabaduse ning privaatsusõiguse vahel. Ühelt poolt on oluline kaitsta autoriõigusi, kuid teiselt poolt omavad tähtsust teised inimõigused.

Võimalike autoriõigusega kaitstud teoste jõustamisel ei saa ilma piisava aluseta sekkuda suures ulatuses Internetikasutajate privaatsusesse. Näiteks Internetis oleva autoriõiguse filtreerimissüsteemide loomisel tuleb arvestada isikute privaatsusõigusega. Erinevate veebiplatvormide juures on oluline aspekt, et seal kogutakse delikaatseid isikuandmeid. Kui soovitakse näiteks IP-aadresside abil tuvastada kasutajaid, kes on failide vahetamisega rikkunud autoriõigusi, siis on vajalik autoriõiguse kaitsel teiselt poolt kaaluda privaatsuse riive ulatust. Autoriõiguse ning privaatsusõiguste riive peaks olema tasakaalus ega saaks tähtsustada üle ühte konkreetset inimõigust võrreldes teiste UDHR-is sätestatud õigustega.

Erinevate kollideeruvate inimõiguste suhtes saab kasutada proportsionaalsuse põhimõtet, et leida tasakaal autoriõiguse kaitse ning teiste UDHR-is kollideeruvate õiguste vahel. Võimalikus tulevikus sõlmitavas rahvusvahelises lepingus peab leidma erinevate inimõiguste vahel tasakaalu ning üks õigus ei saa üles kaaluda teist. Erinevate piirangute seast tuleb leida vähem piiravaid meetmeid ning arvestada õiguste riive puhul selle sobivust, vajalikkust ja mõõdukust. Autoriõiguse kaitsel peaks hindama selle võimalikku riivet näiteks sõnavabaduse suhtes, kui tekib õiguste kollisioon nende kahe õiguse vahel.

Autoriõiguse kaitsel tuleb silmas pidada, et selle suhtes kehtib territoriaalsuse põhimõte, mistõttu on see piiratud üksnes konkreetse riigi jurisdiktsiooniga, kuid Internetis riigipiirid puuduvad. Seejuures peab vaatlema riikide vahel sõlmitud välislepinguid, mille kohaselt kaitstakse teoseid ka välisriikides. Samas sätestatakse konventsioonidega üksnes õiguste kaitse, kuid konkreetset õiguste jõustamine on konventsiooniga määratletud osaliselt. Nimelt on autoriõiguse rahvusvaheline jõustamine ette nähtud siseriiklikus õiguses, kuid Interneti puhul on tekkinud olukord, kus erinevates õigussüsteemides erineb autoriõiguse jõustamine olulises ulatuses.

Esimese uurimisülesande lahendamiseks uuriti lisaks rahvusvahelistele konventsioonidele erinevaid rahvusvahelisi vaidlusi lahendavaid ja õigust mõistvaid institute. Töö käigus toodi välja autoriõiguse kaitse erinevates rahvusvahelistes õigust mõistvates ja vaidlusi lahendavates institutsioonides ning analüüsiti olulisemad rahvusvahelisi institutsioone intellektuaalomandi küsimustes. Uuriti WTO vaidluste lahendamise süsteemi, ICJ-d, ICC-d ning WIPO arbitraaži

ja lepituskeskust. Analüüsis toodi välja, et tegelik õiguste jõustamine toimub siseriiklikul tasemel riigisisestes kohtudes. WIPO arbitraaž ja lepituskeskus on küll alternatiiv siseriiklikule kohtule, kuid Internetipiraatluse kriminaalõiguslikud küsimused jäävad selle tegevusalast välja. Rahvusvahelised kohtud nagu ICJ ning ICC otseselt Internetipiraatlusega käesoleval ajal ei tegele.

Töö käigus uuriti rahvusvahelisel tasemel autoriõiguse jõustamist lähtuvalt TRIPS lepingust, mille üheks oluliseks osaks on WTO vaidluste lahendamise süsteem. Nimetatud süsteem on suurel määral piiratud ning saab kaasa aidata üksnes riikide omavahelistele läbirääkimistele. Intellektuaalomandi küsimustes on peamised kaebused esitatud Ameerika Ühendriikide poolt. Need on olnud üldisemat laadi ning suunatud eelkõige konkreetse riigi õigussüsteemis olevatele puudujääkidele intellektuaalomandi kaitsel. Konkreetse Internetipiraatluse õigusrikkumise puhul WTO vaidluste lahendamise süsteemi eraisikud kaevata ei saa.

Teiseks uurimisülesandeks oli välja tuua probleeme, mis esinevad rahvusvahelise Internetipiraatluse reguleerimisel. Kuna varasemalt on rahvusvahelisel tasemel proovitud sõlmida ACTA lepingut, siis esialgu analüüsiti nimetatud kokkulepet. Nimelt on aastate jooksul proovitud riikidevahelistel läbirääkimistel luua vastav süsteem võimalike jõustamismehhanismidena. Selle tulemusena loodi rahvusvahelise välislepinguna ACTA, kuid leping tekitas suurt negatiivset vastukaja ning leping lükati Euroopa Parlamendi poolt tagasi. Seejuures peeti ACTA probleemkohaks, et see oli autoriõiguse kaitse suhtes tasakaalust väljas teiste inimõigustega.

ACTA lepingut on peetud võimalikuks ohuks väljendusvabadusele ja privaatsusele, kuid autoriõiguse kaitsel peab nimetatud õigustega leidma tasakaalu. Erinevate UDHR-is sätestatud inimõiguste riive korral peaks alati kaaluma võimaliku sekkumise ulatust ning leidma tasakaalu õiguste kollisioonis. Seejuures Internetiteenuse pakkujate ja sotsiaalmeedia võrgustike puhul kasutajate privaatsusõigusesse sekkumisel, et jõustada autoriõigusi, peaks reguleerimisel tulema selgelt välja õiguste sekkumise ulatus ning tasakaal õiguste kollisioonis.

Autoriõigust jõustamisel tuleb leida tasakaal ettevõtlusvabadusega. Erinevate regulatsioonide loomisel on äärmiselt oluline kaasata erinevaid huvigruppe, sealhulgas Internetiettevõtteid, kelle tegevust uued õigusaktid oluliselt mõjutavad. Toimiva süsteemi loomiseks on vajalik leida õiguste ja huvide tasakaal kõikide osapoolte jaoks. Vastasel juhul tekib olukord, kus avalikkuse võimaliku õigustatud vastukaja tulemusena ei ole võimalik luua efektiivset regulatsiooni.

Seejuures peaks arvestama kõikide osapoolte UDHR-is sätestatud inimõigustega ning leidma tasakaalu huvigruppide erinevate soovidega.

Kuna efektiivse intellektuaalomandi rahvusvahelise jõustamise lepingu jaoks on vaja kaasata kõik suuremad riigid Internetipiraatluses, siis nimetatud lepingu sõlmimine on oluliselt raskendatud. Näiteks ei olnud ACTA lepingusse kaasatud Hiina Rahvavabariiki, kuid Hiina Rahvavabariigile on heidetud ette TRIPS lepingu mittetäitmist ning sellega seotud autoriõiguse nõrka kaitset siseriiklikus õiguses. Küll aga oli ACTA üheks peamiseks eesmärgiks just võidelda piraatkaubandusega. Tuleb arvestada võimaliku autoriõiguse jõustamise lepingu eesmärki ning asjaolu, et kui lepingusse ei ole kaasatud kindlaid suurriike, siis võib see kaasa tuua olukorra, kus piraatkaubad ning võimalikud Internetiserverid koonduvad nõrgema autoriõiguse kaitsega riikidesse.

Tulevikus loodavates võimalikes rahvusvahelistes lepingutes tuleb arvestada rahvusvahelise õiguse üldiseid põhimõtteid. Jõustamisleping peaks silmas pidama nii riikide suveräänsust kui ka rahvusvahelise koostöö kohustust. Üks riik ei saaks minna teise riigi territooriumile, et jõustada võimalikke autoriõigusi ning lahendada Internetipiraatlusega tekkinud probleeme. Samuti on autoriõigused juba ise olemuselt territoriaalsed. Teisest küljest on ÜRO põhikirjaga ette nähtud vaidluste rahumeelne lahendamine ning riikidevahelise koostöö edendamine, mistõttu tuleb riikidel ka Internetipiraatluse puhul arvestada mainitud põhimõtetega. Seejuures kasvab globaalsetes Internetiküsimustes koostöövajadus järjest enam, kuna virtuaalne maailm ühendab inimesi üle maailma ning Internetis riigipiirid puuduvad.

Magistritöö autor juhindus hüpoteetilisest seisukohast, et rahvusvahelises õiguses valitsevad Internetipiraatluse laiaulatuslikul reguleerimisel probleemid, mida ei ole võimalik ületada. Nimetatud hüpotees leidis osaliselt kinnitust, kuna rahvusvahelise Internetipiraatluse laiaulatusliku reguleerimise puhul esineb probleeme. Nimelt on poliitilisest aspektist võtmeküsimuseks kõigi suuremate riikide kaasamine eesmärgi tõhusaks täitmiseks. See ülesanne on aga raskendatud, sest riikidel on erinevad huvid ning arengutasemed. Kui lepingud sõlmida ainult osade riikide vahel, siis on oht, et piraatlusega seotud veebilehtede serverid liiguvad riikidesse, kus õiguste kaitse on tagatud väiksemas ulatuses. Samas eelnev argument ei tähenda, et olemasolevat süsteemi ei saaks kuidagi parandada. Hoolimata ebaõnnestunud lepingust, on jätkuvalt võimalik arendada riikidevahelist koostööd vastaval teemal, et leida lahendusi erinevate kitsaskohtade lahendamiseks.

Seejuures on äärmiselt oluline leida süsteemi loomisel tasakaal autoriõiguse jõustamise ning rahvusvahelise õiguse põhimõtete vahel. Märkimisväärse tähtsusega on riikide suveräänsuse põhimõte, mis on sügavalt juurdunud rahvusvahelisse õigusesse. Võimalike Internetikaasuste puhul ning intellektuaalomandi jõustamisel tuleb arvestada, et üldjuhul pannakse võimalikud õiguste rikkumised toime kindlate riikide jurisdiktsioonis. Hoolimata Internetis puuduvatest riigipiiridest, tuleb siiski silmas pidada, et serverid ning võimalik õiguste rikkuja ise asuvad siiski kindlates riigipiirides ning üldjuhul ei ole servereid veel riigipiiridest välja viidud. Võimalikud kaasused, kus serverid viiakse väljapoole riigipiiridest, saab lahendada üksnes rahvusvahelise koostöö ning lepingute abil. Teisest küljest ei ole välistatud, et Internetikaasuste kui globaalsete teemade puhul hakkavad tulevikus kehtima teised reeglid nagu ka võimalike kosmosekaasuste puhul.

Rahvusvaheline õigus toimib riikidevahelisel koostööl. Riigid on nõustunud rahvusvaheliste kohustuste rahumeelse lahendamise lähtuvalt rahvusvahelistest lepingutest. Kuna Interneti puhul on tegemist globaalse temaatikaga, siis rahvusvahelise koostöö vajadus suureneb järjest enam. Riikidel tuleb leida tasakaal oma suveräänsuse ja vaidluste rahumeelse lahendamisega. Lisaks on vajalik arvestada ka rahvusvahelises õiguses kehtivat vastastikkuse põhimõtet, mistõttu on ka Internetipiraatluse küsimustes riikidel oluline austada ja täita UDHR-is ning TRIPS lepingus sätestatud reegleid.

Võimaliku autoriõiguse jõustamise raamistiku loomisel tuleks kaaluda kogu Interneti eripära ning autoritel endal peaks olema mingi vastutus selles eest, kui nad jagavad Interneti vahendusel teoseid. Õigus ise peaks kaasa minema praktikaga. Näiteks on digitaalses maailmas laialt levivad vabakasutuslitsentsid *Creative Commons*'i nime all, mille abil on võimalik vabalt ja lihtsasti kasutada avalikke teoseid. Internetikasutajaskond on üheskoos loonud eraldi reeglistiku Internetis teoste kasutamiseks. Seejuures ei ole välistatud, et Interneti eripärast tulenevalt tekib eraldi reeglistik kogu virtuaalmaailmas olevate teoste õiguslikuks jõustamiseks.

Intellektuaalomand on olemuselt pikkamööda kulgev, igavesti arenev ja riikide jaoks suureks väljakutseks olev valdkond.³¹⁴ Seejuures on oluline, et rahvusvaheline õigus toetub läbirääkimistele ning riikidevahelisele koostööle. Tavaliselt on võimalik leida riikidevaheliselt ühine keel juhul, kui loodav leping on kasulik kõikidele osapooltele. Kui 18. sajandil olid

---

³¹⁴ M. Bitton. Rethinking the Anti-Counterfeiting Trade Agreement's Criminal Copyright Enforcement Measures, p 67.

Ameerika Ühendriigid üheks suurimaks piraatlusega tegelevaks riigiks,³¹⁵ siis võib loota, et 21. sajandi lõpuks on autoriõiguse kaitse jõustamisest huvitatud ka riigid, kes hetkel ei ole koostööks soovi avaldanud. Seejuures on võimaliku uue loodava lepingu juures tähtis arvestada rahvusvahelise õiguse põhimõtteid ning leida tasakaal erinevate UDHR-is sätestatud kollideeruvate inimõiguste vahel. Tuleb tasakaalustada autoriõiguse kaitse teiste inimõigustega.

---

³¹⁵ P. K. Yu. From Pirates to Partners: Protecting Intellectual Property in China in the Twenty-First Century, p 225.

The Problems of Internet Piracy Regulation in International Law

Abstract

There is a new Internet era that has already revolutionized the way people live and it is only a matter of time when there will be more Internet users.³¹⁶ Even though some countries have restricted the Internet with filters³¹⁷ the World Wide Web has still become a global phenomenon, and because of that, the international law has an essential part in it. The other part of this subject is that the Internet is almost like a global massive copy machine,³¹⁸ but copyright law itself is based on the territoriality principle, which means that it depends on “/.../ the jurisdiction of the country or countries under whose laws they are granted.”³¹⁹ However, the Internet itself has a borderless nature and users can send files across the world within few minutes.

Universal Declaration of Human Rights article 27 protects all the authors' rights for moral and material interests resulting from their scientific, literary or artistic work. The Committee on Economic, Social and Cultural Rights has also said that copyright is a human right.³²⁰ According to international agreements, the copyright must be protected. However, even though international treaties protect the copyright, the enforcement itself depends on the domestic law of every country itself. Because Internet has a borderless nature, it is hard to enforce the copyright law only in the domestic level. The copyright regulations are usually different in every country.

Even though parties have signed the Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS), the enforcement has still been questioned. To solve this kind of enforcement problem the countries have tried to sign the multinational treaty called Anti-

---

³¹⁶ Global Trends to 2030: Can the EU meet the challenges ahead, p 20.

³¹⁷ M. B. Land. Google, China, and Search, p 115-202.

³¹⁸ The advantages of adherence to the wipo copyright treaty (WCT) and the WIPO performances and phonograms treaty (WPPT). Document prepared by the International Bureau of WIPO, p 5.

³¹⁹ WIPO Intellectual Property Handbook, p 7.

³²⁰ Committee on Economic, Social and Cultural Rights. Economic and Social Council. Consideration of reports submitted by States parties under articles 16 and 17 of the Covenant. Second periodic reports of States parties due in 2010. Slovenia, § 197.

Counterfeiting Trade Agreement (ACTA). However, the treaty has been criticised by many people and there has been a widespread protest³²¹ across Europe. Although some countries around the world have signed the treaty, the European Parliament rejected ACTA.

The aim of this paper is to analyze the problems of Internet piracy regulation in international law when countries would like to enforce the copyright at the international level. The first chapter of this paper discusses how the copyright enforcement and Internet piracy are regulated in international treaties at present. According to this, it analyses the Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works, the WIPO Copyright Treaty, the WIPO Performances, and Phonograms Treaty and The Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS).

It is important to understand the copyright protection in general. For that reason, the possible legislations need to take into consideration the purpose of copyright protection. It is essential to understand that copyright is protected because it encourages the creative mind to develop innovation and culture.³²² The copyright protection comes from the natural law³²³ and it is a morally right.³²⁴ Copyright helps to avoid possible free-riding.³²⁵ For example, it is not according to the law, when some Internet platforms earn money on pirated goods, and the authors do not get paid for their work. According to the natural law, the right behavior would be that the authors would get paid for their work when someone uses their creations. In addition, it is essential to protect the copyright law because of democracy. The copyright law helps to provide the diversity of expressions.³²⁶ Because of all these reasons the copyright is protected and has to be protected by the law. Also, in the international treaties, there is not any difference between the copyrighted work on paper or as a digital file.

Also, in the first chapter, the paper examines the human rights according to Universal Declaration of Human Rights (UDHR). Because of that, it interprets authors' rights with other

---

³²¹ D. Lee. Acta protests: Thousands take to streets across Europe.

³²² P. Goldstein. P. B. Hugenholtz. *International Copyright: Principles, Law, and Practice*, p 107.

³²³ Committee on Economic, Social and Cultural Rights. Consideration of reports submitted by States parties under articles 16 and 17 of the Covenant. Second periodic reports of States parties due in 2010, § 197.

³²⁴ L. Bently. B. Sherman. *Intellectual Property Law*, p 36.

³²⁵ Committee on Economic, Social and Cultural Rights. Consideration of reports submitted by States parties under articles 16 and 17 of the Covenant. Second periodic reports of States parties due in 2010, § 197.

³²⁶ L. Bently. B. Sherman. *Intellectual Property Law*, p 39.

human rights such as the right to property, education, and freedom of expressions and privacy. The Human Rights Committee and the Committee on Economic, Social and Cultural Rights (CESCR) have pointed out in their general comments that the proportionality in human rights conflicts is very important.³²⁷ In addition, The Human Rights Committee has used the proportionality test to solve the conflicts between two human rights. Because of that the paper is analyzing these conflicts of human rights and uses proportionality test to find a balance between these rights.

When the first part of copyright enforcement in international level is legislation, then the other part are international judicial organs that play an important role of the copyright protection. Therefore, the paper analyses the International Court of Justice (ICJ), the International Criminal Court (ICC), the World Intellectual Property Organization (WIPO) and the World Trade Organization (WTO) dispute settlement systems and their part in the copyright enforcement. The copyright enforcement in the ICJ has been pointed out only in theory³²⁸ and any copyright cases have not been solved there. The role of ICC in international law concerns all the more serious matters such as aggression and war crimes.³²⁹ The aim of WIPO arbitration and mediation center is to settle private parties³³⁰ and because of that it does not solve the Internet piracy matters. The only possible judicial organ for copyright enforcement is WTO dispute settlement system that works according to TRIPS agreement. However, there have not been many cases and the only ones there have been are the complaints from the United States.³³¹ The settlement has been more general and targeted the regulations of domestic law. The conclusion

---

³²⁷ Human Rights Committee (HRC). International Covenant on Civil and Political Rights (CCPR). General Comment No 34. Article 19: Freedoms of opinion and expression, § 34.; Human Rights Committee (HRC). International Covenant on Civil and Political Rights (CCPR). General Comment No 27. Article 12: Freedoms of movement, § 14.

³²⁸ L. A. Askew. The ECJ, the ICJ and Intellectual Property: Is Harmonization the Key.

³²⁹ The International Criminal Court. Understanding the International Criminal Court, p 3.

³³⁰ WIPO Alternative Dispute Resolution. WIPO Homepage.

³³¹ World Trade Organization. Homepage. Dispute Settlement: DS28. Japan – Measures Concerning Sound Recordings.; World Trade Organization. Homepage. Dispute Settlement. DS82: Ireland – Measures Affecting the Grant of Copyright and Neighbouring Rights.; World Trade Organization. Homepage. Dispute Settlement. DS83: Denmark – Measures Affecting the Enforcement of Intellectual Property Rights.; World Trade Organization. Homepage. Dispute Settlement. DS86: Sweden – Measures Affecting the Enforcement of Intellectual Property Rights.; World Trade Organization. Homepage. Dispute Settlement. DS125: Greece – Enforcement of Intellectual Property Rights for Motion Pictures and Television Programs.; World Trade Organization. Dispute Settlement. DS362: China – Measures Affecting the Protection and Enforcement of Intellectual Property Rights.

of that detailed statement is that these international organs play a quite minimal role in Internet piracy and copyright enforcement stays on the national level.

The second chapter analyses the copyright enforcement and Internet piracy in more depth. This part interprets the common critique of ACTA that have been discussed. The main critique of ACTA regulations have been about its second chapter. It has been pointed out that the treaty is very broad.³³² One of the main critique that ACTA reviews bring out is that it is out of balance with other human rights.³³³ However, it is important to find the balance in any case of infringements of human rights. Every new treaty has to find the balance with UDHR regulation. If countries would like to enforce the copyright in international level and would like to use Internet service providers data, then the possible treaty has to find the balance between the copyright and other human rights.

In addition to ACTA, the United States have tried to regulate the Internet piracy with COICA,³³⁴ PIPA³³⁵ and SOPA.³³⁶ The purpose of these legislations were to lose all the websites that do not share copyright protected work according to the law.³³⁷ However, these contracts attracted a lot of public attention, and there was a protest that included blackouts on the Internet platforms such as Google and Wikipedia.³³⁸ After all the critique towards this legislation, the United States Congress decided to decline the regulations.³³⁹ COICA, PIPA, and SOPA were based only in the United States as opposed to ACTA which was a multinational treaty. However, it is still important to understand that in a democracy the public opinion matters, when the legislations are widely concerned with human rights. Because of that, it is important to include some interest groups to discuss these kinds of legislations.

Future international copyright enforcement treaties should take into consideration all the international law principles that are agreed in the United Nations. This kind of international

---

³³² D. Lifschitz. *The ACTA Boondoggle: When IP Harmonization Bites off More than It Can Chew*, p 236.

³³³ European Commission. *Commission Services Working Paper. Comments on the "Opinion of European Academics on Anti-Counterfeiting Trade Agreement"*.

³³⁴ *Combating Online Infringements and Counterfeits Act (COICA)*. United States 111th Congress (2009-2010).

³³⁵ *Protect-IP Act (PIPA)*. United States 112th Congress (2011-2012).

³³⁶ *Stop Online Piracy Act (SOPA)*. United States 112th Congress (2011-2012).

³³⁷ K. Weatherall. *Three Lessons from ACTA and Its Political Aftermath*, p 581.

³³⁸ A. Goodman. *The Sopa blackout protest makes history*.

³³⁹ P. K. Yu. *Enforcement, Enforcement, What Enforcement*, p 252.

agreement has to find a balance between countries sovereignty³⁴⁰, co-operation³⁴¹ and the duty to settle disputes peacefully³⁴². All the countries have to accept the territorial integrity and their jurisdiction. One state cannot go in another state's territory to enforce the copyright. Even though the Internet is described as a borderless phenomenon, the international law is based on agreements that all the parties have to agree. Because Internet has connected people around the world, it is vital to co-operate in these cases even more closely.

There are many problems in the regulations of Internet piracy in international law. One of the main difficulties for international enforcement treaty is to include all the bigger countries to be part of the treaty. For an effective international agreement, all the countries that have high Internet piracy rates should be part of the negotiations.³⁴³ Thus, all the countries have different interests and economic levels. If this kind of copyright enforcement treaty would be signed only by some countries, then there might be a possibility that all the Internet piracy platform servers would go into the countries where the copyright protection is less strict.

On the other hand, this kind of possible international legislation has to take into consideration the essence of the Internet itself. Authors should have some sort of responsibility of protecting their own work as well, if they would like to share their work on the Internet. The law should go hand in hand with the practice that is already used on the Internet platforms itself. For example, there are widely used Creative Commons licenses³⁴⁴ that enable the free distribution of an otherwise copyrighted work. The Internet users themselves have agreed together in the rules that are widely accepted. Because of that, it is not eliminated that there will be some different law for the virtual world itself.

Copyright law and its harmonization with all the technology development is a forever growing topic.³⁴⁵ When countries would like to find a solution for the problems of Internet piracy regulation at the international level, then the most critical part is the co-operation. Usually, the collaboration works the best, when it is beneficial for both sides. When in the 18th century the

---

³⁴⁰ V. Lowe. International Law, p 138-139.

³⁴¹ R. Uerpman-Witzack. Principles of International Internet Law, p 1263.

³⁴² V. Lowe. International Law, p 104.

³⁴³ P. K. Yu. Enforcement, Enforcement, What Enforcement, p 268.

³⁴⁴ Creative Commons. About.

³⁴⁵ D. Svantesson. A Legal Method for Solving Issues of Internet Regulation, p 244.

United States was one of the countries that was highly related to copyright infringement,³⁴⁶ then the other nations can hope that in the future there will be some parties that are interested in this kind of enforcement treaty that are not interested in it right now. However, it is still essential to find a balance between copyright and other human rights protection that is regulated in the UDHR. Also, the other important part of possible international enforcement treaty is finding harmony with countries sovereignty and the duty to settle disputes peacefully.

---

³⁴⁶ P. K. Yu. *From Pirates to Partners: Protecting Intellectual Property in China in the Twenty-First Century*, p 225.

KASUTATUD MATERJALID

Kasutatud kirjandus

1. Abovyan, A. Challenges of Copyright in the Digital Age: Comparison of the Implementation of the EU Legislation in Germany and Armenia. – München: Herbert Utz Verlag 2013.
2. Al-Sharieh, S. Towards a Human Rights Method for Measuring International Copyright Law's Compliance with International Human Rights Law. – Utrecht Journal of International and European Law 2016/32, Nr 5.
3. Alexy, R. A Theory of Constitutional Rights. Oxford: Oxford University Press 2009.
4. Alexy, R. Constitutional Rights and Proportionality. – Journal for Constitutional Theory and Philosophy of Law 2014/22.
5. Alfreðsson, G. S.; Eide, A. The Universal Declaration of Human Rights: A Common Standard of Achievement. – Hague: Kluwer Law International 1999.
6. Askew, L. A. The ECJ, the ICJ and Intellectual Property: Is Harmonization the Key. Tulsa Journal of Comparative and International Law 2000/7, Issue 2.
7. Baraliuc, I.; Depreeuw, S.; Gutwirth, S. Copyright Enforcement in the Digital Age: A Post-ACTA View on the Balancing of Fundamental Rights. – International Journal of Law and Information Technology 2013/21. Issue 1.
8. Benkler, Y. The Wealth of Networks. London: Yale University Press 2006.
9. Bennett, J. S. Saving Time and Money by Using Alternative Dispute Resolution for Intellectual Property Disputes – WIPO to the Rescue. Revista Juridica Universidad de Puerto Rico 2010/79, Issue 1.
10. Bently L.; Sherman, B. Intellectual Property Law. 4th Ed. New York: Oxford University Press 2014.
11. Bently, L.; Davis, J.; Ginsburg, J. C. Copyright and Piracy: An Interdisciplinary Critique. Cambridge: Cambridge University Press 2010.
12. Bitton, M. Rethinking the Anti-Counterfeiting Trade Agreement's Criminal Copyright Enforcement Measures. – Journal of Criminal Law and Criminology 2012/102, Issue 1.
13. Carrier, M. A. SOPA, PIPA, ACTA, TPP: An Alphabet Soup of Innovation-Stifling. – Northwestern Journal of Technology and Intellectual Property 2013/11, Nr 2.
14. Cianciardo, J. The Principle of Proportionality: The Challenges of Human Rights. – Journal of Civil Law Studies 2010/3, Issue 1.
15. Cogan, J. K. The Regulatory Turn in International Law. – Harvard International Law Journal 2011/52, Issue 2.

16. Cohen, J. E. Creativity and Culture in Copyright Theory. – U.C. Davis Law Review 2007/40, Issue 3.
17. Committee on Economic, Social and Cultural Rights (CESCR). Economic and Social Council. Consideration of reports submitted by States parties under articles 16 and 17 of the Covenant. Second periodic reports of States parties due in 2010. Slovenia. E/C.12/SVN/2. 26.06.2013.
18. Committee on Economic, Social and Cultural Rights (CESCR). Economic and Social Council. General Comments No 21. E/C.12/GC/21. 21.12.2009.
19. Committee on Economic, Social and Cultural Rights (CESCR). Economic and Social Council. General Comments No 17. E/C.12/GC/17/12. January 2006.
20. Committee on Economic, Social and Cultural Rights. Economic and Social Council. Implementation of the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights. Second periodic reports submitted by States parties under articles 16 and 17 of the Covenant. Lithuania. E/C.12/LTU/2. 22.12.2011.
21. Connerty, A. Online Jurisdiction: ICANN, WIPO and the Need for International Action. – Asian Dispute Review 2006/8, Issue 3.
22. Cook, T. M.; Garciap, I. A. International Intellectual Property Arbitration. Holland: Kluwer Law International 2010.
23. Copyright and Neighboring Right. WIPO. Copyright Law No 9610 of February 19, 1998. Available: <http://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/br/br002en.pdf>. 29.01.2018.
24. Correa, C. M.; Yusuf, A. Intellectual Property and International Trade: The TRIPS Agreement. New York: Kluwer Law International 2008.
25. Eckes, C; Fahey E.; Kanetake, M. An Overview of the Evolution of the Anti-Counterfeiting Trade Agreement Opinion of the European Data Protection Supervisor on the current negotiations by the European Union of an Anti-Counterfeiting Trade Agreement (ACTA). – International Trade Law Journal 2012/20, Issue 2.
26. Eckes, C.; Fahey, E.; Kanetake, M. International, European, and U.S. Perspectives on the Negotiation and Adoption of the Anti-Counterfeiting Trade Agreement (ACTA). – International Trade Law Journal 2012/20, Issue 2.
27. Eechoud. M. von.; Hugenholtz, P. B.; Gompel, S. von.; Guibault, L.; Helberger, N.. Harmonizing European Copyright Law: The Challenges of Better Lawmaking. New York: Kluwer Law International 2009.
28. Ellis, R. Conflicts at the Intersection of ACTA & Human Rights: How the Anti-Counterfeiting Trade Agreement Violates the Right to Take Part in Cultural. - Intellectual Property Brief 2011/2, Issue 3.

29. European Commission. Commission Services Working Paper. Comments on the "Opinion of European Academics on Anti-Counterfeiting Trade Agreement". 27.04.2011. Available: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2011/april/tradoc_147853.pdf.
30. European Court of Human Rights. Access to Internet and freedom to receive and impart information and ideas. Press Unit 2018. Available: https://www.echr.coe.int/Documents/FS_Access_Internet_ENG.pdf. 01.04.2018.
31. Farrar, L. G. Is IP Law Modernization Possible – Assessing Approaches in ACTA, SOPA and Bill C-11. – Georgia Journal of International and Comparative Law 2014/42, Issue 2.
32. Fishman, J. P. Creating around Copyright. – Harvard Law Review 2015/128, Issue 5.
33. Frankel, S.; Gervais, D. K. Advanced Introduction to International Intellectual Property. Susy Frankel, Daniel K Gervais. Cheltenham: Edward Elgar Publishing 2016.
34. Gervais, D. Fair Use, Fair Dealing, Fair Principles: Efforts to Conceptualize Exceptions and Limitations to Copyright. – Journal, Copyright Society of the U.S.A. 2010/57.
35. Ghappour, A. Searching Places Unknown: Law Enforcement Jurisdiction on the Dark Web. - Stanford Law Review 2017/69, Issue 4.
36. Gin, E. B. International Copyright Law: Beyond the WIPO & TRIPS Debate. – Journal of the Patent and Trademark Office Society 2004/86, Issue 10.
37. Ginsburg, J. C. Cyberian Captivity of Copyright: Territoriality and Authors' Rights in a Networked World. Santa Clara Computer & High-Technology Law Journal 1999/15, Issue 2.
38. Ginsburg, J. C.; Treppoz, E. International Copyright Law: U.S. and E.U. Perspectives: Text and Cases. Cheltenham: Edward Elgar Publishing 2015.
39. Goldstein, P.; Hugenholtz, P. B. International Copyright: Principles, Law, and Practice. Third ed. New York: Oxford University Press 2013.
40. Gompel, S. von. Formalities in Copyright Law: An Analysis of Their History, Rationales and Possible Future. New York: Kluwer International Law 2011.
41. Gong, J. Defining and Addressing Virtual Property in International Treaties. – Boston University Journal of Science & Technology Law 2011/17, Issue 1.
42. Green, S. P. Plagiarism, Norms, and the Limits of Theft Law: Some Observations on the Use of Criminal Sanctions in Enforcing Intellectual Property Rights. – Hastings Law Journal 2002-2003/54, Issue 1.
43. Guide to the Copyright and Related Rights Treaties administered by WIPO and Glossary of Copyright and Related Rights Terms. WIPO Publication No 891 (E), 2004.
44. Henkin, L. Constitutional Rights and Human Rights. – Harvard Civil Rights-Civil Liberties Law Review 1978/13, Issue 3.

45. How to Make a Living in the Creative Industries. World Intellectual Property Organization. Geneva: WIPO 2017. Available: http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_cr_2017_1.pdf 12.02.2018.
46. Hugenholtz, P. B.; Guibault, L. The Future of the Public Domain: Identifying the Commons in Information Law. New York: Kluwer Law International 2006.
47. Hughes, J. The Philosophy of Intellectual Property. London: Routledge 2016.
48. Human Rights Committee (HRC). International Covenant on Civil and Political Rights (CCPR). General Comment No 34. Article 19: Freedoms of opinion and expression. CCPR/C/GC/34. 12.09.2011.
49. Human Rights Committee (HRC). International Covenant on Civil and Political Rights (CCPR). General Comment No 27. Article 12: Freedoms of movement. CCPR/C/21/Rev.1/Add9. 02.09.1999.
50. Jaynes, A. Why Intellectual Property Rights Infringement Remains Entrenched in the Philippines. – Pace International Law Review 2009/21, Issue 1.
51. Kaminski, M. E. An Overview and the Evolution of the Anti-Counterfeiting Trade Agreement. – Albany Law Journal of Science & Technology 2011/21, Issue 3.
52. Kenneally, M. E. Misappropriation and the Morality of Free-Riding. – Stanford Technology Law Review 2015/18, Issue 2.
53. Kiviorg, M.; Land, K.; Miil, K.; Vallikivi, H. Rahvusvaheline õigus. Tallinn: Juura 2004.
54. Kulesza, J.; Balleste, R. Signs and Portents in Cyberspace: The Rise of Jus Internet as a New Order in International Law. – Fordham Intellectual Property, Media & Entertainment Law Journal 2013/23, Issue 4.
55. Kuner, C. Data Protection Law and International Jurisdiction on the Internet (Part 2). – International Journal of Law and Information Technology, 2010/18, Issue 3.
56. Kurisoo, K.; Kaur, V.; Ant, P. Intellektuaalne omand. – Tallinn: Äripäev 2009.
57. Land, M. B. Google, China, and Search. Washington: The American Society of International Law 2010/14, Issue 25. Available: <https://www.asil.org/insights/volume/14/issue/25/google-china-and-search>. 11.03.2018.
58. Land, M. B. Toward an International Law of the Internet. – Harvard International Law Journal 2013/54, Issue 2.
59. Lev-Aretz, Y. Copyright Lawmaking and Public Choice: From Legislative Battles to Private Ordering. – Harvard Journal of Law & Technology, 2013/ 27, Issue 1.
60. Lifschitz, D. The ACTA Boondoggle: When IP Harmonization Bites off More than It Can Chew. – Loyola of Los Angeles Law Review 2012/46, Issue 1.
61. Lowe, V. International Law. New York: Oxford University Press 2007.

62. Maier, B. How Has the Law Attempted to Tackle the Borderless Nature of the Internet. – *International Journal of Law and Information Technology* 2010/18, Issue 2.
63. Matulionyte, R. ACTA's Digital Chapter: Remaining Concerns and What Can Be Done. – *Queen Mary Journal of Intellectual Property* 2011/1, Issue 3.
64. Mishchenko, L. The Internet of Things: Where Privacy and Copyright Collide. – *Santa Clara High Technology Law Journal* 2016/33, Issue 1.
65. Namm, K. Autoriõiguste kaitse ja rahvusvaheline võltsimisvastane kaubandusleping. Magistritöö. Tartu: Tartu Ülikooli Õigusteaduskond 2012.
66. Netanel, N. W. Copyright and a Democratic Civil Society. – *The Yale Law Journal* 1996/106, Issue 2.
67. Neuman, G. L. Human Rights and Constitutional Rights: Harmony and Dissonance. – *Stanford Law Review* 2003/55, Issue 5.
68. OECD Southeast Asia Regional Forum. Opportunities and policy Challenges of Digitalisation on Southeast Asia. OECD 24.08.2017. Available: https://www.oecd.org/southeast-asia/events/regional-forum/Forum_Note_Digital_Transformation_STI.pdf. 10.03.2018.
69. OECD: Tax Challenges of Digitalisation. Comments Received on the Request for Input – Part II. Ibec. Submission to the Task Force on the Digital Economy addressing the tax challenges of the digital economy, 2017. Available: <https://www.oecd.org/tax/beps/tax-challenges-digitalisation-part-2-comments-on-request-for-input-2017.pdf>. 10.03.2018.
70. Opinion of European Academics on Anti-Counterfeiting Trade Agreement. Institute for Legal Informatics. Leibniz Universität Hannover. Available: https://iri.uni-hannover.de/tl_files/pdf/ACTA_opinion_200111_2.pdf.
71. Power, A. Soft Law for the Internet, Lessons from International Law: A Journal of Law, Technology and Society 2011/8, Issue 1.
72. Ringnalda, A. National and International Dimensions of Copyright Law in the Internet Age. – *European Review of Private Law* 2009/17, Issue 5.
73. Robert, E. Conflicts at the Intersection of ACTA & Human Rights: How the Anti-Counterfeiting Trade Agreement Violates the Right to Take Part in Cultural Life. – *Intellectual Property Brief* 2011/ 2, Issue 3.
74. Seuba, X. The Global Regime for the Enforcement of Intellectual Property Rights. Cambridge University Press 2017.
75. Shaver, L.; Sganga, C. The Right to Take Part in Cultural Life: On Copyright and Human Rights. – *Wisconsin International Law Journal* 2009-2010/27, Issue 4.

76. Stoianoff, N. P. The Influence of the WTO over China's Intellectual Property Regime. – Sydney Law Review 2012/34, Issue 1.
77. Svantesson, D. A. Legal Method for Solving Issues of Internet Regulation. – International Journal of Law and Information Technology 2011/19, Issue 3.
78. Svantesson, D. J. B. Sovereignty in International Law – How the Internet (Maybe) Changed Everything, But Not for Long. – Masaryk University Journal of Law and Technology 2014/8, Issue 1.
79. The Advantages of Adherence to the WIPO Copyright Treaty (WCT) and the WIPO Performances and Phonograms Treaty (WPPT). Document prepared by the International Bureau of WIPO. Available: http://www.wipo.int/export/sites/www/copyright/en/activities/pdf/advantages_wct_wppt.pdf. 13.01.2018.
80. The International Court of Justice. Handbook. Hague: The International Court of Justice 2004 (The information contained in the handbook was last updated on 2013). Available: <http://www.icj-cij.org/files/publications/handbook-of-the-court-en.pdf>. 24.03.2018.
81. The International Criminal Court. Understanding the International Criminal Court. – Hague: The International Criminal Court. Available: <https://www.icc-cpi.int/iccdocs/pids/publications/uicceng.pdf>. 23.03.2018.
82. Torremans, P. Copyright Law: A Handbook of Contemporary Research. Cornwall: Edward Elgar Publishing 2007.
83. Uerpmann-Witzack, R. Principles of International Internet Law. – German Law Journal 2010/11.
84. United Nations and the United Nations Office for Outer Space Affairs. International Space Law: United Nations Instruments. New York: United Nations 2017. Available: http://www.unoosa.org/res/oosadoc/data/documents/2017/stspace/stspace61rev_2_0_html/V1605998-ENGLISH.pdf. 04.04.2018.
85. Unt, L. Digitaalvormis teostega seonduvad autoriõigusalsed probleemid. Magistritöö. Tallinn: Tartu Ülikooli Õigusteaduskond 2012.
86. Weatherall, K. Three Lessons from ACTA and Its Political Aftermath. – Suffolk Transnational Law Review 2012/3, Issue 3.
87. Weissbrodt, D. Cyber-Conflict, Cyber-Crime, and Cyber-Espionage. – Minnesota Journal of International Law 2013/22.
88. WIPO Arbitration and Mediation Centre. Guide to WIPO Arbitration. Available: http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/arbitration/919/wipo_pub_919.pdf. 18.11.2017.

89. WIPO Intellectual Property Handbook. WIPO 2004. WIPO Publication No 489. Available: <http://www.wipo.int/about-ip/en/iprm/>. 24.11.2017.
90. WIPO. Copyright and Neighboring Right. WIPO Copyright Law No 9610. 19.02.1998, p 1. Available: <http://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/br/br002en.pdf>. 29.01.2018.
91. Yu, P. K. Cultural Relics, Intellectual Property, and Intangible Heritage. – Temple Law Review, 2008/81, Issue 2.
92. Yu, P. K. Enforcement, Enforcement, What Enforcement? – IDEA: The Intellectual Property Law Review 2012/52, Issue 3.
93. Yu, P. K. Six Secret (and Now Open) Fears of ACTA. – SMU Law Review 2011/64, Issue 3.
94. Yu, P. K. TRIPS and Its Achilles' Heel. – Journal of Intellectual Property Law 2011/18, Issue 2.

Kasutatud õigusaktid

95. Arvutikuritegevusvastane konventsioon. – RT II 2003, 9, 32.
96. Eesti Vabariigi põhiseadus. – RT I, 15.05.2015, 2.
97. ELi ja selle liikmesriikide ning Ameerika Ühendriikide, Austraalia, Jaapani, Kanada, Korea Vabariigi, Maroko Kuningriigi, Mehhiko Ühendriikide, Singapuri Vabariigi, Šveitsi Konföderatsiooni ja Uus-Meremaa vaheline võltsimisvastane kaubandusleping. 04.07.2012. P7_TA(2012)0287. – ELT C 349E, 29.11.2013, lk 552-552 (BG, ES, CS, DA, DE, ET, EL, EN, FR, IT, LV, LT, HU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SL, FI, SV).
98. Euroopa Liidu põhiõiguste harta. – ELT C 326/39, 26.10.2012, lk 391-407 (BG, ES, CS, DA, DE, ET, EL, EN, FR, IT, LV, LT, HU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SL, FI, SV).
99. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas. – ELT L 167, 22.06.2001, lk 0010 – 0019 (eestikeelne eriväljaanne: ptk 17, kd 001, lk 230-239).
100. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2016/680, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset seoses pädevates asutustes isikuandmete töötlemisega süütegude tõkestamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmise või kriminaalkaristuste täitmisele pööramise eesmärgil ning selliste andmete vaba liikumist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu raamotsus 2008/977/JSK. – ELT L 119, 04.05.2016, lk 89-131 (BG, ES, CS, DA, DE, ET, EL, EN, FR, HR, IT, LV, LT, HU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SL, FI, SV).
101. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta. – EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31-50 (eestikeelne eriväljaanne: ptk 13, kd 015, lk 355 – 374).
102. Inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioon. – RT II 2000, 11, 57.
103. Inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni protokollid. – RT II 2010, 14, 55.
104. Intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide leping. – RT II 1999, 22, 123.
105. International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights. Adopted and opened for signature, ratification and accession by General Assembly resolution 2200A (XXI) of 16 December 1966 entry into force 3 January 1976, in accordance with article 27. – United Nations. [Homepage.](http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CESCR.aspx) Available: <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CESCR.aspx>. 18.03.2018.
106. Kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvaheline pakt. – RT II 1994, 10, 11.
107. Majanduslike, sotsiaalsete ja kultuurialaste õiguste rahvusvaheline pakt. – RT II 1993, 10, 13.

108. Rahvusvahelise Kriminaalkohtu Rooma statuut. – RT II 2002, 2, 5.
109. Inimõiguste ülddeklaratsioon. ÜRO PA Res. 217A, 12.12.1948, ÜRO dok. A/810.
110. WIPO autoriõiguse leping (WCT). – EÜT L 89, 11.4.2000, lk 8-14 (eestikeelne eriväljaanne: Peatükk 11, köide 033, lk 210 – 216).
111. WIPO esitlus ja fotogrammide leping (WPPT). – EÜT L 89, 11.4.2000, lk 6-7 (eestikeelne eriväljaanne: ptk 11, kd 033, lk 208 – 209).
112. WIPO General Rules of Procedure. World Intellectual Property Organization. Geneva. 02.10.1979. Available: http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/general/399/wipo_pub_399.pdf. 07.04.2018.
113. Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikiri ning Rahvusvahelise Kohtu statuut. – RT II 1996, 24, 95.
114. Üldine tolli- ja kaubanduskokkulepe (GATT). – RT II 1999, 22, 123.

Kasutatud õiguspraktika

115. EIKo 01.12.2015, Cengiz vs Turkey.
116. EIKo 03.04.2007, Copland vs United Kingdom.
117. EIKo 10.10.2013, Delfi vs Eesti.
118. EIKo 11.03.2014, Akdeniz vs Turkey.
119. EIKo 22.04.2013, Animal Defenders International vs Ühendkuningriik.
120. EIKo 29.01.2008, Balan vs Moldova.
121. ELKo 06.12.2005, liidetud kohtuasjades C-453/03, C-11/04, C-12/04 ja C-194/04, ABNA jt.
122. ELKo 07.03.2013, C-607/11, ITV Broadcasting Ltd jt vs TV Catchup Ltd.
123. ELKo 11.07.1989, 265/87, Schröder.
124. ELKo 12.09.2006, C-479/04, Laserdisken.
125. ELKo 13.05.2007, C-432/05, Unibet.
126. ELKo 14.02.2006, C-169/05, Uradex SCRL.
127. ELKo 14.07.2017, C-610/15, Stichting Brein vs Ziggo BV jt.
128. ELKo 15.10.1987, 222/86, Heylens jt.
129. ELKo 16.02.2012, C-360/10, SABAM vs Netlog NV.
130. ELKo 20.10.1993, C-92/92 ja C-326/92, Phil Collins jt. EKL 1993, lk I-5145.
131. ELKo 24.11.2011, C-70/10, Scarlet vs SABAM.
132. ELKo 25.07.2002, C-50/00 P, Unión de Pequeños Agricultores vs Nõukogu.
133. ELKo 26.04.2017, C-527/15, Stichting Brein vs Jack Frederik Wullems.
134. ELKo 28.05.1998, C-200/96, Metronome Musik.
135. ELKo 29.01.2008, C-275/06, Productores de Música de España.
136. HRC Hew Raymond Griffiths vs Australia. 26.01.2015. No 1973/2010. U.N. Doc. CCPR/C/112/D/1973/2010.
137. HRC Margarita Korol vs Belarus. 30.08.2016. No 2089/2011. U.N. Doc. CCPR/C/117/D/2089/2011.
138. HRC Valery Misnikov vs Belarus. 16.09.2016. No 2093/2011. U.N. Doc. CCPR/C/117/D/2093/2011.
139. HRC Kostenko Philippe Arkadyevich vs Russian Federation. 07.12.2015. No 2141/2012. U.N. Doc. CCPR/C/115/D/2141/2012.
140. World Trade Organization. China – Measures Affecting the Protection and Enforcement of Intellectual Property Rights. Request for Consultations by the United States.

- WT/DS362/1, IP/D/26, G/L/819. 16.04.2007 (07-1498). Available: [https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/FE_Search/FE_S_S006.aspx?Query=\(%40Symbol%3d+wt%2fds362%2f*\)&Language=ENGLISH&Context=FomerScriptedSearch&languageUIChanged=true](https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/FE_Search/FE_S_S006.aspx?Query=(%40Symbol%3d+wt%2fds362%2f*)&Language=ENGLISH&Context=FomerScriptedSearch&languageUIChanged=true). 25.03.2018.
141. World Trade Organization. China – Measures Affecting the Protection and Enforcement of Intellectual Property Rights. Request for Consultations by the United States. WT/DS362/14/Add.2. 09.03.2010 (10-1245). Available: [https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/FE_Search/FE_S_S006.aspx?Query=\(%40Symbol%3d+wt%2fds362%2f*\)&Language=ENGLISH&Context=FomerScriptedSearch&languageUIChanged=true](https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/FE_Search/FE_S_S006.aspx?Query=(%40Symbol%3d+wt%2fds362%2f*)&Language=ENGLISH&Context=FomerScriptedSearch&languageUIChanged=true). 25.03.2018.
142. World Trade Organization. China – Measures Affecting the Protection and Enforcement of Intellectual Property Rights. Request for Consultations by the United States. WT/DS362/15. 13.04.2010 (10-1889). Available: [https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/FE_Search/FE_S_S006.aspx?Query=\(%40Symbol%3d+wt%2fds362%2f*\)&Language=ENGLISH&Context=FomerScriptedSearch&languageUIChanged=true](https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/FE_Search/FE_S_S006.aspx?Query=(%40Symbol%3d+wt%2fds362%2f*)&Language=ENGLISH&Context=FomerScriptedSearch&languageUIChanged=true). 25.03.2018.
143. World Trade Organization. China – Measures Affecting the Protection and Enforcement of Intellectual Property Rights. Request for Consultations by the United States. WT/DS362/R, 26.01.2009. Available: [https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/FE_Search/FE_S_S006.aspx?Query=\(%40Symbol%3d+wt%2fds362%2f*\)&Language=ENGLISH&Context=FomerScriptedSearch&languageUIChanged=true](https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/FE_Search/FE_S_S006.aspx?Query=(%40Symbol%3d+wt%2fds362%2f*)&Language=ENGLISH&Context=FomerScriptedSearch&languageUIChanged=true). 25.03.2018.
144. World Trade Organization. Homepage. Dispute Settlement. DS125: Greece – Enforcement of Intellectual Property Rights for Motion Pictures and Television Programs. Available: https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds125_e.htm. 15.03.2018.
145. World Trade Organization. Homepage. Dispute Settlement. DS28: Japan – Measures Concerning Sound Recordings. Available: https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds28_e.htm. 15.03.2018.
146. World Trade Organization. Homepage. Dispute Settlement. DS362: China – Measures Affecting the Protection and Enforcement of Intellectual Property Rights. Available: https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds362_e.htm. 15.03.2018.
147. World Trade Organization. Homepage. Dispute Settlement. DS82: Ireland – Measures Affecting the Grant of Copyright and Neighbouring Rights. Available: https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds82_e.htm. 15.03.2018.

148. World Trade Organization. Homepage. Dispute Settlement. DS83: Denmark – Measures Affecting the Enforcement of Intellectual Property Rights. Available: https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds83_e.htm. 15.03.2018.
149. World Trade Organization. Homepage. Dispute Settlement. DS86: Sweden – Measures Affecting the Enforcement of Intellectual Property Rights. Available: https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds86_e.htm. 15.03.2018.

Muud allikad

151. Agreement Between the World Intellectual Property Organization and the World Trade Organization. Geneva. 22.12.1995. Available: https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/wtowip_e.htm. 18.11.2017.
152. Alas, A. Karmen Turk: südikas emalõvi õigluse kaitsel. – Eesti Ekspress 03.02.2012. Arvutivõrgus: <http://ekspress.delfi.ee/kuum/karmen-turk-sudikas-emalovi-oigluse-kaitsel?id=63859186>. 26.03.2018.
153. Anti-Counterfeiting Trade Agreement. Consolidated Text Prepared for Public Release. PUBLIC Predecisional/Deliberative Draft: April 2010. Available: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2010/april/tradoc_146029.pdf. 15.03.2018.
154. Combating Online Infringements and Counterfeits Act (COICA). United States 111th Congress (2009-2010). Available: <https://www.congress.gov/bill/111th-congress/senate-bill/3804>. 10.03.2018.
155. Creative Commons. About. Available: <https://creativecommons.org/about/>. 20.01.2017.
156. Ettepanek: NÕUKOGU OTSUS võltsimisvastase kaubanduslepingu sõlmimise kohta Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning Ameerika Ühendriikide, Austraalia, Jaapani, Kanada, Korea Vabariigi, Maroko Kuningriigi, Mehhiko Ühendriikide, Singapuri Vabariigi, Šveitsi Konföderatsiooni ja Uus-Meremaa vahel. – KOM/2011/0380 lõplik - 2011/0167 (NLE). Kehtetu. Kehtetuks muutumise kuupäev: 07.03.2015.
157. European Commission. Overview of the European Commission's referral of ACTA to the European Court of Justice. - Press Release. Memorandum for publication. 11.05.2012. Available: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2012/may/tradoc_149464.doc.pdf. 28.03.2018.
158. European Parliament. After ACTA: ideas on how best to protect EU intellectual property rights abroad. Newsletter 2015. Available: <http://www.europarl.europa.eu/news/en/agenda/briefing/2015-06-08/11/after-acta-ideas-on-how-best-to-protect-eu-intellectual-property-rights-abroad>. 25.03.2018.
159. European Parliament. European Parliament rejects ACTA. – European Parliament. Press Releases. 04.07.2012. Available: <http://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20120703IPR48247/european-parliament-rejects-acta>. 10.03.2018.
160. European Parliament. Homepage. Parliament has received 2.4 million petition signatures against ACTA. Available:

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+IM-PRESS+20120220FCS38611+0+DOC+XML+V0//EN#title7>. 28.03.2018.
161. Flickr. <https://www.flickr.com>. 25.01.2018.
162. Global Trends to 2030: Can the EU meet the challenges ahead? European Strategy and Policy Analysis System. ESPAS Report 2015. Available: <http://ec.europa.eu/epsc/sites/epsc/files/espas-report-2015.pdf>. 10.02.2018.
163. Goodman, A. The Sopa blackout protest makes history. – The Guardian. 18.01.2012. Available: <https://www.theguardian.com/commentisfree/cifamerica/2012/jan/18/sopa-blackout-protest-makes-history>. 26.03.2018.
164. Koppel, K. Advokaat: ACTA on praegu liiga üldsõnaline. – ERR uudised 24.01.2012. Arvutivõrgus: <https://www.err.ee/363167/advokaat-acta-on-praegu-liiga-uldsonaline>. 26.03.2018.
165. Krjukov, A. ACTA-vastane protest toimub Vabaduse väljakul. – ERR uudised 24.01.2012. Arvutivõrgus: <https://www.err.ee/364485/acta-vastane-protest-toimub-vabaduse-valjakul>. 26.03.2018.
166. Kuul, M. Tundmatud häkkerid ründasid Eesti välispoliitika instituudi veebilehte, kus vahetuvad erinevad pildid ning kõlab taustamuusika. – ERR uudised. 06.09.2015. Arvutivõrgus: <https://www.err.ee/544894/hakkerid-rundasid-estti-valispoliitika-instituudi-kodulehte>. 24.03.2018.
167. Lee, D. ACTA protests: Thousands take to streets across Europe. – BBC News. 08.03.2012. Available: <http://www.bbc.com/news/technology-16999497>. 10.03.2018.
168. Lee, D. ACTA: European Parliament's Schulz criticises treaty. – BBC News 08.03.2012. Available: <http://www.bbc.com/news/technology-17012832>. 26.03.2018.
169. Meyer, D. Act on Acta now if you care about democracy and free speech? – The Guardian 03.02.2012. Available: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2012/feb/03/act-acta-democracy-free-speech>. 26.03.2018.
170. OECD. Trade in Counterfeit and Pirated Goods. Mapping the Economic Impact. – Paris: OECD Publishing 2016. Available: https://read.oecd-ilibrary.org/governance/trade-in-counterfeit-and-pirated-goods_9789264252653-en#page51. 31.03.2018.
171. Office of the United States Trade Representative. Trade Facts. 04.08.2008. Anti-Counterfeiting Trade Agreement (ACTA). Available: https://ustr.gov/archive/assets/Document_Library/Fact_Sheets/2008/asset_upload_file760_15084.pdf. 28.03.2018.

172. Protect-IP Act (PIPA). United States 112th Congress (2011-2012). Available: <https://www.congress.gov/bill/112th-congress/senate-bill/968>. 11.03.2018.
173. Stop Online Piracy Act (SOPA). United States 112th Congress (2011-2012). Available: <https://www.congress.gov/bill/112th-congress/house-bill/3261>. 11.03.2018.
174. The International Court of Justice. The Court. Homepage. Available: <http://www.icj-cij.org/en/court>. 24.03.2018.
175. U.S. Government Accountability Office. Intellectual Property: Observations on Efforts to Quantify Economic Effects of Counterfeit and Pirated Goods. 12.04.2010. GAO-10-423. Available: <https://www.gao.gov/new.items/d10423.pdf>. 02.04.2018.
176. A Brief History. WIPO Homepage. Available: <http://www.wipo.int/about-wipo/en/history.html>. 20.11.2017.
177. United Nations. Human Rights Bodies – Complaints Procedures. Homepage. Available: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/TBPetitions/Pages/HRTBPetitions.aspx>. 04.04.2018.
178. United Nations. Human Rights Bodies – Individual Communication. Homepage. Available: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/TBPetitions/Pages/IndividualCommunications.aspx>. 04.04.2018.
179. United Nations. Human Rights Committee. Introductions. Homepage. Available: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CCPR/Pages/CCPRIntro.aspx>. 04.04.2018.
180. Vimeo. <https://vimeo.com>. 25.01.2018.
181. Wikipedia. <https://www.wikipedia.org>. 25.01.2018.
182. WIPO Alternative Dispute Resolution. WIPO Homepage. Available: <http://www.wipo.int/amc/en/center/faq/index.html>. 24.11.2017.
183. WIPO General Rules of Procedure. World Intellectual Property Organization. Geneva. 02.10.1979. Available: http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/general/399/wipo_pub_399.pdf. 07.04.2018.
184. WIPO-Administered Treaties. Available: http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?treaty_id=15. 25.01.2018.
185. World Trade Organization. Overview: the TRIPS Agreement. Available: https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/intel2_e.htm. 31.01.2018.
186. World Trade Organization. Understanding the WTO: The Agreements. Intellectual property: protection and enforcement. Homepage. Available: https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/agrm7_e.htm. 15.03.2018.

187. World Trade Organization. Understanding the WTO. Geneva: WTO Publication 2015.
Available: https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/understanding_e.pdf.
15.03.2018.
188. World Trade Organization. WTO Dispute Settlement. Geneva: WTO Publication 2014.
WTO Homepage. Available:
https://www.wto.org/english/thewto_e/20y_e/dispute_brochure20y_e.pdf. 15.03.2018.
189. World Trade Organization. WTO Dispute Settlement. Homepage. Available:
https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/dispu_e.htm. 21.03.2018.
190. Youtube. <https://www.youtube.com>. 25.01.2018.

KASUTATUD LÜHENDID

ACTA – *Anti-Counterfeiting Trade Agreement*

art – artikkel

CCPR - *International Covenant on Civil and Political Rights*

CESCR – *U.N Committee on Economic, Social and Cultural Rights* (ÜRO Majandus-, Sotsiaal- ja Kultuuriõiguste Komitee)

COICA – *Combating Online Infringements and Counterfeits Act*

ed - *edition*

EIK – Euroopa Inimõiguste Kohus

EIKo – Euroopa Inimõiguste Kohtu otsus

EIÕK – Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioon

ELK – Euroopa Liidu Kohus (Euroopa Kohus)

ELKo – Euroopa Liidu Kohtu otsus

etc – *et cetera*

GATS – *General Agreement on Trade in Services*

GATT – *The General Agreement on Tariffs and Trade*

HRC - *U.N Human Rights Committee*

ICC – *International Criminal Court*

ICESCR – *International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights*

ICJ – *International Court of Justice*

jj – ja järgmised

jne – ja nii edasi

jt – ja teised

kd – köide

komm – kommentaar

lg – lõige

lk – lehekülg

No/nr – number

o – otsus

p – *page/ pages /punkt*

PIPA – *Protect-IP Act*

PS – Eesti Vabariigi põhiseadus

ptk – peatükk

RT – Riigi Teataja

SOPA – *Stop Online Piracy Act*

TRIPS – *Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights* (intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide lepingus)

U.N/ÜRO – *United Nations/Ühinenud Rahvaste Organisatsioon*

UDHR – *Universal Declaration of Human Rights* (ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioon)

vs – versus

WCT – *WIPO Copyright Treaty*

WIPO – *World Intellectual Property Organization*

WPPT – *WIPO Performances and Phonograms Treaty*

WTO – *World Trade Organization*

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Laura Kuklase,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „Internetipiraatluse rahvusvahelise reguleerimise kitsaskohad“, mille juhendajateks on Julia Laffranque ja Aleksei Kelli,
  - 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
  - 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 23.04.2018